

Pa. 34 C. 2.

KAIS. KON. HOF BIBLIOTHEK

26.204-B

ALT-

26204-B.

LO LIBRE

DE LES DONES,

E DE CONCELLS DONATS PER

MOSEN JAUME ROIG,

A SON NEBOT

EN BALTHASAR BOU,

SENYOR DE CALLOSA.

*Del Copio de la Comp.ª de S.ª de Se-
QUARTA IMPRESSIO. per bé*

TRAULA A NOVA LLUM

CARLOS RÒS,

NOTARI APOSTOLICH, NATURAL
de esta molt Noble, Illustre, LL. y Coronada
Ciutat de Valencia.

AB LLICENCIA.

* * * (13 X 5) * * *

En Valencia, en casa de JOSEP GARCIA.

Any M. DCC. XXXV.

*Se trobarà en casa de Thomàs Torres, Librer, carrer que va
de la Plaza de Villarrasa al Collegi del Sr. Patriarcha.*

AL EGREGIO Sr. D. FELIPE
Lino de Castelví Juan Ximenez de
Urrèa, Conde de Carlèt , y Beni-
modo , Baron de Tous , y Terra-
bona , Señor de Mafalèt , y Casa
Real de Pintarrafes , &c.

Viendo dado à la estampa tres pequeños Libros , concernientes à las excelencias , y apreciables circunstancias de la lengua Valenciana , para que no se olvidàra del todo el uso de ella , manifestando al publico muchos Adagios agradables en su Idioma ; y siendo el Libro, que en Poesia compuso el celebre Don Jayme Roig, tan principal à este fin , como buscado , y casi escondido en el olvido , de manera , que para formar un cuerpo para reimprimirle , ha sido precisso valerse de fragmentos , que à costa de especial cuidado de V.S. se ha logrado. Y en vista de estàr todo su contexto integro , y perfecto , (aviendo merecido à la muy Ilustre Ciudad correspondiera con galanteria à mis anhelos , en tiempo que V.S. se halla su Procurador Mayor aètual) se determinò la reimpresion de la citada Obra (para que no se perdieran escritos tan estimables) à la proteccion de V.S. y para que muchos que la buscan,

assi Naturales , como Estrangeros , no carecieran de ella. Con estos motivos passa mi afectuosa atencion à ofrecerla à V.S. que aunque corto obsequio , experimentando en su aplicacion la mayor benevolencia à los Valencianos , aunque nacido V.S. en otro Reyno, tendrá disculpa mi verdadero afecto , para credito de lo expressado, referir como en el tiempo antecedente à las turbaciones , fue V.S. en el cumplimiento de la obligacion de los Oficios publicos que tubo , un exemplo de puntualidad. En la Bolsa de Syndico del Brazo Militar fue V.S. otro de los cinco Nobles que concurrían, aviendose encontrado en este Empleo , quando succedió en la Corona de España nuestro amado Rey, y Señor Felipe Quinto , el animoso , que Dios guarde. En las tres Plazas de Nobles , que componían la Junta de contra Fueros , era V.S. otro de los que las servían. De los seys Nobles, que formavan la Junta de la Costa, era V.S. otro de los que la ocupavan. En la Diputacion de Valencia , infeculado , sirvió V.S. el Oficio de Contador. Siendolo assimesmo en la Ciudad, sirvió V.S. el Oficio de Justicia Civil en el año 1705. y en primeros de 1706. abandonando su casa , y haciendas, passò con toda su familia à la Corte de Madrid. Y aunque estuvo infeculado V.S. en su Patria Zaragoza, en las Bolsas primera, y segunda de Nobles en la Diputacion del Reyno de Aragon , no llegó el caso de tocarle la suerte. Establecidas las Leyes de

Caf-

de
à
ri-
los
m-
lo
las
li-
olo
Ci-
n,
iò
or
as
de
n.
c

Castilla en Valencia, y nombrado otro de sus Regidores, tomando el juramento, ha servido V.S. los Oficios de Procurador General, ò Mayor, una, y otra vez, los de Comissario de Fiestas, Salud publica, comisiones de carnes, trigos, repetidas Embaxadas, muchas Diputaciones de diferentes encargos, y negocios, en que ha manifestado siempre V.S. su desinterès, zelo al Reab servicio, y bien comun. Y assi, estando esta Obra acogida al sagrado de tan gran Mecenas, quedará seguro el baxel de mi esperança, pues no podrá estar sujeto à peligro alguno, honrandolo V.S. Al que suplico al Cielo prospere su vida en los auges de su mayor felicidad.

B. l. m. de V. S.
su mas inclinado, y rendido
servidor.

Carlos Ròs.

SUMA DE LA LICENCIA.

Tiene licencia de los Señores del Real Consejo Carlos Ròs, Notario Apostolico, vecino de Valencia, para poder reimprimir, y vender el presente Libro; segun mas largamente consta de su original, despachado en Madrid por Don Manuel de Contreras en 27. de Mayo de 1735.

ADVERTENCIA PROEMIAL.

LA presente Obra metrica del Noble , insigne, y famoso, Cavallero , Poeta, y Dotor en Medicina, Don Jayme Roig, natural de Valencia, Medico que fue de la Reyna Doña Maria , muger del Rey Don Alonso , el Conquistador de Napoles (nombrada comunmente : *La Eudolada de Mosen Jayme Roig*) salio à luz en esta Ciudad de Valencia año de 1531. en quarto. Se imprimio segunda vez en octavo el de 1561. en esta mesma Ciudad : En Barcelona se imprimio tercera vez dicho año 1561. en quarto ; y siendo assi que con averse hecho dos impresiones en esta Ciudad, apenas se encuentra un libro , ni noticia de esta Obra , ni de otras Valencianas , me motivò (con el fin solo de facer à nueva luz las vejezes de mi lengua Materna) à dar quarta vez à la Prensa esta impresion que ofrezco , la que ha sido copiada de la segunda que en esta Ciudad se hizo en octavo , sin añadir , ni quitar cosa alguna.

Los vocablos que en esta Obra se hallan con menos sylaba , ò sylabas , no es porque en aquellos tiempos assi se pronunciassen , sino que estàn syncopados , y esso es licencia Poetica ; como tam-

bien el poner muchas palabras inventadas , y no usadas , por causa de la consonancia , ò ley de verso. Lo mesmo se deve entender quando por causa de la *synalepha* , que tanto se usa en nuestro Idioma , se ajuntan las dicciones monosylabas , con las polysylabas , pues tambien parecen otras , y no lo son ; y esto no es por razòn de *synropa* , sino por ser propiedad de la lengua Valenciana , que à mas de ser tan laconica , y breve , esso la haze aun mucho mas , porque de essa suerte pronunciamos naturalmente los Valencianos , supliendo las *synalephas*.

COMENÇA
LO LIBRE
DE LES DONES.

ORDENAT PER LO MAG. MESTRE
JAUME ROIG,

DOCTOR FAMÒS DE LA SERENISSIMA SENYORA
Reyna Dona Maria. Es exemplar, è de concells per ell donats
à son nebòt En Balthasar Bou, Senyor de Callosa,
qui molt amava.

T H E M A.

Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.

P R E F A C I.

PRIMERA PART DEL PREFACI.

DEU Creador,
unich Senyor,
Omnipotent,
latriament,
qual sol adore,
quant puch honore,

è reverixch,
tèm, obeixch
fos Manaments,
dos excellents
singularment,
sols ell colent,

de cor fancer,
 fas lo primer,
 amant prohisme,
 sens frau sophisme,
 com mi mateix,
 no sens perpleix
 fas lo segon.

En aquest Mon
 amar mon Dèu
 per sguart sèu,
 è mon prohisme
 per Dèu altisme
 tal charitat,
 è voluntat
 desig haver,
 per à Dèu fer
 servey algù,
 è en comù,
 axi amichs,
 com enemichs,
 bon adjutori,
 tot meritori
 charitatiu,
 en Dèu confiu,
 mendreçarà,
 è mostrarà
 les sues viès.

Entre les pièc
 spirituals,
 è corporals,
 lobra millor
 de mes amor,
 è ben voler,
 à mon parer
 es doctinar,
 dar exemplar,
 è bon concell
 al qui novell
 en lo Mon vè.

Qui sen abstè
 de be preycar,
 è declarar
 al ignorant,
 es soterrant
 malvat servent
 lo sèu talent,
 no res guanyant
 ell ajustant,
 or ell amaga,
 en lo Mon vaga,
 è lo temps pert.

Del que sò spett
 de Dèu rebut,
 he clar hagut

lexpe;

lexperiment,
 serà present
 mon ensenyar,
 sols remeyar
 error pública
 en ques implica
 comunament
 tot lo jovent
 no sens pecat
 ha infestat,
 è comogut,
 mon mig perdut
 enteniment,
 fet ignocent
 ja oblidant,
 no prou bastant
 à tal empresa,
 ja es ma despesa
 al sol del sach
 lo sirga flach
 del meu cervell
 fa son capell
 minue, sotil,
 rompli lo fil,

è pert lo fest,
 ordix no llest,
 tix ab treball,
 trama li fall,
 hon fallirà
 hi suplirà
 sols de manlleuta:

Que à caplleuta
 suplich, exorte
 lo que reporte,
 è tinch emprès
 sia remès:
 no pas scapçat,
 partit, trencat,
 per veedors,
 è miradors,
 ni squinçat;
 mes sols pinçat;
 è corregit,
 llimat, llegit,
 ò bè scoltat
 sia acceptat
 benignament.

S E G O N A   P A R T .

YO com absent
 del Mon vivint,
 aquell linqunt
 aconortat,
 dell apartat
 dant hi del peu,
 vell jubileu
 mort civilment
 ja per la gent
 desconegut,
 per tots tengut
 com hom selvatge,
 tenint ostatge
 en lo meu llit
 prou envellit,
 antich de dies,
 per malalties
 mòlt affigit,
 vell, enllegit,
 desconfolat,
 y atormentat,
 flach debilit,
 ab poch dellit
 defficiòs:

mes ansiòs
 daquests pubils
 joveus gentils,
 è dalguns vells,
 qui com ocells
 passen chillant,
 è sibillant
 com les cigales,
 corbs; è cucales
 van ahucant,
 dels llòbs fent cant,
 fonant ses trobes,
 broden les robes,
 è los freus dauren,
 los carrers llauren,
 mouen cantòns,
 girantse redòns,
 è tot lo jorn
 roden entorn
 del cremallò,
 com papallò,
 fins que si cremen,
 perills no temen,
 sentint de nas,

DEL PREFACI.

5

hon se tè pas,
 com cans sapleguen,
 entrells sembreguen,
 quant han despenen,
 moren , è penen,
 è tresnytant
 van aguaytant
 una tal caça
 qual , qui la caça
 pren mala llebra,
 vibra , culebra,
 è febra aguda,
 no coneguda
 per tot hom prou.

Perque tant mou
 tal ignorancia,
 als qui ab ansia,
 è treballs vans,
 perills, è dans,
 caça segueixen,
 qual no coneixen
 pendre sarreen
 quanta ne veen
 son ells los presos,
 als poch entesos,
 perque si miren
 veigen hon tiren

en lo llur viure,
 los vull scriure
 est doctrinal
 memorial,
 haurà nom spill.

A tu com fill
 Balthasar Bou,
 per lo quem mou
 ta mòlta amòr,
 è gran calòr
 de nebot char,
 lo vull dreçar:
 car certament
 lo teu jovent
 tens ben compost,
 è prou dispost
 lo sentiment,
 lnteniment
 veig que tens clar,
 è Balthasar
 nom de sciencia,
 de sapiencia,
 è prophècia,
 de senyoria,
 è principat
 son imposat
 à Daniel

quant

quant Israel
 fon transmigrat,
 per ser honrat
 nom, è plaent
 antiguament
 es real nom.

Bou sobrenom,
 mansuetut
 diu, è virtut,
 Bou conegùè
 Christ quat naixquè,
 Bou Lluch scrivi
 llarch quil pari,
 Bou, menjant se,
 apareguè
 Langel Miquel
 alt en lo Cel,
 Bou segon signe
 se diu benigne
 ab Bou sylvestre
 se mostrà mestre
 disputador,
 confonedor,
 dels braus Rabins
 crech puix tants tins,
 nom, è rognom,
 è lo renom.

que pots cobrar,
 del bon obrar
 seràn conformes.

Perque informes
 los jovens verts,
 è inexperts
 del toch del foch,
 pòlls del bech groch,
 del niu cuytats,
 y poch aguats
 exir certèr
 del sparvèr
 cercant les mans
 als vells galans
 qui no se stàn
 pel temps que han
 de porrejar,
 è pledejar
 ab la verdor
 al honrat cor
 dels curiosos
 Religiosos,
 è Capellans
 dich dels prophans
 dels qui son dàn
 cerquen, è vàn
 de pich en fola,

è de sa schola
del vot exprès,
ni del entès
nols plau membrar,
te vull pregar
tu nols publiques,
è comuniques.

Si hi lligirèu,
coneixerèu
áb prou claror,
la gran error
tan manifesta,
la deshonestia,
è viciosa,
tant perillosa
amor inica,
que huís pràtica,
mes pecoral
que humanal,
sols per delliç,
la per profit
mes avaricia
que amicicia
no cur tractar.

De mon parlar
tots sim creurèu,
è lligirèu

no may amar:
ans defamar,
may inquirir,
ne perseguir,
james casar,
menys abraçar
foch immortal,
dinfèrn portal,
dones damnades
enverinades
daquell verí,
ab que ferí
al llur antich
primer amich;
Eva de mort
dins aquell hort
hon fon formada
per llur errada
dexà llavor
de frau error;
è gran malèa
à sa genèa,
è quantes son
aran lo Mon
son diablecs,
demonieses:
Car les primeres

amors son veres,
 è tostemps duren,
 per ço hi aturen
 tant los Diabls
 dells sols amables,
 may sen partixen,
 ni sen desixen,
 noy val baptisme,
 mes exorcisme
 llum, sal, capida
 que de llur vida
 divis senfaça,
 bè sab de maça
 quin es ferit
 lo meu sperit
 na portat pena
 sobre la squena
 mal huytanta anys,
 treballs, afanys,
 è greu turment,
 vetlant, durment,

no cessant may
 de cridar ay,
 è sospirar,
 ben informar
 publicament
 tot stament
 qui sen vol pexer
 vull fer conixer
 ben avisar,
 è divisar
 exordi fent
 succintament
 la llur costuma
 narrant en suma
 ferà lantrada,
 ò la levada
 desgremidor,
 ò sonador,
 com sonar vol,
 ò Prothocol,
 ò llargues Notes.

TERCERA PART.

DOnchs dich q̄ totes
 de qualche stat,
 color, etat,

Ley, Naciò,
 condiciò,
 grans, è majors,
 chi-

chiques, menors,
 jovens, è velles,
 lleiges, è belles,
 malaltes, fanes,
 les Christianes,
 Juïes, Mores,
 negres, è llores,
 roiges, è blanques,
 dretes, è manques,
 les geperudes,
 parlères, mudes,
 franques, captives,
 quantes sòn vives,
 qualsevol sién,
 tot quant somnien
 esser ver creen
 del que no veen
 procès de pensa,
 pera defensa;
 ni part oír
 per presumir,
 sols pronuncien
 ver sentencien
 que cert no saben,
 mentint se gaben,
 sempre varien,
 jamay se rien

sense ficció,
 per tracció
 rien, è ploren,
 criden ques moren
 quant sòn pus fanes,
 si han terçanes
 llur mal no colen,
 è fingir solen
 tenir dolor,
 per dar color
 à ses empreses,
 si son represes,
 instruccions,
 represions,
 tot hò refusen:
 mes mòlt bè seusen
 vicis amats,
 è los pecats
 daltri speculen,
 è sen tribulen
 com se confessen,
 daquells expressen
 les circumstanciés,
 daquells han ansies,
 dels seus nos dolen,
 mostren que volen
 lo que nols plau:

miren lo blau,
 compren de grana,
 volen magrana,
 raim demanen,
 mes no sen ganen
 may en lo pendre,
 prodich despendre,
 hufanejar,
 pus alt pujar
 es llur plaer.
 Tot lo penser
 qual elles tenen,
 quant marit prenen,
 es sia noble,
 sehent, ni moble
 sis vol no tinga,
 solament vinga
 de gran llinatge,
 al menys paratge,
 ò gentilèa,
 si tè pobrèa,
 si es orat,
 porte daurat
 un gefarant,
 vaja cantant,
 no sen sglayen,
 ni gens sefmayen,

si sab jugar
 un exovar
 tot en un dia,
 solament sia
 dantiga raça,
 Senyor en plaça,
 es llur dellit.
 Pres lo marit,
 saber treballen,
 prim lescandallen,
 fanli procès,
 pera quant es:
 si en lo blanch
 del ull tè fanch
 el veen hom,
 algun queucom
 es reverit
 un poch servit,
 fil pòls tè flach,
 hanlo per h,
 nol han per res,
 è mes que mes
 si les complau,
 com fan lesclau
 lo tracten, manen,
 aixil debanen
 com un capdell,

com en fluxell
 dessus li sechen,
 è menys lo preen,
 que un fesol,
 sens llum cresol
 li fan tenir,
 per reverdir
 en sech lo planten,
 rient sencanten,
 aixin fan dell,
 com dun moxell
 destopa grosa,
 fan de sa bosa
 ample crivell,
 arner, garbell,
 forca, è pala,
 per art, è gala
 lo fan anar:
 venir, tornar,
 ginyant deports,
 per negres horts,
 dinars, çopades,
 tostemps albadés,
 è secrets patges,
 ò llarchs viatges,
 no sens spics,
 ò fricalies

à rebre actes,
 elles sos tractes
 entre tant cloen,
 venir com lloen
 tot ho desfrecen,
 casa redrecen,
 fan osca al fus,
 no, y pensen pus
 qui mes bels fa
 pijors les ha,
 mes sen enuigen,
 servirlo fuigen,
 mes mal ne dién,
 è calumnién,
 è mes sen clamen,
 tenen, è amen
 lo brau ardit,
 qui per despit
 fort les mal mena,
 quils fa dur bena
 han per valent,
 han per dolent
 lo bon caser:
 lo solacer,
 plaent benigne,
 han per indigne
 en son parlar

densibillar,
 sens picar grata
 oli de mata,
 nols fa pudor
 lo pelador,
 mudes, pinçar,
 ni lençofrar,
 lo raig del Sol
 en Juliol
 los es plaent,
 lo llit calent
 volen de Stiu,
 nols plau caliu
 en lo Janer,
 per un dinèr
 mòlt regateigen,
 florins barrejen
 pel que volrién,
 quant han darién
 pel que no tenen,
 per no res venen
 lo necessari,
 per voluntari
 poder comprar,
 è renovar
 lo que bels vè,
 è saben bè

altres vegades
 que han mudades
 forges al or,
 minues, è for
 de obradures,
 è soldadures
 lan consumit,
 è llur vestit
 de fina llana
 seda pisana,
 no vell, ans nou,
 vendrel les mou
 un tall novell.
 Mes que al penell
 les mudal vent,
 may llur jaent
 nunca sa stiba,
 ne hon fort tiba
 llur flux voler,
 mon vell saber
 ha sdevengut,
 may ha pogut
 trobar lo lloch,
 ni un temps poch
 en ques reposen,
 de si deposen
 tot asossech,

llur

llur voler cech
 qualvol no mira,
 ans lo aïra,
 è mes morreja,
 qual parenceja
 es llavorit.
 Lur cap humit,
 sech, fret, ò calt,
 de salt en salt,
 corrent fabrica,
 troba, è implica
 contradictoris,
 llurs reportoris,
 invencions,
 condicions
 sòn de Diables,
 fallen vocables,
 è diccions,
 relacions,

per fer en vides
 de ses fallides.
 David, Prophetes,
 Tuli, Poetes,
 Grechs Oradors,
 setanta, y dos
 Lengues del Mon;
 Catholicon,
 Guici, Papiés,
 tymologies
 quant han scrit,
 parlat, è dit
 entrels vius tots;
 no hià prou mots
 qui à dir basten
 verins que pasten
 tants mals com usen,
 los bens que abusen
 ni referit.

QUARTA PART.

HAurè ordit,
 puix men empaig,
 est meu escaig
 de parlament
 curt, flach, fallent;

à fil per pua
 la forja sua
 stil, balanç,
 serà en romanç
 noves rimades,

comediades
 amphorismals,
 façesials,
 no prou scandides,
 al plà teixides
 del algemia,
 è parleria
 dels de Paterna,
 Torrent, Soterna,
 prenent manobra.
 Si temps me sobra,
 è mon recort
 fols per confort,
 è per retraure,
 no leixar caure
 los qui treballen,
 juguen, è fallen,
 uns mates baten,
 los altres maren
 tots enganats,
 de seny torbats
 à ses requestes,
 cerquen les testes,
 troben la mort,
 farèls report,
 ferà concell
 de homé vell

ja scarmentat,
 puix ha tentat
 si volen pendre.
 Si vols apendre,
 nebot valent,
 llig hi sobent,
 mes ab repos,
 en procès clos,
 ma negra vida,
 de mals fornida;
 vull recitar,
 per eixemplar,
 è document:
 car molta gent
 veent penar,
 altri passar
 mal, è torment,
 nepren scarment,
 è sen castiga
 qui no si triga
 seny vol haver.
 Del meu penser
 aquest trellat,
 mig cordellat,
 è fluix teixit,
 ferà partic
 en quatre talls;

parts

parts principals
 com la present,
 lo prolech fent
 cascuna part,
 te altre quart,
 de parts pus chiques,
 si tu hi pratiques,
 è tens bè sment,
 prou facilment,
 poràs trobar
 de que menjar
 à ta comanda,
 pren la vianda
 qual tu mes vulles,
 flos, fruits, ò fulles,
 reals, ò fust,
 segons sòn just,
 è sa sabor,
 cascun Lector
 prest trobarà
 lo que volrà,
 veurel tot cure,
 ansque mormure,
 Primerament,
 en mon jovent
 essent llibert,
 lo que sofert

recitarè.
 Pux contarè
 segonament,
 bè stesament,
 mos casaments
 negres, dolents,
 ab pena tanta
 per anys cinquanta:
 La part tercera
 à mi certera
 de lluny tramesa,
 una comessa
 instrucció
 diu, è lliçò
 spiritual,
 è divinal.
 Quarta, è darrera
 clou la manera
 ja enfranquit
 delles partit,
 ò enviudat,
 com he mudat
 oy en amor,
 pena en dolçòr,
 è concellat,
 è arreglat
 los meus darrès
 anys

anys vint, ò mes,
tots servint Dèu,

segons veurèu.

PRIMER LIBRE DE SA JOVENTUT.

PRIMERA PART de la fadrinèa ab sa mare.

DOnchs Dèu aydàr,
yo entonant
mon spill, è norma,
servant la forma
del abreujar,
me vull leixar
la infantèa,
ma fadrinèa,
è joventut,
en servitut
desheretat,
foragitar,
è camps seguint,
los mes de vint
anys meus millors,
ab prou suors,

perills, treballs,
nafres, è talls,
ab mal passí,
è comenci
mort mon bon pare.
Ell ab ma mare
vixquè poch temps,
è may ensemps
los viu mentjar,
ni festejar,
may los viu riure,
per llur mal viure,
ò mala fort,
cert ha gran tort
per alguns mals,
no vull dir quals,

è nols declare,
 per ser ma mare:
 jove fonch etich,
 en fi frenetich,
 aixi morí,
 lo sèu florí
 cert nom restà;
 car, ell testà
 al plaer della,
 per sa querella
 com li plaguè.
 Ella hi volguè
 un sèu Notari,
 è lo Vicari
 son Confessor
 son Marmessor,
 è Legatari,
 sens inventari
 de son cabal,
 universal,
 hereva feu,
 de mi fill sèu
 leixà Tudriú,
 no Curadriú,
 car no calia,
 cinch sous valia
 lo mèu llegat,

è publicat
 lo testament,
 de continent
 me renegà,
 nom abrigà
 de res de dol,
 lo flaviol
 traguí sens cera,
 roba sancera
 cert nom deixà,
 com me beixà
 tantost de casa,
 quem donàs brasa
 ben adreçat,
 un peu calçat,
 altre descalç,
 gipò al fals,
 tot squinçat,
 ben defayrat,
 è sens camisa,
 dix à ta guisa,
 ves hon te vullès,
 cerca hon mulles
 de hui mes ta sopa,
 esta nit çopa,
 demà camina
 à la brogina,

è si not plau,
 Bergant al Grau
 tè poràs fer,
 ò Lanterner
 de cap de guaytes,
 ò si tafaytes,
 fer bon Barber,
 à ton plaer
 cantant cançons,
 ballant als sons
 de les tiores,
 tots jorns dos hores,
 prou guanyaràs,
 ò si volràs
 esser Obrer
 de Tintorer,
 dos sous, è nou,
 hauràs per sou,
 ò si Troter,
 puix Escuder
 esser volies,
 tambè viuties,
 pensa esta nit
 ton bon partit,
 not puch tenir,
 ves à seguir
 taula, ni llit,

tintho per dit,
 compte non faces
 quen mi trobases,
 peus, è mans tens,
 guanyat prou bens,
 cerca ventura.
 La gran fretura
 prest matenguè,
 ym repreneguè
 gran malaltia,
 mare, ni tia
 nom acolliren,
 ni may bulliren
 ordi per mi,
 tiri camí
 fora portat
 ves lespital.
 Denclapès dit.
 Aquella nit
 laspitalera,
 falsa roncera,
 ella, y sa mòça,
 percint è bosa
 fins al cotò
 del meu gipò
 mescorcollaren,
 puix no hi trobaren

un

un diner fols,
 dix, sens llançols
 huí dormirèu,
 demàus nirèu
 vos à captar,
 no pot bastar
 est Spital,
 ni tè cabal
 per mantenir,
 ni llits fornir
 pera tants pobres,
 per fer les obres,
 è tantes Dides,
 no hi basta envides,
 no portau taça,
 ni carabaça,
 barca, cerrò,
 en un porrò
 aygua beurèu,
 foch, sal haurèu,
 è fols lestage,
 pa, companage,
 vi, sin volèu,
 queus ne cerquèu.
 A Dèu plaguè
 que nom tinguè
 mòlt la terçana,

una semana
 hi mentjì blets,
 cols, è bròts frets,
 prou ensalada,
 may carn cuinada.
 Sortì del lliç,
 è mig guarit,
 yo men partì,
 à peu ani
 seguint fortuna,
 en Catalunya,
 un Cavaller,
 gran vandoler,
 dantich llinatge,
 me près per patge,
 ab ell vixquì,
 fins quem ixquì
 ja home fet.
 Ab lhom discret
 temps no hi perdì,
 dell aprenguì
 de ben servir,
 armes seguir,
 fuy caçador,
 cavalcador
 de Cetreria,
 Menescalça,

sonar , ballar ,
 fins à tallar
 ell men mostrà.
 Costar cuidà
 mon tant saber ,
 per sa muller ,
 à la final ,
 volerme mal ,
 sens culpa mia ,
 ella tenia
 un sols fill char ,
 de cavalcar ,
 è homenia ,
 gens non tenia
 tant lo guardava ,
 è lapartava
 de tot perill ,
 que feu son fill ,
 hom femeni ,
 fet dalfani ,
 è dorelletès ,
 sucre , casquetes ,
 è viciat ,
 tot mal criat ,
 fet à son lloure .
 Quant lo veu moure ,
 inutilment ,

è gentilment ,
 yo avançarme ,
 pensà matarme
 la xaquiota
 fembra embejosa ,
 mesclà paraules ,
 rondalles , faules ,
 ab ficció .
 A traició ,
 yo ja dormint ,
 son fill venint ,
 per son concell ,
 ab lo coltell ,
 per quem matàs ,
 com sa costàs
 haguè terror ,
 è fent remor ,
 moguim un poch ,
 desfregal joch ,
 dix quès burlava .
 Ell tremolava ,
 è nom tocà ,
 puix nom matà ,
 niu sabè fer ,
 lhom de paper ,
 fort mal mesclam ,
 è possà clam

de

de gran error,
 ab mon Senyor,
 mòlt bravament.
 Ab sacrament
 ell adyerava
 lo quem possava,
 mes lhom prudent,
 veu clarament,
 queta falsia,
 com la movia
 la sola embeja,
 ab sa correja
 fort li pegà,
 è la tanca
 dins son Castell,
 donam concell,
 partís de fet.
 Ab son decret,
 fuy prest vengut
 en un Laüt
 de Viscains,
 tots los veíns
 me coneguèren,
 è tots prenguèren
 los del carrer,
 grat, è plaer
 de ma venguda

desconeguda
 haguì la casa,
 tant la viu rafa,
 è desrobada,
 è regirada
 ma mare viu,
 nis mou, nis riu,
 cuyti dentrari,
 dun contrari,
 ò catiu strany,
 de un tacany
 non fera menys,
 ab sos desdenys,
 poch se girà,
 ans me mirà
 fort de mal ull,
 dixme boig, çull,
 tirat avant,
 mans amagant,
 nom feu dar beure,
 nim leixà seure,
 fo que tiràs,
 no mi trobàs
 lo sèu Senyor.
 Ab entrenyor,
 yo deman, qui?
 dixme mesquí,

à ton despit,
 ja tinch marit,
 cert pus honrat,
 que nol oras
 del pare teu,
 de major preu,
 è pus valens,
 vesten dolent.
 Prest men parti,
 yom aparti,
 per ma honor,
 no pas per por
 de mon parastre,
 ja per mal Astre
 se era casada,
 vèuse possada
 en llibertat,
 gran heretat,
 è Senyoria,
 rostemps tindria,
 vèulo ballant,
 jove, galant,
 plegat bè stret,
 tantost fonch fet,
 per ella tench
 un gentil rench,
 los armaments,

è paraments,
 tot manllevar,
 hach ben justat,
 fonchac ben tret,
 à un bon tret
 qui pot tenir
 feu lo venir,
 ellal combida,
 ja bè, y la Dida,
 sens testimoni,
 feu matrimoni,
 ò sposalles,
 sens encartalles,
 ni Capellà.
 No hi apelà
 algun parent,
 ni hom sabent,
 per conceller,
 fonch sa muller,
 sens encartar,
 ni ben contar,
 donalils bens:
 lo mort, parens,
 lo fill absent,
 per lo present,
 tot oblidà:
 ellas cuidà

col-

tostemps duràs
 llograr solàs,
 è pa de nocés,
 tantost les còces
 foren ab ella:
 la muller vella,
 lo marit jove,
 que bè la sova,
 fa lo que deù,
 mantinga Dèu
 qui tal pràtica,
 la ques pus rica,
 mes ne mereix,
 menys se concix,
 lo fum langana,
 la carn la mana,
 la yella fembra,
 del temps no mèbra,
 tindrà la panxa
 ab plechs cō màcha,
 ab semblant pell,
 com terçanell,
 ò chamellot,
 parra bossot,
 buyt la mamella,
 putli la cixella,
 cap alquenar,

front stirat,
 no tindrà dens,
 conta los bens,
 no los sèus anys,
 dels pus stranys,
 bolliciosos,
 è ociosos,
 menys vergonyòs,
 è pus ronyòs,
 pren com la lloba,
 ab rahò troba
 per les etats,
 è voluntats,
 tant variades,
 colps, bocinades:
 la yella enterca,
 puix que mals cerca,
 diners primès,
 ha volgut mes
 captivitat,
 que llibertat,
 llançant riquèa,
 cerca pobrèa,
 llunyas dels sèus,
 irèla Dèus.
 E si quant mor,
 del sèu resor,

que com ne sobra,
 may, algù cobra
 dels seus tampoch
 dells se trau joch,
 à qui la veixa,
 à aquell ho leixa
 en testament.
 Pux scientment,
 se encatíva,
 com à catíva
 se deù tenir,
 no pot, parir,
 ni dar plaer,
 mes es muller,
 deixovar gros,
 que no llur cos,
 gran dot la mou:
 ell pel dot clou
 casament negre;
 los bens alegre
 donchs posseïxa,
 ella servixca,
 vixca ab afany,
 pene tot lany,
 tot mal deù pendre,
 veja despendre
 sos bens, è rendes,

deù fermar vendes,
 è fer caplleutes,
 pagar los deutes
 quel marit deù,
 en mala veù,
 sos bens possats,
 è subastats
 publicament,
 la còrt venent,
 ans de sa mort,
 sa vera fort
 veja venuda,
 è fort batuda,
 ben castigada,
 è deslligada
 en blanchs cabells,
 dels pecats vells,
 per penitencia,
 ab tal sentència,
 marit darrer
 veujèl primer,
 tot aixi es feu.
 En temps fort brèu
 se descobriren,
 y se li obriren
 moltes bambolles,
 cambis, fadolles,
 è

è violaris,
 preus, è salaris
 dels artefans,
 menaren mans,
 dins trenta meses,
 feren despeses
 inopinades,
 hachse jugades
 les joyes sues,
 catives dues,
 ab mòlts gambals,

tots los censals
 foren venuts,
 puix abatuts
 ells sen fuigiren,
 pel temps moriren,
 ell caçador,
 è comprador
 dun Cavaller;
 de sa muller
 ella Cambrera,
 è llavanera.

SEGONA PART.

Com fonch afillat, y tramès.

PUix yo fuy cert,
 esser desert
 de benvolents,
 cert als dolents
 nom atancí,
 en mi pensí,
 nom absentàs,
 quem presentàs
 à un hom rich,
 qui fel amich
 fonch de mon pare

è gran Compare,
 è mon Padri,
 jove, fadri,
 desempenat,
 fuymen anat
 al hom de Dèu:
 com ell me vèu
 ym hach oit,
 è hach sentit
 de qui fill era,
 è ma manera:

ell me senyà,
 è mensenyà
 cert gran voler;
 ab mòlt plaer
 ell macceptà,
 mes protestà,
 que may nom vès,
 ni quen sabès
 res sa muller:
 lo Mercader,
 mòlt poderòs,
 è virtuòs,
 ell mafiilà,
 è mabilà
 com fo mester,
 sus un Troter,
 ab prou dinès,
 ell me tramès
 ben arreat,
 camì ferrat
 per Tarragona,
 à Barcelona
 quant arribí,
 de Sançt Martí
 Castell fort pres,
 en Panadès,
 hon ab gran cuyra,

sen era fuyta,
 ne viu cobrar,
 presa tornar,
 no menys ferrada,
 que dull mirada,
 na Forciana,
 qui Catalana
 fonch natural.
 Ab prou de mal,
 è malaltía
 leixat avia
 abandonat,
 palau robat,
 sense remey,
 son Senyor Rey,
 propi marit,
 mig mort al llit
 en metzinat,
 è fetillat,
 segons se deya;
 altre tal feya
 à sos fillastres,
 è mals empastres
 contra sa nora,
 un punt, ni hora
 nunca cessant,
 lo Rey ginyant,

ab

ab frau, yengan,
 major Joan,
 après Rey fòn.
 Martí Segon,
 sos fills ab dos,
 com à traydòs,
 desheretàs,
 sols prosperàs
 ella, y als seus
 fentlos hereus
 de sos Regnats:
 per tals pecats
 fon ben robada,
 è tormentada,
 mòltes cremades,
 de ses criades
 à llur mal grat.
 A Monferrat
 yo men vinguí,
 y así prenguí
 camí Francès,
 fuy à Besès,
 oì la fama
 de nostra Dama,
 quis diu del Puy,
 tan bè me fuy
 à Sanct Dinís,

puix à París,
 junt al hostal,
 prop lo portal
 trobí la hosta
 prou ben composta,
 è lli filava,
 è yo fiava
 que fòs segura,
 jus tancadura,
 dich hostalera,
 esta engevera
 vos lam tancau,
 è lam guardau
 aixi com lull,
 car mòlt la vull:
 aquella nit,
 pres bell partit,
 matà son pare,
 ella, y un Frare
 tot ho robaren,
 è sen anaren,
 mes no mòlt lluny;
 à tres de Juny
 ells sen fuigiren,
 à set moriren.
 Ella fonch presa,
 è viva mesa

dins una bota,
 è clofa tota,
 ab companyia
 de serp bogia,
 è dun vell gall,
 lo riu aball
 la acabuçaren,
 è la llançaren
 feume mal joch,
 ultra lor poch
 lletra hi tenia,
 la qual venia
 à un marchant,
 fonch empachant
 tots mos affès.
 Mes poch après,
 prengui mes gatges,
 è fu viatges,
 ab mòlt valent
 ardiça gent
 de la Francesa,
 contra Langlefa
 fent canalcades,
 mòlt estimades,
 fort guerejant,
 è saltejant,
 cobrant Castells,

mòlt jovencells
 aprefonaven,
 yls rescataven
 per mòlt argent;
 cruel, urgent
 feyem la guerra,
 è la desferrà
 mòlt bès partia,
 tot hom navia:
 aquell Stiu
 gran rich me fu,
 è ben armat,
 era stimat
 entrels guerrers,
 no dels darrers:
 en Livernada,
 per la gelada,
 lo campejar,
 è assetjar,
 prenìa fi.
 E lo Dalfi,
 ab los Senyors,
 capdals matjors,
 mòlt ben guarnits;
 è infinits
 gent de jovent,
 feya sovent

fer belles juntes,
 è correr puntas,
 è tornejar,
 durant temps clar;
 en lo plujòs,
 temps enujòs,
 ab mòltes gales,
 feya fer sales,
 è bells combits,
 dies, è nits,
 ab los grans fochs,
 mòlts placentes jochs,
 vastir Castells,
 per banastells,
 noms, è grans festes,
 les Dames prestes
 al bell triscar,
 baix à dançar
 may hi fallien:
 totes venien

bens abillades,
 è divisades,
 ab tal govern
 lo temps Divern
 aixil passava;
 yom deportava
 complidament,
 mes bravament.
 lo temps gentil,
 lo mes de Abril,
 fins, al Setembre,
 se feya tembre,
 puix Ivernavem,
 ens ne tornavem
 à galejar,
 è festejar.
 enamorades,
 à les posades
 ab gran plaer.

TERCERA PART.

Continua los actes fets en París.

EN lo Janer,
 una polida,

galant, ardida,
 gentil Burgesa,

flog

flor de belleça
 de tot París,
 un jorn de pris,
 hon yo junyí,
 è lo guanyí
 à sa requesta,
 me mostrà festa,
 em feu saber
 son bon voler,
 lo grat, è alt,
 ab prou de salt,
 del seu Burgès,
 car lentremès.
 bèl conegùe;
 la queu tixquè,
 è ordidora,
 sonch la traydora
 de la Cambresa,
 falsa tercera,
 ellau tractà,
 ens afrontà.
 Ans que yontràs,
 ni mi trobàs,
 cert no hi cabí,
 ni res sabí,
 feta lampresa,
 ordenà presa

aquella nit
 à son marit,
 perque dormís,
 com ho sentís
 en la sabor,
 bebeu Senyor,
 dix, lo procàs,
 com sen calàs
 una gran taça,
 ell beguèn mafa,
 lo fort dormir
 sonch tost morir:
 les imperfetes,
 tan indiscretas,
 mogueren crits,
 foren sentits
 per los veïns,
 è tots venins,
 oïnt los plors,
 veren lo cors
 stès jaent,
 un tant calent,
 mesjà finat,
 per bon veïnat,
 volent sentir,
 è inquirir
 sa malaltia:

ella

ella mentia,
 mòlt sospirant,
 dix alt plorant,
 dun gràs porcell,
 è vi novell,
 ha mòlt tragat,
 è sa ofegat
 de popleixia,
 mòlt fescroixia,
 tots la cregueren,
 è la planygueren
 de sa dolor,
 nostra blandor
 fonch desviada,
 è destorbada,
 tal soberch mal,
 mòlts del hostal,
 lo coneguèren,
 dells ho creguèren,
 altres negaven,
 los uns ploraven,
 altres bonien,
 lo que hi sentien,
 nos poch cobrir
 tan prest morir,
 è fort defastre
 no leixàs rastre

de gran sospita
 per mala dita,
 ella fonch presa,
 è fonch defesa,
 è favorida,
 per ser nodrida
 entrels de Còrt.
 Mes un fill bort,
 quel mort tenia,
 la perseguia
 fort bravament,
 diligentment
 ne feu lanquesta,
 à sa requesta
 instant fortment,
 pel parlament
 fonch condemnada,
 ser soterrada
 viva de jus,
 lo mort de sus,
 è viva treta,
 duta en carreta
 foral rabal,
 al cab dun pal
 no gayre baix,
 obrat com aix
 mesa la roda,

per

per lull hon roda
 ella lligada,
 aparellada
 daball foguera,
 com metzinera,
 hi fòs rodada,
 è focarrada,
 fins tot fòs cendra,
 la jove tendra
 de pena fort,
 è dura mort,
 ab pacencia,
 près la sentencia,
 è la rebè,
 à mi també
 qualche beuratge,
 ò mal potatge,
 fetillerics,
 ò porrerics
 me haguera fet;
 per ço de fet
 maconortí,
 ym deportí.
 Mes aquell any
 un cas strany,
 en lo Mon nou,
 jorn de Ninou,

se sdevench,
 yo tinguil rench,
 fiu combidar
 tots à çopar,
 è rigolatge,
 los de paratge,
 qui junt avien,
 alli tenien
 de tots potatges,
 de carns salvatges;
 bolateria,
 pasticeria
 mòlt preciosa
 la pus famosa
 de tot París,
 en un pastís
 capolat trit
 dhom, cab de dit
 hi fonch trobat,
 fonch mòlt tobat
 quil conegùè,
 regoneguè,
 que hi trobaria.
 mes hi avia
 un cab dorella,
 carn de bedella
 creyen mentjassen:

ans

ans que hi trobassen
 dunglal petit
 tros mig partit,
 tots lo miràm,
 è arbitràm
 carn dhom cert era,
 la Pasticera,
 ab dos aydans,
 filles prou grans,
 era Fornera,
 è Tabernera,
 dels qui venien,
 alli bebien,
 alguns mataven,
 carn capolaven,
 feyen pastells,
 è dels budells
 feyen falcices,
 ò llonganises
 del Mon pus fines,
 mare , y fadrines,
 quants ne tenien,
 tants ne venien,
 è no hi bastaven.
 Elles mataven
 alguns bedells,
 ab la carn dells

tot ho cobrien
 asaborien
 ab fines falses
 les dones falces,
 en un clot tou,
 fondo com pou,
 descarnats hosos,
 comes , y tofos
 allís metien,
 è jal omplien
 les fembres braves;
 cruels , è praves,
 infels , malvades,
 è celerades,
 abominables,
 cert los Diabls,
 com los mataven
 crech los aydaven,
 è lo Dimoni,
 fas testimoni
 quen mentí prou,
 may carn , ni brou,
 perdius , gallines,
 ni francolines
 de tal sabòr,
 tendròr , dolçòr,
 may non senti,

per lo matí,
 de totes tres,
 feren quartès,
 è llur posada
 fonch derrocada,
 è laplanaren,
 sal hi sembraren,
 è tots los cosos,
 tallats à trosos,
 cent ne contaren,
 los soterraren
 en lloch sagrat.
 Mòlt haguí grat
 daquell País,
 may viu divís
 vandolejar,
 ni breguejar,
 homens prou ríchs,
 è pacífíchs,
 súaus, benignes,
 dones malignes,
 mòltes vegades,
 viu condemnades,
 mil bandejaven,
 mes ne pentjaven
 que de raíms
 per varis críms.

Unan pentjaren,
 viva scorcharen,
 gran fetillera,
 è metzinera,
 de nit venia,
 sens companyia,
 sola pujava,
 è arrancava
 dents, è queixals,
 dels qui en país
 alts execats
 eren pentjats,
 la falsa folla,
 dintre una olla,
 ben enguixada,
 llum amagada
 ella tenia,
 è si sentia
 algú passàs,
 è sacostàs
 la descubria,
 de lluny paria
 spaventable,
 cap de Diable,
 per cinch forats
 ben compasats
 los raigs eixien,

ulls,

ulls, nas, paríen
 gran boca ab foch,
 ab semblant joch
 tots s'espantaven,
 fuigir cuytaven,
 gens nos tórbava,
 ans acabava
 fos maleficis,
 porch plè de vicis,
 un mal mati
 fonch Sançt Marti,
 ella trobà,
 la pell leixà
 per fer nebòts.
 Puix ixquen tots
 mòlt bella flota,
 s'en fort derrota
 ab lo calt Sol
 de Juliol,
 en les companyes,
 è Gents stranyes
 qui eren vengudes,
 fem corregudes,
 nons hi trigam
 que calcigam
 tota llur terra,
 benhatja guerra

fa Rey cortès,
 lo Rey Francès
 me feu llarguesa,
 una Duxesa,
 folla guerrera
 ma presonera
 de gran fiança,
 per ma quitança,
 è del botí,
 quant lo parti
 per part donà,
 ellas finà
 entregament,
 dos mil, è cent
 dobles de nau
 ella pagau
 fos fill bastart,
 anava en part
 los dits croixint,
 è dix bonint,
 quin Dèu vos sal,
 tenim hostal
 de llits fornit,
 digau marit
 cinch cavalcans,
 preats, galans,
 spluga bous,

Ez per

per quins cinch sous
 los acolliu?
 è yo sabiu,
 un bell robì
 yo li doní,
 è la falague,
 è de fet pague
 quant despenia:
 lo prohóm tenia
 com pare sèu,

per son corrèu,
 yo fuy persona:
 com à lleona
 ellam mirava,
 nom oblidava
 lo benefici,
 feya servici,
 è gran honor
 al prohóm major.

QUARTA PART.

Clou son viatge, tornant à Valencia.

EN aquell punt
 q̄ yo fuy junt
 en la Ciutat,
 haguí comptat
 quants anys avia,
 trobí complia
 los trenta y dos,
 ab Corredòs
 yom avenguí,
 comprí, paguì,
 lalberch aquest
 arreil prest

dabillaments,
 è forniments
 com convenia.
 Sovint venia
 la ranyinosa,
 vella envetjosa
 à visitar,
 per aguaytar
 si res portava,
 ò sim donava
 lo marit sèu.
 Com ella yèu

yo

yo com venía,
 è quant avia
 dallà embiat,
 ò cambiat,
 mo vèu cobrar,
 è bè smerfar,
 bè li plaguè,
 com coneguè
 que rich venía
 ella tenia
 una cosina,
 tantost barrina
 fos muller mia,
 ella membía
 la Corredora,
 gran ralladora
 entrametent,
 punta corrent,
 è mòlt rebesa,
 ellam endreça
 son parlament,
 dun casament
 mòlt singular
 vos vull parlar,
 duna Doncella,
 bona, è bella,
 ben endreçada,

mòlt heretada,
 rica, pubila,
 daquesta Vila
 dels bons parenta:
 en dot ha trenta
 milia sous,
 en timbres nous,
 tots en moneda,
 una arboreda,
 gran Alqueria
 dix posscia
 prop la devefa,
 sense despesa
 dix se faria,
 segons volria
 queu ordenàs:
 quem demanàs
 aquella tia,
 quil trametia
 yo de concell,
 vos fillol dell,
 y ella della,
 bona parella,
 si vos me creu
 ab dos serèu:
 falsa parlara,
 vella velera,

membabuixà,
 ym tabuixà:
 de tot mentia,
 de sa falsia
 yo la creguì:
 al prohòm preguì,
 è sa muller,
 en tal penser,
 maconcellassen,
 è marreglassen:
 yo la prenguì,
 siu avenguì,
 arau fabrèu,
 you dirè brèu.
 Ellam soprà,
 è fort reptà,
 perquem tardava,
 è que sperava
 altre lauria,
 quiu grairia:
 tant ho cuytaren,
 quens sposaren,
 ellas dotà
 del que portà,
 sense fermança,
 ab confiança
 cert sanament,

è planament,
 aixiu pafsi.
 De fet pensì
 que li daría,
 ò que faría,
 yo proveì,
 è larrei,
 perles, tobins,
 velluts, cetins,
 conduyts, marts vays,
 vernius, duays,
 percots, gonelles,
 angles, bruielles,
 è bell domàs:
 arrunçal nas,
 cabotejant,
 è morrejant,
 ab grà menyspreu,
 donà del peu,
 vestit nou vol,
 diu que duu dol,
 no hi veu brocat
 de vellutat,
 hi fall, faldetes,
 tot par robetes
 de creatura,
 falsa costura,

è mal tallat,
 pitjor forrat,
 diu mal del Sastre,
 sofrì lempastre,
 no li dich res.
 En mi reprès,
 yo stich mirant,
 la si sperant,
 volguí probar
 son eixovar
 fil me daríen,
 ò empagaríen,
 sens demanar,
 cert losperar,
 fonch foch de falles,
 trenta mil malles
 fonch la moneda,
 cert larboreda,
 è lalqueria,
 fonch malqueria
 bens confiscats,
 hypothecats,
 en plets pendants,
 encartaments,
 de quantitats,
 censals quitats,
 fictes, coberts,

à còrt oferts,
 mal carregats,
 deutes pagats
 sens cancellar.
 Vam concellar,
 qui bèm volía,
 è mòlt sabia
 en aquests fets,
 que leixàs plers:
 may per jamès
 rebíl promès,
 pagat aixi
 ja nom deixí
 fer lo degut,
 haguim begut
 ja les adives
 à mi nocives,
 al cos, y bòsa.
 Era mòlt ròsa,
 blanca, polida,
 è ben sabida:
 yo no present,
 ab tots rient,
 la llengua asida,
 ab mi cosida,
 com si fos muda,
 tostemps premuda,
 sols

fols mormurava.
 Un jorn plorava,
 dixli perque,
 hoy per ma fe
 no plor per res,
 dich, queu com es,
 dix ben fartau,
 per quem matau,
 leixaume star,
 volent restar,
 sens del tot rompre;
 yo sò qui compre
 alfarda, treça,
 llistada pesa,
 bell drap de coll,
 corda trescoll,
 bonys, è polseres,
 spill, orellères,
 crespina, trena,
 collar, cadena,
 coral, è llambre,
 aloes, è ambre,
 prou adzebeja,
 claver, correja,
 bòsa, agullèr,
 pinta, crenchèr,
 stoig, gavinets,

guants, ventallers,
 calces, tapins,
 ab scarpins,
 de vellut blau,
 mig cofre, y clau,
 quant trobar puch,
 è tot lo hi duch,
 res non volguè,
 nim responguè,
 tostemps callant:
 yo deballant
 un jorn la schala;
 dix una, y mala:
 dolent catiu,
 yo malalt viu,
 mes malam vist,
 malam prenguist
 per tots tos obs,
 tirar los stros
 sabries mes.
 Son entremès
 bèl coneguí,
 no hi responguì,
 en mi pensant,
 que per avant
 lo seu desdeny,
 qui per poch seny

vè, è jovent,
 plena de vent,
 è mal nodrida,
 no may ferida
 per Sor, ni Frare,
 filla sens mare,
 feta à sa guifa,
 que à la divisa,
 sino gran fum,
 llur mal costum,
 yol me guarria.
 Puix à llur ria
 fiu scomesa,
 fuigint despesa
 de bodes fer,
 en lo Janer
 de matinada,
 poca amaynada
 sent huit, ò nou:
 ella queu ou,
 è ses parentes,
 mòlt malcontentes,
 totes rabien,
 è cridant dien:
 ix de la roca,
 que ab tan poca
menciò facen,

elles que tracen
 com se faràn,
 demanaràn
 tots los honrats,
 Nobles, Jurats,
 Cavalleria,
 al ball de dia,
 irà honrada,
 alt cavalcada
 en cofet blanch,
 durant lo banch
 del frè patents
 dels seus potens,
 puix prou ne tè,
 è vol tambè
 robes nouvelles,
 joyes pus belles,
 mòlts sonadors,
 è mentjadors
 tots ben casats
 mudar mòlts ats
 complidament.
 Mesquinament,
 è amagada,
 esta vegada,
 nous ho pensasseu,
 niu començasseu,

car acabat,
 menys adobat
 may ho veurieu,
 pensar deurieu
 ella dhon vè,
 è li convè
 solemne festa,
 ella qui resta
 soperbiofa,
 tota briosa,
 los ulls regira,
 totas remira,
 gronyint flastoma,
 com quis pren ploma
 del cap, è pits,
 ungles dels dits
 se remordia,
 en aquell dia
 per tals afrontes,
 yo fiu mos contes,
 al temps de roses,
 tenir mes coses
 aparellades,
 è arreglades.
 Al terç Dumentge,
 sis vol hi mentje
 tot lo veinat,

rostit, cuinat,
 sis vol ho bullen,
 facen ques vullen,
 en aquell jorn,
 de cert en torn
 trecentes lliures,
 despès en viures,
 tots hi mentjaren,
 è ben ballaren
 à llur plaer.
 Lo desplaer
 fonch meu à soles;
 trobí violes
 en lo meu hort,
 è morritort,
 doncell, ab malvas
 enrihi ab salva
 mon primer past,
 mentjí ab tast,
 è fort mostalla,
 al cap sens falla
 bè lam sentí,
 è nou mostri,
 dissimulant,
 è no mostrant,
 en res coneixer,
 com man fet peixer;

de

de cert pensau,
 per haver pau
 fuy pacient:
 Dillùns seguent,
 com fonch dinats,
 los combidats
 tots sen partien,
 è sols me dien,
 gracies grans,
 è mòlts infants
 os done Dèu,
 si res volèu
 yo sò tot vostre;
 si bè nou mostre,
 del que sè fer,
 al menester
 manau de mi.
 Fan son camì,
 leixen mal sà
 lo novensà,
 la novensana
 romas ufana,
 com pago vell,
 mirantse bell,
 roda ben alta,
 dels peus sa falta
 nunca mirant,

mes yo tirant
 al pacifich
 vos certifich,
 que mon poder,
 art, giny, saber,
 quant treballava;
 tot sespletava,
 de nit, è dia
 en cercar via,
 per quens amassem;
 è concordassem
 com se pertany,
 ab quant afany,
 è temps perdent:
 Primer volent
 la solaçar,
 è abraçar
 à totes parts;
 ariçons, carts,
 porcha crespina
 no tenen spina
 pus fort punyent;
 porcell grunyent
 tota la nit,
 erau lo llit,
 com se gitava;
 primer cercava

lo coixinal,
 de son senyal,
 nu del llansol
 fistà hon sol,
 après rallava,
 si yo callava
 no responent,
 deya dolent,
 sò endiablada,
 ò sò orada,
 nom responèu?
 mal sclatèu,
 tenintli corda,
 may me recorda
 restàs la mia.
 Si sadormia,
 mòlt menujava,
 com forinava
 tant, y sovint,
 lo llit podrint,
 dalre pudia
 quant li venia
 son ordinari,
 sens pus pensarhi,
 camés, è cuixes,
 les calces fluixes,
 tot sen omplia,

draps sis metia,
 ab tal olor,
 è tal color,
 com Dèu se sab;
 llançaval drap
 per los racons,
 daball caixons
 entre la palla,
 no hi donà malla
 hom si trobava,
 ellal deixava
 hon li caia.
 Mig any vestia
 una camisa,
 de sa divisa.
 gentil brodada,
 tota chapada
 de rojes flors,
 nunca del cors,
 sino podrida,
 trosos partida
 la despullava,
 tal la llançava
 baix en la cova,
 mudavas nova
 cada vestida,
 mes no cosida

punt per ses mans.
 En les nits grans,
 è menys de dia,
 yo may dormía
 sens porgatori,
 en lo scriptori
 tant mespayava;
 si cavalcava
 fent qualque volta,
 à Missa solta,
 yo men tornava,
 è macostava
 al mal dinar,
 feya cuinar
 yo finament,
 è netament,
 als meus sclaus
 ella les claus,
 ni tancadura,
 menys la mesura;
 ni regiment,
 del forniment
 de mà tocava,
 ni sen curava,
 res no hi sabía;
 nis comedià
 res ordenar,

menys lo manar
 sols de paraula.
 Seyas à taula,
 avent mentjat,
 è almorçat
 ja dematí,
 tostemp ab mi
 enfastijada,
 è desmentjada,
 daltres viandes,
 feya demandes,
 cert impossibles;
 mentjars plaibles;
 dels ques coïen
 no li plaïen,
 tant fastijosa,
 com desdenyosa;
 è delicada,
 com enfitada.
 Sola çopàs,
 es menejàs
 lo candeler,
 fonch lo scuder
 dins lo reboft,
 no vingùè tost;
 caych la candela;
 feu bè la vela

per les toballes,
 leixà fer falles,
 è flamejar,
 per no tocar
 lo sèu, de mà
 cert sen cremà
 bè la mitat.
 Senyalat plat,
 certa scudella
 tenia ella,
 taça apartada,
 tal no tocada,
 son drap de boca,
 tallar sens broca
 no consentia,
 ni mentjaria
 carn del mercat,
 si hom pentjat
 algù hi avia,
 ni permetria
 fruitan portassen,
 bè que hi comprassen
 conills, perdius,
 francolins vius,
 de nit à fòsca
 en ells la mòsca
 nunca si met,

plomat secret
 un gran coixi,
 se quen ompli
 en la cambreta,
 foguèr, olleta,
 allis coia
 de nit, è dia,
 sense Cuinèrs.
 Los jorns faenèrs,
 entre semana,
 may era sana,
 al llit festava,
 ellas llevava
 tocases deu,
 com à la Seu
 Dèu se alçava,
 nunca filava,
 ni dins dels guans
 treya les mans,
 jamès cosia,
 sols clau tenia
 al sèu mig cofre,
 plè de girofre,
 è droguerès,
 les averies
 de sa persona,
 alguna stona

ellaspiava,
 mes ne pastava
 pasta de muda,
 oli de ruda,
 è de ginebre,
 pòlç de gíngebre,
 molla de muja,
 ab unt de truja,
 ò de rovell,
 ab cert bermell
 tret descudelles,
 morros, è celles,
 sempeguntava,
 quant sen untava
 fastig me feya,
 ab por se reya
 de romprel pint,
 mestre de tint
 de full urgella,
 no aparella,
 ni fa mes tines.
 Ans dematines
 ellas llevava,
 es perfumava,
 fentse ben olre,
 los jerns de colre,
 la matinada,

era afanyada,
 pèr ben lluir,
 al bell febrir,
 dos, ò tres hores,
 com van les Mores
 que son çabíes,
 en semblants dies,
 tal sen pintava,
 en Missa entrava
 com ja preycaven,
 sinos llevaven
 per ella totes,
 si feya bòtes,
 les ques llevaven,
 fort se besaven,
 ab dos premudes,
 è revengudes,
 tots temps torbava,
 è saturava
 lo Preycador,
 per la remor
 del combidar,
 è saludar,
 si tart venia,
 pus tart neixia,
 ab anellada,
 nera llançada.

Yo lasperava,
 tot se cremava,
 quant mal dinar,
 pitjor çopar,
 ne haguì callant,
 è suportant,
 è quant mal dia,
 res nom valía,
 ans pitjorava,
 ys rebelava.
 Ma de paper,
 ploma, y tinter,
 ella tenía,
 que nescrivía,
 may ho sabí,
 per cas trobí
 tot en la plega,
 que fòs seu nega,
 porfidieja,
 cridant braveja,
 puja la quinta,
 mes yo de tinta,
 ses mans çullades
 viu prou vegades.
 Durant Ladvent,
 ni fanchs, ni vent,
 no lo hi vedava,

ellam tocava,
 mes de cent sous,
 cada dijous,
 ab noves manyes,
 y ab ses companyes;
 è manllevades,
 è replegades
 per la carrera,
 no sens faldera,
 passant per Lonja;
 ab una Monja,
 no menys febrida,
 ni ab mes brida,
 al seu costat,
 per lo mercat,
 feya la bolta,
 à regna solta,
 mirant les tendes,
 è per les sendes
 feyenli lloch,
 com si fos joch,
 Mestre Corà,
 qui dir porà
 dels Ciutadans,
 gentils galans,
 com los donava,
 ols demanava

à tots de fira,
 may sen partira
 no fos despès,
 donat, mal mes,
 tot en strenes.
 En Magdalenes
 après entrava,
 crech fescanfava,
 oraciò,
 collaciò,
 no sè que hi feya,
 venir la veyà
 dites Completes,
 per Menorettes,
 ò Boseria,
 feya sa via
 quant sen tornava.
 Sovint anava
 de nit al nou
 bany Dençanou,
 ò Densuau,
 en lo Palau,
 al despullar,
 y al bell ballar,
 en bells rapits,
 ahuchs, falts, crits,
 ab ses veines,

perdius, gallines,
 pollets petits,
 juleps, folsits,
 hous ab gingebre,
 los durs ab pebre,
 grech, è clarèa,
 sense perèa,
 la malvesia,
 per cortesia
 en gobelets,
 los arralets
 nols hi preaven,
 è si ampraven
 pegats de lambre;
 benjuì, ambre,
 aygues, almesch:
 feya fer fresch
 mòlt citronat,
 carabaçat,
 prou gingebrons,
 è canyellons,
 fin tartugat,
 è caponat,
 en lletovari,
 Lapothecari
 pus ancià,
 En Macià

Marti sabent,
 en son jovent,
 qui la servía,
 mil sous navia
 de tres vegades,
 yo dich aufades
 del que hi restava,
 que bès pagava
 de cadandana,
 cert Na Farfana,
 sa Banyadora,
 si bè lunhora
 era complida,
 ans que finida
 fos llur banyada,
 acompanyada,
 de fabres, pardos,
 ab balls, alardos,
 cants, è cançons,
 ab mòlts brandons
 ella tornava.

Si may gosava
 dir de hon venia?
 Com? responia
 ab gran furor,
 en la color
 nou concixèu,

no mereixèu
 semblant tendror,
 ni tal olor
 vos en grossèr,
 lo traveler
 es pera tals,
 ab los capçals
 deuen dormir,
 è no tenir
 tan empachades,
 ni agreujades,
 tals com yo sò.
 Semblant cançon
 deya, è pijòs,
 de hui mes à vos
 nous val corona,
 de Guillamona
 content seríeu,
 tant amaríeu
 una Aldeana,
 dona Serrana,
 qui visten capes,
 del temps de Chapes
 sòu, è dantany,
 no sòu denguany,
 ja nous usau,
 vos jaus pixau

en la çabata,
 la nostra gata
 vos ne portau,
 mòlt cavalcau
 tort en la cella:
 feu la scarcella,
 ò curt gambal?
 sonau tabal,
 ò cornamusa?
 tambè se usa
 sonar llaùt,
 è lo vellùt
 de tripa, groch;
 è calçar soch,
 pus alt lo dret,
 mostraivos fret,
 è tant suau?
 perque plorau,
 feu la mostalla?
 com la muralla
 defembancau,
 sech, flach tornau:
 podèu mentjar,
 que à blanquejar
 lhorta comença,
 per mes ofensa,
 ò per mes toch,

leixant lestoch
 vos teniu fulla,
 no pòt lagulla
 cosir ques roma:
 La Còrt de Roma
 haurà à sentir,
 è departir
 tan gran error,
 revenedor
 feu tal parell,
 un cos tan bell
 alt com plançò,
 ab un besò
 chich caganiu;
 sech ronadiu,
 flach, setmesì,
 avar, meixquì,
 menja bonico,
 caga poquico,
 fart, mirmidò,
 pus ver capò
 sò emparellada,
 mal consolada
 com yo porè,
 sè que farè
 de tals lliçons,
 ab agres sons

sovint ne oía,
 è sofería.
 Dijous llarder
 diguè muller,
 lo temps sacosta
 de pendre posta
 en penitencia,
 per continencia,
 partixcam llit,
 dix havèu dit
 mòlt bè preycan,
 ara scoltau
 dirè tambè,
 lhom qui sabstè
 daixò en Quaresma,
 à Cinquagesma
 cornut se troba,
 espolç sa roba
 qui apartarne
 vol que nos arne,
 prou es simolça
 qui no la spolça
 un hora al dia.
 En casa mia
 si no junyien,
 ò no corrien
 toros per festa,

cascuna festa,
 fins llums enceses,
 mòltes enteses,
 os ho cuydaven,
 les qui filaven,
 com diu la gent,
 ab fus dargent
 si ajustaven,
 tambè cridaven
 jovens sabits,
 ben scaltrits
 llançats entrelles,
 à coceguelles
 ells començaven,
 puix psalmejaven
 de ses endreces,
 teles, è peces
 que fan ordir
 al bell mentir,
 puix una sclama,
 laltra difama,
 altra despita,
 laltra sospita,
 altra flastoma,
 conten prou bromas,
 tot de mal dien,
 è hi afegien

ab mòlts envits,
 de llurs marits,
 è sen burlaven.
 Après jugaven,
 volèu pallera,
 daume mandreta,
 qui tè lo anell,
 dhous est ramell,
 capsa ab comandes,
 ab ses demandes,
 un arbre, y cant
 ocell donant,
 mes dir rahòns,
 desvariòns,
 è maravelles
 de cent novelles,
 è facecès,
 Phylosophíes
 del gran Platò,
 Tuli, Catò,
 Dant, poesíes,
 è tragedíes,
 tots altercaven,
 è disputaven,
 qui menys sabía,
 mes hi mentía,
 è tots parlaven,

no se scoltaven,
 yo bèu sentia,
 mes nom plaia
 son negre strado.
 Cercantli vado
 que lamansàs,
 abonanças
 de larispèa,
 per sa vivèa
 dubtant no surta;
 com à la murta
 yo la menege,
 è llagotege,
 ella menys ol,
 tempte si vol,
 res no li cele,
 yo li revele
 tot quant sabia,
 è quant avía
 tots mos secrets
 haguèls retrets
 tost en públích,
 de cert vos dich
 que feya rims,
 recitant crims
 quem afigía,
 en cretgia,

rebelliò,
 ò traiciò
 ella sabès,
 que hi cabès,
 cert nou celara,
 ans macufara.
 Ventla mudable,
 è variable,
 mudì-lo treu,
 pensí per preu;
 que la compràs,
 è lam tiràs,
 fentli parences,
 è prometences,
 que tot lo meu,
 seria sèu,
 ella present
 fiu testament,
 fentla hereva,
 de fet capbreva
 tots mos censals,
 perpetuals,
 è los movents,
 ab sos parents
 ella feu lliga,
 menys que una figa
 tot ho preà,

mes bès pensà
 ella que fora
 mort yo, Senyora,
 è partiria
 ab quis volria,
 com sperava,
 è desitjava
 que yo morís.
 Pensàs cobrís
 la defamor,
 lexàs remor,
 ni tempestat
 sa malvestat
 llavors doblà,
 defamoblà
 la casa mia
 del que avia
 furtà, robà
 en quant trobà,
 avinentèa,
 no hach perèa
 dempenyorar,
 è trafegar,
 una tendera,
 è sa faldera
 eren de lliga,
 feyen botiga,

tres hi cabien,
 è revenien,
 robes de llits,
 bancals tapits,
 teles, tovalles,
 è virtualles,
 argent, or, coure,
 quant se pot moure,
 tot ho furtaven,
 è trafegaven,
 ab arteria,
 barateria,
 los ajudava,
 preu que tocava
 del que venia,
 se despenia
 no sè en què,
 crech per ma fe
 tot ho llançava,
 may no pagava
 res que prenguès,
 de res deguès
 à miu dreçava.
 Ab mi comptava
 lespecièr,
 Sastre drapèr,
 è Costurera,

tapins Velera,
 lo Brunatèr,
 è Confitèr,
 la Bunyolera,
 è Casquetera,
 tenien talles,
 segons les ralles;
 yo pagador
 del Ordidor,
 ò Teixidora,
 Canejadora,
 ni Banover,
 ni Perpunter,
 de lli comprat,
 cuyt, ni filat,
 may no viu contes:
 Y vent tals ontès
 perjudiò,
 destrucciò
 tan manifesta,
 altre nom resta
 experiment,
 darrerament
 per enfajar
 de bandejar
 los seus guarips,
 joch de naíps

de nit jugaven,
 ab dos rumflaven
 ella partia:
 fovint prenìa
 les copes totes,
 trinca de fotes:
 si ans jugava
 copes llançava,
 puix nom valia
 bastons servia,
 com al badoch
 mudava joch,
 no del noguèr
 dantli lloguèr
 perque del fruyt
 jugavan buyt,
 per reduirla
 jugue àbirla
 fovint ab ella,
 joch descampella,
 ni de la choca,
 com si fos roca
 menys se movia,
 si responia
 sols diguès buf,
 avia xuf:
 si deya bas,

tantost lo çaf,
 al cap sentia:
 sa malalria
 vent incurable,
 desesperable
 de millorar,
 de pijorar
 essent yo cert
 lo cap obert
 enfastijat,
 mòlt enujat
 mudì destil,
 fiu codicil
 del tot cassant,
 è revocant
 lo testament,
 sabiament
 yo posì prest
 en còrt protest
 dins temps degut,
 com may rebut
 lo dot haguès,
 quey responguès
 li fonch manat,
 ben intimat
 ab scriptura,
 sa oradura

ños mitiga,
 nis castiga
 gens per això.
 Lo sèu caixo
 plè dampollètes,
 è scudellètes,
 è barralets,
 ab mil potèts,
 tot ho trenquì,
 è li prengù
 sos ornaments,
 abillaments,
 anells, manilles,
 vels, beatilles,
 largenteria,
 è pelleria
 men alleujaren,
 è mo pagaren
 tantost, ò tart:
 mes no lo quart
 del que costà,
 may facostà
 à la rahò.
 Com Pharaò
 cor endurit,
 dur, empedrit,
 è pus malvada,

aconcellada
 no sè per qui
 mòlt lo hi graí,
 ab llarch cartell
 possam llibell
 fort de repudi,
 ab gran studi
 articulà,
 è prest probà
 que era casada,
 daltri sposada
 primer de mi,
 è que dormí
 ans ab aquell,
 cert un cornell;
 ella cornella,
 feune parella
 lo magnífich
 En Guaderích
 lo de Solèr,
 Canonge ver,
 Doctor Legiste,
 gran Canoniste,
 Oficial,
 traguè lo mal
 de casa mia
 feren sa via.

Yo delliurat,
 è deferrat,
 tret de gran fanch,
 romanguí franch,
 cert quim traguès
 si yo hi jaguès
 de mig Dinfern,
 en lull un pern
 si mi ballava,
 quim delliurava
 mes alegria
 no mostraria,
 gran goig haguí
 com romamguí

daquell Diable
 incomportable
 desobligat
 llicenciat,
 poder entendre
 si volguès pendre
 altra muller
 com carceller
 pres me tenia,
 ma homenia
 puix fonch quitada,
 è rescitada
 yo reposí.

SEGON LIBRE.

COM VOLGUÈ

PENDRE BEGUINA.

PRIMERA PART.

Puix preposí
 un vot complir
 ans del partir,
 una beguina,

quem fonch veína;
 per mi pregada,
 è ben pagada,
fu guardadora;

receptadora,
 è tot lo meu
 al concell sèu
 acomanant,
 yo confiant
 del beguinatge;
 fiu mon viatge
 devès Sanct Jaume
 dichli stojaume
 ab mòlta cura
 fots tancadura
 lo queus coman;
 al Sanct Joan,
 ò Juliol,
 si Dèu ho vol
 ferè tornat,
 è ben ornat
 del necessari;
 pensí danarhi
 camí tirant,
 poch sospirant
 per lo passar,
 assolaçat,
 per lo present;
 eram placent
 pensantme forro,
 è tret del corro

hon mescorchava,
 emgarrochava
 la Carnicera,
 al mig jorn era
 passat Bunyol,
 è post lo Sol;
 fuy en Requena;
 per bona strena
 trobí gran festa
 prou deshonestà
 no coneguda:
 mes avenguda;
 una sposalada,
 ja deflorada
 ans de casar;
 lo jorn darrar
 aparellada,
 ben emperlada
 sabè fingir,
 mostrant tenir
 al cos Diabla
 spaventable,
 torcent la cara;
 pres una vara
 mou tots de brega;
 la gent saplega
 meravellats,

los peus lligats,
 les mans també,
 la gent ne vè
 devès la Sgleya
 alli sin feya
 defictions,
 è variòns,
 ab lo sposat,
 lo bon Curat
 vol la senyar,
 de sus possar
 aygua beneyta,
 furt la maleyta
 fingint pintures
 de diablures
 diu que no hi creu
 fentli la Creu
 ell la conjura,
 ella perjura,
 de Dèu renega,
 ell si carrega
 ab tot son seny,
 pus fort la streny,
 diu ixca tost
 per lloch dispost,
 no fent gens mal,
 à la final,

la resabida
 mudant veu crida
 non vull eixir
 sens ben obrir,
 ò squinçar
 ben eixamplar
 aquell forat
 qual tè guardat
 mes en son cos,
 cridà lespos
 ab alta veu,
 al plaer sèu
 per hon se vulla,
 puix tost faculla,
 rompa, y squeixe,
 puix no la veixe,
 mes nol forcèu,
 nel conjurèu,
 pregaulo ixca
 sols ella vixca
 no cur de pus,
 dient Jesus,
 fingint sestorta,
 mostras mig morta
 com smortida,
 sbalaïda
 clamà del lloch,
 baix

baix dix, gran foch
 cert me ha deixat
 tot scorchat,
 par foch salvatge,
 such de plantatge
 crech lan guarì,
 aixi cobrì
 son falliment,
 tot hom content,
 lo novio mes.
 Dimecres après
 com men eixia
 fel companyia,
 è fent per mi
 de cert trobì,
 seguint monjoyes,
 plans, monts, è foyes,
 è rius passant
 fuy al cos fant
 de la Calçada,
 Ciutat murada,
 una vil hosta
 roïn disposta
 à puteria,
 llavors tenia
 en sa posada
 una bregada

de Pelegrins
 vells, è fadrins,
 hu lin saltà,
 è requestà
 li fes plaer,
 nou volguè fer,
 la vil bagasa
 mesli la taça,
 dins son fardell,
 partint sen ell
 menys la trobaren;
 feu quel pentjaren,
 los altres tiren
 llur vot compliren;
 com sen tornaren,
 de fet anaren
 veurel pentjat,
 poch apartat
 del gran camì,
 viu lo fadrì,
 dix, despentjaume,
 beneyt Sanct Jaume
 ma sustentat,
 lo greu pecat
 fonch descobert,
 è fonch pus cert,
 car com cuytassen;

el

el demanassen
 al President,
 ell responent
 à llur querella
 per maravella,
 dos cuyts ocells
 presents tots ells
 refucitaren,
 è alt cantaren
 gallina, è gall,
 sens entrevall
 lhoſta damnada
 prest fonch pentjada.
 Yo caminant,
 adès pensant,
 adès rient,
 fuy en ponent,
 así vetlí,
 del tot complí
 ma romería.
 Yo men venía
 viu fort pelèa
 dins unaldèa
 en un carrer,
 marit, muller,
 viu emplaçar,
 fort acusar,

que adulterava,
 ella negava,
 ferro calent,
 bermell ardent
 li feren pendre,
 vèren encèndre
 de fet la mà
 totas cremà,
 no la scoltaren
 de fet votaren
 sentenciada,
 fonch degollada
 per son marit.
 Fuy en Olit
 Vila mòlt bella,
 dona ja vella
 hi viu portar
 à soterrar,
 sobre lo cos
 mòlts grans plos
 feyen, è plant,
 una cantant
 alt endechava,
 è coblejava,
 mal dient fort
 la falsa mort
 per mafa toſt

haver desboft
 dona semblant,
 darrer leixant
 lo marit viure,
 prenguem à riure
 com les oï,
 era fadrì
 jove, lo mort,
 è per sa sort
 vint y cinquè
 marit dels què
 haguts avia
 mentres vivia;
 elles encara
 lo cap, è cara
 sen arrapaven,
 cabells pelaven
 com no moria;
 ans romanà
 lo jove viu.
 Passi lo riu
 gros Daragò
 en Alagò
 desfiu ma troffa;
 en Zaragoza
 galant entrì,
 è dret tirì

descavalcar
 al Sanct Pilar
 qual quant vivia
 Sancta Maria,
 Angels obraren;
 ells lo portaren
 per salvetat
 à la Ciutat:
 hon preycant
 Lapostol Sant
 mes gent lo oí
 es convertì,
 puix à la nau
 hostal, pensau
 millor possí,
 dones trobì
 mòlt divisades;
 ençafranades,
 ab mil tocados;
 mirils strados
 de les Senyores;
 punts, ni tiores
 no si tocaven,
 nis practicaven
 fusos, filoses,
 les generoses,
 è grans noblefes.

com diablefes
 aixis deporten,
 allis conforten
 los Strangers
 no en vergers
 car no ni hà,
 viu lendemà
 comoviment
 de mòlta gent
 per vna presa
 en carçre mefa
 hon era stada
 tres anys tancada
 adulterant,
 marit instant
 denunciada
 sentenciada
 pera pentjar,
 fent semprenyar
 à un bergant
 articulant
 de son prenyar,
 fonch porrogat
 leixecutar,
 per scapar,
 près per partit
 avent parit

fort treballàs
 prest semprenyàs
 quatre vegades,
 continuades,
 un mateix dia
 ella paría,
 è semprenyava,
 aixi guanyava
 lo porrogar,
 feuho durar
 pus de tres anys,
 ab los tacanys
 qui li aydaven,
 los que possaven
 en la cadena,
 à la cinquena
 yo fuy present
 per manament
 dels Salmedines
 quatre Madrines
 la remiraren,
 è depossaren
 ab sagrament
 concordament
 no ser prenyada,
 fonch enforcada
 al Mercadal,

hon lo dogal
 li fonch tallat,
 car fonch dubtat
 concebiment,
 gran moviment
 al ventre vèren,
 prest la metèren
 dins lalmodí
 bè sè per qui
 lo ventre obert
 pus clar, è cert
 à ull mirada
 fonch prenys trobada
 avent mentit,
 fals referit
 les pastoraces
 de madrinaces,
 lo llur fals dir
 la feu morir,
 mòlt mes parira
 si no morira,
 també morí
 dins lo fadrí
 sens batejar,
 è feu errar
 los Alguasís.
 Ans quem parís.

una torbada
 dona barbada,
 tant rabiosa
 com ansiosa
 de ser amada,
 entenebrada
 per lo Diable,
 feu cas mirable,
 gran arrogancia,
 fet dimportancia,
 è gran spant,
 contaminant
 la sua fè:
 no sè perquè,
 sols gelosia
 crech la movia,
 ellas clamava,
 mòlt la tractava
 son marit mal,
 pensà al Raval,
 ò Morería,
 concell auria
 dun Sarraí
 llur Alfaquí,
 per son diner
 lo fitiller
 dix sil pagava,

è li portava
 ben amagat
 lo Cos Sagrat,
 cert ell faria
 que la volrìa
 bè son marit,
 prest fet, è dit,
 en la Capella
 qui es mòlt bella
 de Sanct Miquel,
 calat lo vel
 ellas confessa
 ab mòlt fressa,
 pres falsament
 lo Sagrament
 Sanct del Altar,
 com qui torcar
 fen vol la boca,
 la Sancta Coca
 fen trach sancera,
 en candelera,
 ò cofrener,
 com pus secret
 poguè, rancà,
 de fet tornà
 dix jal tenia,
 hon ho volia:

Dix queu portàs,
 è com cuytàs
 ab mòlt raixa,
 obrint la caixa
 que hi hach deixat,
 fonch transformat
 un bell infant,
 tot rotilant,
 è lluminòs,
 mòlt graciòs,
 tot nu jaent,
 lo qual veent
 com qui Sol mira
 al Moro tira
 tota sglayada,
 alienada,
 fora de si,
 lo Tagari,
 perro malvat,
 tot atronat,
 dix sen tornàs,
 tot ho cremàs,
 proveiria
 per altra via:
 La renegada
 endiablada
folla, dement;

Dèu

Dèu no tement,
 no res dubtant,
 ni gens pensant
 en lo que feya,
 crech que no veyà,
 feu gran foguera,
 la candelera,
 mes sus en mig,
 après afig
 llenya, y carbò,
 tost lo caixò,
 fonch bé cremat,
 tot abrafat,
 lo Sanct Coset
 del Infanter
 romàs illès,
 de foch sospès,
 lo feu cremar,
 restan la llar
 mirablement,
 pus resplendent,
 è semblant viu
 entrel caliu
 no focarrat.
 Tant lleig pecat
 nol puch narrar
 sens fort plorar,

lo paper mullè,
 lo ja scrit çulle
 llachrymejant,
 continuant
 sos pensaments
 porta sarments;
 llenya mòlt mes,
 pi sech, y mes,
 mes foch encèn,
 mòlt fort entèn
 fer de tot cendres;
 era Divendres
 entorn mig dia;
 è bè sabía
 lo perro cà
 fer la çalà
 en semblant hora;
 arrapas, plora,
 no sab que fer,
 veyà sancèr,
 no gens fumàt;
 ni alterat,
 brasès, è foch
 tot li fa lloch,
 cega per ira
 lo camì gira
 ves la mesquita;

plorant recíta
 son mal novell
 per mal concell
 sèu quant ha fet.
 Lo vell Moret
 ix del Alquible
 per lo terrible
 por dabalot,
 pensa quant pot,
 en sí discorre,
 sols li ocorre
 dir à la fembra,
 qui spines sembra
 descalç no vaja,
 qui mòlt sensaja
 al aygua anar,
 ell ha leixar
 lo coll, ò lanfa,
 tota sperança
 tinch ja perduda,
 si nons ajuda
 Dèu poderòs,
 morts som ab dos
 si nostre cas
 pels Populàs
 serà sentit,
 prengam partit

tal quens delliure,
 que pugam viure,
 ab dos morrèm,
 sino corrèm
 dret à la Seu,
 è vos al peu
 del Confessor,
 lo gran error
 que fet havèu
 confessarèu,
 è yo mon mal
 al General
 major Vicari,
 sens gens mudarhi
 recitarè,
 acusarè
 mon falliment
 discretament
 proveirà,
 fins guiaràn,
 è som storts,
 ab dos som morts;
 Ley mudarè,
 renegarè
 de Mahomet,
 aixiu promet,
 tot aixis feu.

Bif.

Bisbe fabèu,
 manà al Vicari,
 ab son Notari,
 se desfreçassen,
 è que hi anassen
 à la vesprada
 après tocada
 la oraciò,
 relaciò,
 certa li feren
 del que poguèren
 un tant mirar,
 puix feu manar
 al gran Prior
 son Confessor
 ab certs devots,
 bons Sacerdots,
 la nit verlassen,
 tot ho guardassen
 dant bon recapte,
 de ma Disabte,
 hach ajustats
 los quatre stats
 homens de titols,
 los dos Capitols,
 Religions,
 Nobles, Barons,

è Cavallers:
 los Consellers,
 ò Consolat
 de la Ciutat,
 gran part del poble
 al lloch pus noble
 Sanct Salvador,
 ab gran fervor
 volguè preycar,
 manifestar
 lo dit atràs,
 tant orrent càs
 exorbitant,
 mes confermant
 la nostra fè,
 devot è bè
 feu lo fermò,
 gran professò
 mòlt singular;
 feu arreglar
 primer les Creus,
 ab altes veus
 los coronats,
 è ordenats,
 Pange cantant,
 los llechs portant
 llum en les mans

los senys fonans,
 è les campanes,
 sens mans humanes
 pels campanàs,
 è com tornàs
 ab gran honor
 en ún plat dor
 lo cos possat
 fonch deposat,
 sense tancar,
 sobre lo Altar
 de Sanct Valero;
 è tot lo Clero
 llegint, vetlant,
 è contemplant
 tota la nit,
 lo Sanctsperit
 hach revelat
 al Sanct Prelat
 la Eucharistia
 que la faria.
 De fet ordena
 res no si vena
 de ma Dumenge;
 è no si mentje
 carn per algù;
 tot hom dejù

vinga scoltar
 lo sanct orar,
 volguès vestir
 à Missa dir
 del Sagrament
 solemnement,
 adès cantant,
 adès plorant,
 per la oferta
 ell no concerta
 ni vi, ni pà,
 sols en la mà
 lo sanct cos près;
 dient lo vès
 com lo ferrí
 se convertí
 cobrant la forma;
 segons la norma
 quen lhostier
 per lo ferrer
 era sculpida
 arredonida,
 com fonch primera
 hostia vera,
 la qual sumí.
 Així finí
 la furiosa,

è perillofa
 dabalot gesta,
 solemne festa
 miraculosa,
 è profitosa
 als bons, è fels;
 als mals infels,
 è folls increduls,
 heretges emuls
 contrariosa,
 è vergonyosa
 à dones tant,
 per temps avant
 sabí la fi,
 com cert ferí
 la donal llamp
 anant al camp;
 en Zaragoza
 buidí la bosa,
 tant aturant
 strados cercant
 gran temps perdí.
 Tirí camí
 fuy à Terol;
 de un fillol
 secret, honrat,
 y fuy amprat

à ser compare;
 fonch la comare
 una nobleza
 gran confreresa
 de Sancta Monica,
 una Veronica
 dorniellada,
 mòlt bè smaltada
 li viu als pits,
 gests, è vestits
 tots de beguina,
 de la Regina
 Dona Violant,
 llavors regnant;
 era nodrida,
 fresca, polida;
 ab dos anant,
 è passejant,
 cercant lasgleya;
 per lo que veyá,
 metem en noves,
 contes, è probes;
 bè cortesana,
 mostrandse sana,
 cateminant,
 è batejant,
 de peus stiguè;

may se seguè
 aquella nit;
 lo fill parit
 mateix avia,
 quant se atrevia,
 per fer son fet,
 del fillolet
 propia mare,
 també comare
 fonch., è padrina;
 ella madrina
 fonch , è partera;
 pare cert era
 lo Capellà
 quil batejà:
 may viu tal acte,
 creyem llur tracte
 fer ben cobert,
 fonch descobert.
 Puix caminant,
 è rominant
 que fer deuria,
 è com viuria
 sense destorb,
 dins en Segorb
 yom recordí,
 è acordí

que la beata,
 sim era grata,
 è fos honesta,
 humil , è presta
 al que volguès,
 que la prenguès
 per companyona,
 è muller bona,
 mòlt à mi cara,
 seràm avara
 no guastarà,
 ni rastrarà
 tan llongues faldes,
 è tindrà baldes
 en la finestra;
 es dona destra
 pobra criada,
 no gens dorada
 mòlt de bè sab,
 è del seu cap
 ferne ma guisa.
 Lhome divisa
 en si propon,
 è Dèu dispon,
 è proveix
 à quil servix
 al profit seu,

ell fols prevèu
 la venidor;
 fa lo millor,
 per bè nos mostre
 al util nostre:
 Sa Magestat
 per pietat
 me inspirà,
 è concellà
 miràs lo pas,
 ans que cuytàs
 saltar avant.
 E fuy membrant
 de un retoch,
 qual dix un coch
 à sa senyora,
 gran tragadora,
 qui masas cuyta
 crua, mal cuyta,
 ò masa calda
 ab que fescalda
 prèn la vianda,
 si la comanda
 no fos divina,
 la vil beguina
 del primer alt
 de calt en calt

cuyta, ò crua,
 vestida, ò nua,
 haguera près,
 fonch lo revès:
 Quant arribí
 del que trobí
 dirè sumari;
 tot lo contrari
 del que pensava,
 yo jam cuydava
 fer adreçat,
 è ben casat,
 fols encartat
 li lexovar
 me convenia;
 cert jam tenia
 per reposat,
 è besmersat
 de bon cabal:
 Mes lanimal
 fet à revés,
 veig que confessa
 llarch, è sovent,
 yo tinch bè smet
 com se comporta
 veig que quant porta
 es tot pintat,

humilitat
 non hi viu mòlta,
 à part scòlta
 mòlts parlaments,
 perdons, convènts
 mòlts ne visita,
 prenguè sospita
 de sa manera.
 Restà darrera
 ellan lasgleya,
 ab mòlts se reya,
 com lo preych feyen,
 è totes seyen,
 fagenollava,
 ò de peus stava:
 si la tocaven
 qui prop li stavèn
 de fet bonía,
 may se movía
 sisvol vinguès
 qui mes valguès,
 è fos qui vulla,
 ab una agulla
 totes punchava,
 è barallava,
 per quempeyeu?
 quèm strenyèu,

com no callau?
 mòlt me torbau,
 no destorbeu,
 qui servix Dèu.
 A totes hores,
 fes belles hores,
 historiades,
 è ben pintades,
 dor tancadòs
 mòlts giradòs
 sovint obrìa,
 cert no sabía
 coneixer lletres
 arreu los metres
 fingint llegia
 los ulls vogia
 de çà, y dellà;
 un Capellà
 la combregava;
 hostia li dava
 sens confagrar,
 à may fallar
 cada semana
 com à terçana,
 fent paroixysmes,
 ab certs sophismes;
 ells sentenien,

ab dos venien
 al combregar,
 davant Laltar
 de la Capella,
 portavas ella
 sa taballola,
 ell ab la Stola
 idolatraven,
 puix alt parlaven
 per ques oís,
 en Paraís
 que desijam,
 prest nos vejam,
 ay pare meu,
 fosseu, y breu;
 ja filla mia
 hui fos lo dia:
 yo ja so presta
 aquesta festa
 ja la fruís:
 lo Paraís
 que nomenaven,
 è desijaven
 era un lliç,
 pintat, fornir,
 ab ses cortines,
 altres beguines

ses companyones,
 è tacanyones
 en aquell lloch:
 Per fer son joch
 si concertaven,
 è replegaven.
 Un Menor Frare
 li deya mare
 davant la gent,
 è mòlt sovent
 la visitava,
 è li mostrava
 per son deport;
 de manacort,
 è contemplar,
 è de parlar
 del divinal,
 del mundanal,
 è vida activa:
 Mòlt era squiva,
 baixet parlava,
 è començava
 Ave Maria,
 è lloat sia
 Dèu Jesu Christ,
 Que de sus vist
 cot, è mantell

K 2 de

de gros burell,
roba jufana
de fina llana,
prima llistada,
vert, blau pintada
duya almeixia.

Ella teixia
de son ofici
algun cilici;
tots los venia,
may sen vestia
algú en la squena.

Dijous de Cena
dhabit vestida,
è prim cenyida,
la creu portava;
may se tocava
de disciplina.

Al coll justina
duya, è mostres
de Pater nostres,
è Agnus dor,
en dret del cor
lo llit volia
llà hon dormia
flux, moll, è blà,
egual, è plà,

ab flos, è rama,
ab timiama
lo perfumava.
Acoftumava
taula vastida,
è ben facida,
no quaresmal,
mes de carnal.
May dejunava,
ni peix menjava;
gran mal li feya,
è aixiu deya;
quant se llevava
aconsolava
lo feu ventrell
ab un gobell
de malvesia.
De hypocresia,
è de parença
haguí creença,
tot son comport
fos de coll tort;
mes advertint,
è inquirint
de honestat
gran malvestat
la beateta

avia feta
 prou subtilment.
 Ella vilment
 se trobà prenys,
 poch mes, ò menys
 de uns tres meses,
 ab certes preses
 de diablures
 dos creatures
 se feu sortir,
 è abortir
 secretament.
 Yon fuy felment
 certificat
 de son pecat,
 sense blasmar,
 ni difamar,
 li fonch prest dit,
 cercàs partit,
 yo li prestì,
 è la vesti
 tota de nou,
 ultra son sou,
 mes de pagada,
 sen fonch anada
 casa llogar,
 al bovalar

dels Augustins,
 entrels beguins,
 è Sanct Francesch,
 al carrer fresch
 hon fan roclòns
 per los perdòns
 poder guanyar,
 sense banyar
 los seus tapins.
 Alguns veïns
 lo hi demanaren,
 è lan reptaren,
 per quina via
 de casa mia
 sen era eixida,
 fom deseixida
 de ocasiò,
 de traició
 ell minfestava,
 em requestava
 ab sa bellura,
 rompès costura,
 ab vot sarcida,
 è recosida
 ab fermetat
 de volentat,
 diu som guardada,

è apartada
 davinentèa.
 Deya malèa
 fals inculpant,
 è increpant,
 qui mal no hi mir,
 è oí dir,
 com à altres dia;
 que no podía
 Dèu prou servir,
 volguin eixir.
 Son beguinatge,
 è beatatge

en mal finaren;
 è fespletaren:
 car quant fonch vella
 deyas doncella
 tota devota,
 fonch alcavota
 duna veina,
 bona fadrina,
 fonch acusada,
 sentenciada,
 bè laçotaren;
 è bandejaren.

SEGONA PART.

Com prèa viuda.

EN aquell any
 Mosé Còpany,
 valent Confrare,
 ell, è lo pare
 den Remolins
 eren veins,
 antich Prevere,
 la de Sanct Pere,
 Missa oída,

un jorn me crida;
 dixme, Mosenyer
 yo hi vull bè strenyer
 mes perdonau,
 no ignorau
 quel casament
 es Sagrament
 per Dèu manat,
 è ordenat

dins

dins Paraís?
 perçous avís
 per charitat
 ja la mitat
 reniu del temps,
 à veles, rems,
 vos vè vellèa,
 dot, ni riquèa
 nous dèu torbar,
 vous vull trobar
 muller barbuda,
 una tenguda
 en gran stima,
 huì es là cima
 entrenviudades,
 lo Mon aufades
 cercar porieu,
 no trobarieu
 mes fes per vos,
 ha trenta y dos
 anys temps complit
 daltre marit
 es ja ufada,
 dona trencada,
 ab miè confessa,
 yo sè sandreça,
 es guanyadora,

gran manadora,
 tot ho sab dir,
 no vol cosir:
 car prest eixorba
 perquel cap torba,
 ni debanar
 per no çullar
 mans de saliva,
 filosa squiva,
 mes tix bè vetes
 de seda stretes,
 è tè gran pressa,
 cert una peça
 tix cascun mes,
 poa dinès,
 may senverniça,
 ou sovint Missa
 es en la Seu,
 sabèu hon feu
 daball la Trona,
 es cosa bona,
 vosèula veure?
 non podèu beure
 en carabaça,
 aquesta abraça
 huì los majors
 dels Regidors,

serèu parent,
 en regiment
 de fet caurèu,
 per ella haurèu
 tots los Oficis,
 è beneficis
 mòlt prestament,
 de cert nous ment,
 jurvos per Dèu
 qui vist avèu
 huì en mes mans;
 com dos germans
 ab dos viurèu,
 anèm veurèu,
 creume veniù.
 De fet la viu
 prou rebedora,
 è passadora,
 fuyne calènt,
 semblam valènt,
 è fer per mi
 tantost fermí
 lo maridatge,
 aquest potatge
 lo Capellà
 lo tornellà,
 fonch socarrat

ell enganat
 me enganà.
 Prest demanà
 alguns dels seus;
 è yo dels meus;
 mes lesposar,
 ab repòsar,
 may sencontraren;
 desquens arraren
 sens beneir,
 lo malaír
 quins acostà;
 ens ajustà,
 mòlt si usava;
 ella abusava
 de fets, è dits;
 fentme despits
 rebotejava,
 deya, rallava,
 Parais haja,
 è bon pos nhaja
 mon mort marit,
 dell he parit
 yo tres vegades,
 en tres anyades,
 que fom ab dos,
 yo veig que vos

no curau gayre,
 ab gran repayre
 yo, y ell viviem,
 tots nus dormiem,
 ensemps les festes,
 dijous, è festes
 volateria,
 à la Alquería
 sovint çopavem,
 mes nons popavem,
 com feu vos ara,
 nons era cara
 cosa volguda
 millor venguda,
 è mes amada,
 dell acceptada
 fuy per ma fè,
 de vos nou sè,
 gens nol seguìu,
 ja fos ell viu
 costàsmel dit.
 Deya en lo llit
 segons que veig,
 cert mal, è lleig
 vos me tractau:
 car retractau
 tot quant yo man,

si res deman
 may sen fa res,
 vostres dinès,
 è quant teniu
 de miu cobríu,
 res nom fiau,
 ni confiau,
 sabèu guardar,
 veigvos tardar
 que res nom feu,
 del que sabèu
 may men parlau,
 nim revelau
 vostres secrets,
 cent mil retrets
 semblants me deya;
 pijor me feya.
 En obres, gests,
 en tots sos fets
 era malvada,
 mula folgada,
 moína parda,
 treta dalbarda,
 mula de Moro,
 brava com toro,
 falsa traydora,
 rebusnadora,

defenfrenada,
 defaveada,
 de frè, cabestre,
 mòlt fort en destre,
 pijor en cella,
 queus dirè della?
 Quanta malèa
 tota lasprèa
 que al Mon sellig
 mes ni afig,
 tota maldat,
 poca bondat,
 al mal promptèa,
 al bè perèa,
 de mòlt parlar,
 è poch obrar,
 mòlt envejosa,
 foperviosa,
 lo Capellà
 quant men parlà
 bè dix barbuda,
 lluny la saluda
 diu la referta.
 Ficta coberta,
 fort coratjuda,
 nunca batuda,
 ne ùltrajada,

senyorejada
 nunca per hom,
 may per mon nom
 me nomenava,
 aixim menava,
 com si fòs gòs,
 ò portàs bòç,
 vell avançat
 yo ja cansat
 de tempestats,
 è malvestats,
 perquem fartava,
 men apartava
 de sentir crits,
 remors, brogíts,
 è bregues braves
 ab les sclaves
 que foren meues
 les que duu seues
 mòlt favorìa,
 è aborrià
 tots mos parents,
 è ben volents
 amichs antichs,
 criats de chichs
 mal los volìa.
 May se dolìa,

ne duya dol,
 si qualsevol
 dels meus moria,
 è si guaría
 nols visitava,
 à tots vedava
 nos acostassen,
 ni may entrassen
 en ma posada,
 mal repogada,
 maliciosa,
 de mi celosa
 stretament,
 pacientment
 may ho prenià
 si tart venia,
 è quant hi era
 tots temps guerrera
 davam torment.
 Rahonament
 may comportava,
 si hom contava
 quants anys avia,
 lo cap tenia
 ja bruixellat,
 lo front ruat,
 è no paria:

no li plaia
 dels anys parlassen,
 nils hi contassen.
 May concebè,
 è yo sè bè
 en queu perdia,
 ella anys avia
 quant mengani,
 è la prenguí
 quaranta, y mes:
 la que tal es
 ja poch conceb,
 com qui vell cep
 empeltar vol,
 tart na mallol,
 mes puix purgava
 della sperava
 que fill nhauria
 no romanìa
 per ser mòlt grassa,
 ni magra masa,
 ni malaltia,
 no la retia
 parir inhabil,
 mes era habil
 punta corrible
 ab mi terrible,

è defamable,
 inacordable
 peral concebre,
 per lo pefebre,
 temptant entrar
 may impetrar
 poguì son grat,
 è sens desgrat
 fos lacostar.
 E lempeltar
 no ha obs força,
 lescut descorça
 eixerç agulla
 cove se culla
 quant es de tempre,
 ab dellit sempre
 obrant sens cuyta
 lo ques fa ab lluyta
 may ha fahò,
 per tal rahò
 no semprenyava,
 ella reinyava
 incessantment,
 è inconstantment
 hi treballava,
 mes ho fallava
 no component,

è disponent,
 à sí mateixa,
 ella no deixa
 cercar metjeses
 velles urqueses
 emprenyadores,
 les Banyadores,
 Mores, Madrines,
 les Adevines,
 è Apothecaris,
 los Arboraris,
 è triaguès,
 hon que poguès
 remey trobar,
 volguè enfajar
 una tacanya,
 metjesa strana
 fonch de Bigorra,
 qui vella, y porra
 tot Aragò,
 de Rossellò,
 fins à Valencia,
 ab sa sciencia
 gorrat havia,
 quant li venia
 qualche raixosa,
 è desijosa

de fills concebre,
 clavells, gíngebre
 los feya pendre,
 dantlos à entendre
 per la fredòr,
 que lo llavòr
 poquet impur
 del marit llur
 res no hi valia,
 ella tenia
 en sos retrets
 jovens ben trets,
 bons companyòns
 qui los renyòns
 tenien calts,
 ans de tres salts
 li promeua
 que prenys seria,
 mòlt hi guanyava.
 Com practicava
 de Medicina,
 dita madrina
 per mala via;
 la muller mia
 beu conegùe,
 mes no volguè
 semblant metjà;

sols aquell dia
 fòch hun poch bona,
 à poca stona
 mo contà tot.
 Del primer bòt
 dret men aní,
 è referí
 lacte tan vil
 al bon Boil,
 Governador,
 son Assessor
 misser Rabasa
 dix, tal bagasa
 mon concell es,
 sens fer procès,
 si es contra fur
 gens no men cur
 per evitar
 scandalisar
 tan trist marit,
 à mija nit
 dins sa posada
 ser ofegada
 secretament;
 discretament,
 è bè fonch fet,
 quant bòt secret

restà ledesme.
 A mon bon esme
 cert dos millès
 de sous despès
 Metjes pagant,
 cercant, mudant,
 fins als Astrolechs,
 ab falsos prolechs
 jutjant falsia,
 per Grumencià;
 è ses figures
 fan oradures,
 mes la quil creu
 à tots arrèu
 recorreguè,
 tots los creguè,
 uns calda deyen,
 altres la feyen
 freda, y humída,
 ò adormida;
 tots variaven,
 è langanaven
 dells ser lligada
 enfitillada
 li feyen creure,
 ferenli beure
 mil beurajades,

prou mal forjades
 en banys, untures,
 è faixadures,
 perfums, è cales,
 ulceres males
 li concriaren,
 è li causaren
 salt de ventrell;
 en lo cervell
 melancholía,
 è melerchía.
 mòlt la guastaren;
 è la cremaren
 tota secada,
 y eticada,
 per lo parir
 cuydà morir.
 Lanima ab cos
 yo dirte gos,
 ò abjurada,
 ò cert damnada;
 que fora morta:
 sino quen lhorta
 al alquería
 que yo tenia
 la siu portar,
 y siula star

per mes dun any
 avia bany,
 è mòlts deports,
 ab bons confort,
 è valent Metje
 son mal de fetge,
 è batiments,
 smortiments
 è la fluquèà;
 sino bravèa
 la tot curà.
 Poch apurà
 sa consciencia,
 per apariencia
 se confessava,
 è no cessava
 que no bornàs,
 è prest tornàs
 al natural
 ques immortal:
 car la sperança
 dhaver criaça,
 un horal dia
 li recudia.
 Feu prometences
 fer abstinences,
leixar arreus,

nomines, breus,
 tot ho cremà
 en lendemà
 tallàs la coa.
 Volta la proa
 als Sanctuaris
 donà als suaris
 bells vestiments,
 mòlts ornaments,
 calcèrs, tovalles,
 grans presentalles,
 terraces, lliris,
 imatges, ciris,
 dargent, è cera,
 perque fàspera
 no fos frustada.
 Era temprada
 cercar les vetles,
 ermites, cetles
 cada Disabte,
 mes lo recapte
 quella cercava
 may lo trobava:
 Dèu nou volia,
 car nol colia
 de tot son cor,
del oy, rancor

nos descixia,
 no mereixia
 may obtinguès
 que retinguès,
 ni que fill entre
 dins lo seu ventre,
 may ni rebè,
 ni concebè.
 Tots temps entesa
 en tal empresa,
 giral penell
 à mal novell
 fent malefici,
 è lladronici
 de un fals crim,
 machinat prim,
 malvat diforme,
 mòlt lleig, enorme,
 fingis prenyada,
 è mija anyada
 ella ginya,
 è trachmanya
 ab tots sos senys
 mostrar-se prenys
 dix sent me llassa
 un mes me passa
 ja ma camisa,

de bona guisa,
 è prou porguí,
 deu draps nhaguí,
 com sò dolenta,
 trop me calenta,
 sino vomíte
 tantost menfite,
 mostra petits,
 ja vol confits,
 demanal moll,
 la carn del coll,
 è los copròns,
 menjar carbòns,
 fingis mastega,
 algeps rossega,
 è bèu lleixiu,
 è sobreviu
 dix ques cenyia
 aximpenyia
 lo temps avant,
 à part davant
 les mans plegades,
 tenint alçades
 gros infingint,
 è afigint
 als pits cotòns,
 los mugoròns
 duya

duya alquenats,
 morats, tenats,
 mostrant senyal.
 A la final
 fidelitat,
 è veritat,
 possant à part
 suposa part
 ab sos mals tractes,
 è pijòs pactes
 ab la Madrina,
 è la Padrina
 cert no pofombres
 les males fembres
 elles ordíren:
 fals part cobríren
 en certa hora
 que fuy defora
 prest fòch partera,
 la falsa artera
 mes sent lo llit,
 mòlt envellit
 de huit pams alt,
 feune bell salt
 la ques deyama,
 trencàs la cama,
 lo cap, è braç,

ab lo cabaç
 de les cotètes,
 è vanovètes,
 del fill tan char
 feren tancar
 finestres, portes,
 ab tancaportes
 de raç, cortines,
 perdius, gallines,
 infinits hous,
 noscades nous,
 è totes falses,
 les dones falses
 prou ni spletaren:
 E concertaren
 que fos la dida
 qui hach parida
 la creatura.
 Per oradura,
 pus fort erraren,
 car hi teraren,
 Dèu no temènt,
 lo Sagrament
 del SanctBaptisme,
 mes Dèu altissime
 qui bens, è mals,
 è cominals

tots investiga,
 è los castiga,
 lo pus cobert
 fa mes obert
 res no li ceta,
 tot ho revela.
 Les males mares,
 ab grans compares,
 rebatejaren,
 è galejaren,
 feren gran festa.
 Dèu los tench presta
 dolor, è plor,
 la sua flor
 entrelles geya,
 la unas reya,
 l'altra cantava,
 lo chich mamava,
 tots fadormiren,
 dormint se giren
 qualsevol delles
 braç, y mamelles
 sus li possaren,
 mort lo trobaren;
 ben acostat
 jus llur costat;
la mort los cou;

la bregas mou,
 è fort baralla,
 grans crits sens falla
 feren abduy.
 Yo sempre hi fuy,
 è ben cuytant,
 y mes cuytant
 que fos fill meu,
 girim à Dèu
 ab continencia
 de paciència,
 è beu prenguí:
 mes repreneguí
 fort les fembraces
 dormidoraces
 de negligència,
 è gran ofensa,
 per lomicidi,
 è fillicidi
 à Dèu han fet.
 Per llur fort plet
 tots los veïns,
 vells, è fadrins
 se despertaren,
 tots hi passaren;
 tot llur ruidó,
crits apellido

los fonch públich:
 yo lo melich
 viu arrancat,
 caygut, fecat
 ja de mòlts dies,
 per mòltes vies
 fonch divulgada,
 è publicada
 llur traiciò,
 è ficciò.
 Envergonyida;
 è perseguida
 Benaguazir
 hach à fuigir
 linquridor
 Governador,
 è llur Fisch,
 passà gran risch
 no la tenyguessen,
 è la prenguessen.
 Jamay menjà,

ans se pentjà
 desesperada,
 puix despentjada
 jorn de Capdany
 fòch en mal guany,
 fora sagrat
 tost soterrat,
 aquell son cos
 hajahi mal pos.
 Per tal abús,
 restí confús
 ab prou vergonya
 per la llur ronya,
 è embarç,
 pel fort agraç
 quelles mentjaren,
 à mi restaren
 les dents muçades,
 è descalçades
 injustament.

***

***

***

***

***

***

T E R C E R A P A R T .

De Monjes.

Honestament
 préguí conort,
 è reconfort
 com mils poguì,
 è disponguí
 mos mals refent,
 è contrafent
 mon dol plaer
 triàs muller.
 Fonch macusada
 una criada
 de Monestir,
 volguí sentir
 de qui partia,
 una sa tia
 men feu parlar,
 feume contar
 quera chiqueta,
 quã fonch Mògeta
 ella vestida,
 seguí llur vida
 com à Novicia

ab amicicia
 dintre vivint
 anys prop de vint,
 è Labadefa,
 ques fes professa
 la requestava,
 è no gosava
 dir son proposit,
 ni fer oposit
 al sèu combat:
 del llur debat
 fuy encertit,
 semblàm partit
 prou acceptable,
 ben agradable
 per molts respectes,
 de totes Sectes
 era çullat,
 emburullat,
 fallíam esta:
 jorn de la festa
 de Sanct Antoni

fiu

fu matrimoni,
 volguila rebre,
 costàm bel pebre.
 Erri mos contes,
 haguì mes ontas
 que dels primès,
 Dèu ho permès
 à mon juì
 pel perjuì
 un tant desorde,
 fet contra lorde
 volguèm punír.
 Ja nous vull dir
 tot per menut,
 com fuy venut,
 è rebujat,
 quant enujat,
 è decebut,
 vull per rebut
 arau hajau,
 ben plau ojau
 de tot les flos,
 lo quen lo clos
 apres avía
 yo no sabía
 lo perfumar,
 è despensar

confits de Monjes,
 ponçis , toronges,
 pomes , llimòns,
 codonys , torròns;
 è llepolíes:
 les praderies,
 aygues , ramets,
 perfums , peuèts,
 cordós , frasquètes,
 trenes , bosètes,
 flochs , agulles.
 Del que mulles
 devèm haver,
 sentir , saber,
 bondats , virtuts,
 sollicituts,
 stalvíar,
 è mesurar,
 guardar , fornir,
 tallar , cosir
 de mans ab tera,
 en tot soltera
 honrar , è obrir,
 amar , servir,
 en tot complaure,
 may descóplaure,
 prest obeir.

secret tenir
gens non tenia,
sols entenìa
metres entorn,
passar lo jorn
sense fer bè,
may pus sabè
del recitat.

Diversitat
hach qualque poca
à poques toca,
no mal parlava,
ans arreglava
la barbellera
no dismendera,
ni tampoch folla,
mes era molla,
tal lam passava,
è comportava
puix dembregar,
rebotegar
se divertia,
yo la seguia
deyali Dama
per cobrar fama
de bon caser,
è solacer,

fab Dèu sim cou,
è quant me mou
tanta fluxèa,
è tal mollèa.

Tot ho guanyà
quant semprenyà,
è parì fill,
un grà de mill
no dessemblant;
ans tot semblant
à mi en la cara,
mòlt me fòch cara,
puix fonch partera.
Vibla lletera,
diguì pregant,
daquest infant
quens ha Dèu dat
per ta bondat
sies tu dida,
puix est fornida
de llet tan bona,
voltàs redona,
com lo peix feu
qui lo fill sèu
en laygua llança.
May si atança,
ne pus sen cura,

fa creatura
 no la torcà,
 com fa lo cà,
 nil mira burça,
 com fa la sturça,
 nil alendà,
 com lleò fa,
 lo char fill meu
 cert menys lo veu
 que si fos orba,
 cuquella corba
 que fills renega.
 No pens ne bega
 dix ab grans crits
 llet dels meus pits,
 yo novençana,
 no pellicana,
 plaer vull pendre,
 nom plau despendre,
 los pits nafrar,
 per al fill dar
 la fanch del cos;
 mes am repos,
 no sò Serrana,
 ni Hortolana,
 ni de treball,
hùi ab bon tall,

fou eixit abte
 hajau recapte
 de llet stranya:
 Una Alemanya
 yo sè Tendra,
 gran filanera
 com les de Silla,
 ha parit filla,
 es dona pobra
 no tè que cobra,
 perque avance
 farè la llance
 al Hospital,
 aquesta ay tal,
 per vos llogada,
 è ben pagada,
 lous criarà,
 com mamarà
 vos ho veurèu;
 si vos volrèu
 yol alletàs,
 è quem guastàs
 aquest mon cos,
 è senta plos
 tota la nit,
 ys cague al llit,
 pix als costats.

Si tal pensats
 heu acordau
 à mi nom plau,
 puix sou potent
 siau content
 que vous parixca,
 mes queus servixca;
 los fills allète,
 è quem splète
 nuncau veurèu,
 nous ho cuydèu
 car may serà
 nuncas farà
 clar vos ho dich;
 si squ menich,
 avar, dolent,
 deyau la gent
 aran sò certa,
 feu sis desperta
 puga mamar,
 nol vull amar
 tant que à mi noga
 cuydau me moga,
 quel he engendrat.
 Fom regirat
 lnteniment
 pel moviment

extraordinari,
 en poch temps vari
 torní groch roig,
 mudàs lo goig
 tot en enuig,
 lo seny me fuig;
 sobrevem ira,
 amor me tira,
 la iram cobra,
 voler me sobra,
 disputal seny,
 natura streny,
 rahò mafronta,
 fluixí tal onta,
 puix concixia
 bè com eixia
 lo sèu gosar,
 è tant rallar,
 è parlería,
 de grofería
 de sentiment,
 atreviment
 pel parteratge
 del nou Lenguatge
 feya parlar,
 volguí callar,
 è no respondre

per hon dispondre
 la creatura
 haguès pastura
 al necessari,
 pagant salari
 à qui la críe,
 ella que tríc
 faça cercar
 mercat, ò car
 al carrech sèu.
 En temps fort breu
 fonch regirada,
 è capgirada,
 fentse Senyora,
 per la penyora
 quen mi avia,
 tant fatrevia,
 puix fonch parida
 llevas la brida,
 la regnas cala,
 tornaç cucala,
 è cadèrnera,
 gallina era
 que tots téps calla;
 mes en la palla
 com ha post lhou
 tot hom la ou,

ellal festeja,
 tant lo meneja
 trencat lo beu.
 Cert tal si feu
 mon fill per ella,
 primer ovella,
 en après gata
 que sos fills mata
 tant los remuda,
 ans era muda,
 après çabida,
 sovint revida
 mudar de dides
 quantes parides
 de poch trobaren
 si remudaren,
 una dorm mafa,
 l'altra llet grassa,
 blava, ceroça,
 l'altra ayguosa,
 l'altra cabruna.
 Falta'in una
 que era veada;
 sols dansalada,
 alls, y formatge,
 mòlt tart potatge;
 carn algun dia;

fana vivia,
 criava fans
 sos fills davans.
 Ab almorçars,
 è berenars,
 turmes rasoles,
 è lleteroles,
 formatges freschs,
 moscats, è grechs,
 è forts fins vins,
 que tots matins
 feya tastar,
 li feu guastar
 la bona llet,
 lo pobrellet
 près lo spasme,
 barrètes, asma,
 alferecia,
 epilepcia,
 è mòlt alforro
 torcè lo morro,
 haguè bocatge,
 è foch salvatge,
 nunca dormì
 de pergami
 li feu mamella.
 Ella hi apella

mòltes madrines,
 mil medicines,
 menescalies,
 è burleries,
 unten, è faixen,
 sovint desfaixen,
 refreden, guasten,
 suòr li tasten,
 ara salada,
 adès gelada,
 troben que bull,
 fanli per ull,
 res no aprofita,
 prenen sospita
 siu han fet bruixes;
 en pits, y cuixes
 blavòrs trobaven,
 nos recordaven
 daver mudades,
 è remudades
 quaranta dides;
 llets infinides
 tant diferents,
 pels mudaments;
 è concells varis
 tant voluntaris,
 ellal marà,

el aplatà
 dejus la terra.
 Ellas aferra
 ab tots los fans,
 plegà les mans,
 tornàs à Dèu
 com ellas vèu
 del fill partida,
 è aborrida
 de mi tant fort,
 à son gran tort
 ellas conceix,
 que bèu mereix
 per culpa sua,
 ella tant sua
 suòr de mort,
 no pren conort,
 diu mon fillet
 fill de ma llet
 yo natural,
 è maternal
 laguès nodrit,
 cert es podrit,
 ell ja no fora,
 fort sentrenyora
 de si mateixa.
 Del fill se deixa,

ves mi se gira,
 callant sospira,
 res dir nom gosa,
 tot li fa nosa,
 pren la gran basca,
 gratas, è rasca
 hon no li pru,
 tot li ven cru.
 Après plorava,
 alt endechava,
 ves les cremades
 velles damnades
 Monjes cerreres,
 mal concelleres
 tant mal desvien
 les qui si sien,
 ell fora viu,
 mala les viu
 ja conegudes
 yo ni cregudes
 may les haguès,
 aixi plaguès
 à Jesu Christ.
 Yo pare trist,
 desconsolat,
 è tribulat,
 oint son plant,

è contemplant
 fa passió,
 compassiò
 hagui gran della,
 de quis querrella
 volguí sentir,
 è sens mentir
 mo contà tot,
 de mot à mot
 llarch rahonant,
 è blafonant
 la sua schola.
 Com bestiola
 dix enfrenada
 han enganada
 à mi na trista,
 qui he ben vista
 experiència
 de llur prudència,
 dret, y envès
 pera quant es,
 puix man traída
 llur negra vida
 quant hi sabrè
 dirivarè.
 Sols de les males,
 per que de tales

no es dir falsia,
 clar es de dia
 quant se desperten,
 prest se conserten
 per oratori,
 linvitori
 que saben dir
 es maleir.
 Primerament
 en lo jovent
 qui les metè,
 qui les rebè,
 è qui bo hi fò,
 per llur lliçò
 del Martylogi,
 qui contal vogi
 que fa la Luna
 canta la una
 cant pus placent,
 diu altament,
 puix som restades
 encarcerades,
 per força meses,
 nostres empreses
 deuen seguir,
 nons cal tenir
 vots fets per força

cascuna torça
 al ordel nas,
 semblants cantàs
 totes les lloen
 ab amen cloen,
 llur bon acort,
 vansen al hort
 deixen lo cor.
 Al refector
 à tart si meten,
 en cambra spleten
 la llur sabor,
 del dormidor
 scuses prenen,
 fingint mal tenen,
 dormir hi fuigen,
 temprades puigen
 al mirador.
 Del parlador
 tart sen partixen,
 parlen, ordixen
 sos casaments,
 dòns, è presents
 tots ab usura,
 è fan segura
 mercaderia.
 Si dalegría

donen torròns,
 speren capòns,
 si granyons, fava,
 demanen sclava.
 Sanctes Prophetes
 paren travètes,
 è fan ser vells
 à jovencells,
 è homens sants,
 caèntni tants,
 mes que hom creu,
 fill es de Dèu,
 mes es que Papa
 lo quin scapa,
 Angelical
 es lhom carnal
 de carn eixint
 en carn vivint,
 è no tombat,
 coinquinat
 en tal ruina.
 Una merlina
 un jorn parlant
 ab un galant
 jove pubil,
 prest seduïl
 llur amistat,

no ser peccat
 tòt amor pura
 que tots tèps dura
 no perillosa;
 ans esser cosa
 mòlt meritoria;
 tenguès à gloria
 quel decebè,
 ell hi vingùè
 aquella nit,
 ab gran conuít
 ellal rebè,
 dix deixare
 lo maridèt,
 negre velèt
 ans de res fer,
 feu mest plaer,
 nous enuigèu
 de fet maurèu
 tost serà fet,
 lo jovenet
 dix tot alegre,
 perquè vel negre,
 de jorn portau,
 aral deixau?
 ella respon,
 mòlt presupon

lo que dieu;
 vos no curèu
 daquell perquè;
 car yo mel sè.
 Tambè primer
 dix vull saber
 unes tals coses:
 dix ella sposes
 som les Professes;
 Monjes Frateses
 totes de Dèu,
 lo vel quens veu
 al cap portar
 nos fa membrar
 per cert indici
 lesposalici,
 perçol portam,
 yaixil deixam
 en tals afès.
 Quànt lo procès
 hach ell oit,
 donchs per marit
 dix Dèu teniu,
 è yo caüu,
 à mon senyor
 serè traydor
 sentlo cornut?

si Dèu majur,
 que nou farè,
 ans men irè:
 de fet partì
 en lo matí
 primer seguent
 de continent
 al Monestir
 vench per oír
 lo sançt Ofici,
 un Crucifici
 de fust obrat,
 asitiat
 en la paret,
 quát fonch en dret
 visiblement
 lo cap movent
 lo saludà,
 è quant tornà,
 Missa acabada,
 altra vegada;
 Dèu ho permès
 que la gent ves
 la cortesia
 que li retia
 mostrantlin grat,
 lo bon Prelat

daquella Sgleya
 li dix que feya,
 ò com vivia?
 que vist avia
 li referì:
 lo bon fadrì
 dix no sabía
 dhon li podia
 allo venir:
 Mòlt poch servir
 ha fet à Dèu,
 sinol que feu
 aquella nit
 segons es dit.
 Altra velada,
 enamorada
 del Confessor,
 mostrant terror
 de malaltia,
 dix que volia
 dell confessar,
 feta buydar
 la gent defora,
 fingint que plora
 dixli rancàs,
 è que miràs
 daball lo llic

no fos oit
 lo que diràn,
 nil que faràn,
 dix ell, digau,
 è començau
 cruant senyant,
 ab plos pregant
 Dèu quens ajut,
 lo prhom segut
 lo cap se cobre,
 ellas descobre
 dient mòlt sùa:
 mostrantse nua,
 diu ques descobra,
 è faràn obra
 la perquehi sòn,
 no vull del Mon
 sino sols vos,
 puix som abdos
 hajam plaer,
 ab bon voler,
 è fin amor,
 lo Confessor,
 no mal parlar,
 dix, mon poder
 no basta absolre,
 nius puch yo tolre

tan gran calor.
 Tanta dolor
 dels pecats vostres;
 mil paternostres,
 ni vint saltiris,
 trenta cristiris
 nous bastaràn.
 A Dèu vos coman,
 è tirà via,
 en aquell dia
 endiablada
 fonch conjurada
 per bona via,
 è responia
 dins lespirit,
 ja per ton dit
 non eixirè,
 sols men irè
 per lo clamor
 dun Confessor
 al foch plegat,
 è no cremat,
 ha tocat pega:
 neta, y entrega;
 ha tocat peix
 neta sens greix
 restant la mà,

en lendemà
 Vicent Ferrer,
 lo Sanct darrer
 canonizat,
 fonch lo temptat,
 ell hi vingué,
 è nol traguè,
 no sabent res
 del que dit es.
 Altra també
 s'cometè
 un Metje prhom
 de bon renom,
 jove polit,
 dix en lo llit
 yo gran mal tinch;
 dreta à vos vinch,
 sè quem guarreù
 prest sius volèu,
 hon dix lo Metje;
 es en lo fetge?
 nous ho vull dir,
 ja presumir
 ho deveu vos,
 dix colerès
 sil mal no sè,
 com lo guarre?

adevinau
 tant hi pensau?
 bè sòu mal pratic;
 mes que fleumatic;
 è dir nous puch
 may haurèu such;
 si no fenèu,
 è no spremèu
 fort la taronja;
 tal es la Monja,
 queus dich, dormiu
 ja nous oiù?
 ell gens nos mou;
 vos Joseph sou
 lo Egypcià
 Valencià,
 fosseu cuydava,
 aixil tentava,
 deshonestat,
 llur sanctedat
 en aço stà.
 Masam costà
 llur concellar;
 è fals brellar
 per ma siplèa;
 è bestierà
 creureles tant,

car infestant
 me la Piora,
 quem fes senyora
 dix me manava,
 em concellava
 si fill parís
 mensenyorís,
 may nom prostràs;
 mes quem mostràs
 un tant altiva,
 nom fes cativa
 de marit vell,
 contèntes ell
 del roch, è vista,
 puix que conquista
 muller tan bella,
 è sòu bè cella
 peral cavall
 del cap aball
 anau polida,
 è ben guarnida,
 à tots manau,
 vos no sirvau,
 siau servida.
 Altra revida
 la Sacristana,
 si res vos mana

lo vell eixorch,
 gronya com porch
 non façau res,
 è mes que mes
 si vol crièu,
 lo que parrèu,
 per res nou fesseu
 nous hi perdesseu:
 car lo criar,
 fills alletar,
 prest fan vellir,
 y enllegir,
 lo cos afluixa,
 los pits engruixa;
 la faç desfrega.
 Mes Labadesa
 me doctrinà,
 concell donà
 quem fes malalta,
 è qualche falta
 en ma persona.
 Alguna stona,
 ò pus sovent
 segons lo vent
 fingis tenir,
 no prou oïr
 al cap dolor,

è baticor,
 smortiments,
 afollaments,
 mal de neulella
 en la mamella
 no ulcerat,
 mes començat
 cancer tenir.
 Mòlt pots fingir
 ab gentil art,
 secret apart
 met en la orina;
 cendra, farina,
 oli, cals, llet:
 algun cuquet
 chich de forment,
 fes cautament
 Metje sabut;
 pratich, astut
 vell no la veja;
 si la meneja
 coneixerà,
 divulgarà
 ton artifici,
 Metje novici
 lagotejar,
 è ben pagat,

re planyerà,
 è complaurà
 per son jovent;
 no prou sabent
 fenganarà,
 publicarà
 que tens grans mals;
 mil cordials,
 confits aloses,
 è quantes coses
 desijarà,
 atenyeràs,
 si tot tè fall
 faixat un all,
 ò porrellètes
 fan bambolleètes;
 tambè mostalla
 lo cuyro talla,
 color altèra,
 pebre ulcèra;
 polvoriçat
 sobreposat
 ahon se vulla;
 ab unagulla
 te pots punchar
 lo paladar
 secretament,

poràs sovent
 ab sech tofsir
 fanch scopir
 de tisqueà,
 ò etiguèa,
 por mostraràs,
 sempre seràs
 ben cosceida,
 tantost guarida
 com ho volràs
 esser poràs,
 febres tenir,
 nos pot cobrir,
 concixersia
 bè tal falsia,
 den malaltir,
 ò del guarir
 quant fonch mester,
 la quiu sab fer
 mòlt sen ajuda
 lo ques vol muda,
 un no hi oí,
 lo mal haguí,
 ja sò guarida,
 ja sò ferida,
 la scusarà
 del que volrà;

tots fets faràs
 si bem çreuràs.
 La qui te lhort
 tanca ben fort,
 y dintrestà,
 apostatà
 en lo passat,
 ha prou caçat,
 lo Mon cercant,
 è traspassant
 per Ceca, y Meca,
 la Vila seca,
 è vall de Andorra,
 bolta Dentorta,
 è Sancta Creu,
 peç tot arrèu,
 fins pont trencat,
 al lloch sagrat,
 puix receptada,
 ben castigada
 me feu membrant,
 fos recordant
 del manament
 del creiximent
 multiplicar,
 è augmentar
 lo Mon omplir

de

deguès complir,
 mes fent camí
 com malaí
 Dèu la figuera
 per no fruytera,
 ni tenir figa.
 La Ley Antiga,
 qui no paría,
 no consentía
 entrar al Temple,
 bè sabs leixemple
 dix de Sanctana,
 com canya vana;
 popul, chop, albet,
 olm, vern, è salcet,
 qui fruyt no fan,
 è al foch van,
 com la cugula,
 è com la mula
 que fills no sembra,
 la eixorca sembra
 es reputada
 si bè stimada
 fer vols que vixques,
 fes que parixques
 à quinque for,
 ab gran error

per sos dinès,
 aquest has près
 marit ja vell?
 fes aparell,
 si veus te fall,
 dun altre gall
 millor granat,
 fes à ton grat,
 mudanhi tants,
 fins tants infants
 te vejes vius:
 fit fallen nius,
 la cambra mia
 vull tua sia,
 hon fer poràs
 lo que volràs,
 entrant per lhort,
 per ton deport
 yo ti combide,
 è not oblide,
 quel Metje mana,
 per viure sana
 la jove plena,
 de llur colmena
 al temps la bresca
 ans mafa creixca
 convè li tallen,

sinos hi fallen,
 de mares mals
 paroixismals,
 precipitant,
 è profocant,
 mil passions,
 de cor torçons,
 smortiments,
 retorciments,
 spaventables,
 de gests mirables:
 llur mafa mel,
 se torna fel,
 malvat verí,
 ajudathí,
 mena les cols
 si viure vols,
 iràs carrera.
 Y la cellera
 major ma dit,
 à ton marit,
 si tu nol venç,
 en lo començ,
 essent novici,
 tost pendrà vici,
 daltra faena,
 viuràs ab pena:

donchs nol malvees,
 mostra quel prees
 mes de parença,
 en ta creença
 sens ell la spleta;
 nos entremeta
 saber que fas,
 dhon vens, hon vas;
 qui va, qui vè,
 com, ni perquè:
 è si comença,
 guarda not vença;
 perque not fart,
 ginyal ab art
 al començar,
 ò enfornar
 sens bon acort;
 lo pas fa tort,
 clotòs, morrut;
 è geperut.
 Dix la roncera
 de la Fornera,
 volent fer pica;
 en casa rica,
 ay que partir,
 al Monestir,
 daunos sovent,

arros , forment,
 falses , perfums,
 fruyta , llegums,
 oli , mel , vi,
 llenç , seda , lli,
 de bona casa
 prèn bona brasa,
 lo quens darèu,
 aixous nhaurèu,
 fil vell se mor
 yo he gran por,
 tant es dolent
 en testament,
 ni codicil,
 tant es de vil,
 que pus nhajau,
 les mans amprau
 mentres porèu,
 è si volrèu
 guardat vos sia,
 la cambra mia
 ja la sabèu,
 alliu tindrèu,
 si or portau,
 tancat ab clau,
 ben stojat,
 è ben guardat,

trobarho heu,
 servivros nheu,
 com sia mort
 lo vell roig tort.
 Altra mescriu,
 marit serviu
 com à senyor,
 com dun traydor
 dell vos guardau,
 car ab fals dau
 lo marit juga
 fiquell quant puga,
 de sis feu quatre
 sos daus rebatre
 bè sapiau:
 si li parau,
 caminau fort;
 si sòu dacort
 vos pagarèu,
 è plorarèu.
 Plore meixquina
 per llur doctrina;
 è grans errades
 que man mostrades,
 aixi plorosa,
 è sospitosa,
avent oit

tot quant ma dit,
 è ben notat,
 avalotat,
 leixilan banda
 à la comanda
 de Lucifer.
 May poguì fer
 se corregís,
 ni ques regís
 ab favièa:
 car dinfantèa
 desque fonch nada
 fonch doctrinada
 dins lo Covent,
 qual fonch jovent
 tal avançada,
 tots temps cansada,
 mòlt ociosa,
 mes pereosa.
 Altra vegada
 que fonch prenyada,
 la voluntat,
 ò lo prenyat
 qual lahi moguè
 may se sabè,
 del vi novell
 del Monestrell.

beure pres tema,
 plè de berema
 era lo trull,
 al major bull,
 è fortalèa,
 sense perèa
 ellahi muntà;
 ben apartà
 fondo la brisa
 sens pagar sifa;
 pens ne beguè,
 è romanguè
 lo cap ficat,
 dhon apartat
 la brisa avia,
 lo cos tenia
 sobre la vora,
 morì en mal hora
 de mort honrada,
 masa soptada
 no speral part.
 Yo restì fart
 enfastijat
 ben enujat,
 ja amortallada;
 en la vesprada
 fiu la portassèn;

è soterrassen
al Monastir,
de dol vestir

no men volguí,
poch men dolguí.

TERCER LIBRE.

PRIMERA PART,

De la lliçò de Salomò.

PEr reposar
volguim passar
al llit enjorn,
ans de retorn
yo fuy despert:
quant he sofert
lo pensament
fetsament
mo presentà,
primer contà
tots mos anys mals;
recogitals
ab amargor
dolor, agror
d'anima mia,
presents tenia

aficcions,
è passions
mig oblidades;
è ja passades,
per tant plorant,
è xanglotant
yom rebolcava;
è fort bascava
prou tormentat
descontentat
de ma ventura,
com per natura;
ò per mal fat,
ò per pecat,
ò grosseria,
tant soferia

P

tots

tostemps penant,
 may oblidant
 que nos fa res
 si no es permès
 per Dèu manant.
 E rominant
 ma qualitat,
 yo fuy temptat
 com no tenia
 nim romanía
 algun hereu,
 lo temps tan breu
 de poca vida
 à mi combida
 prenguès muller,
 sols per haver
 ò fill, ò filla,
 è fos clavilla
 del fust mateix,
 de un gran feix
 de mes parentes,
 è ben volentes
 unam triàs,
 qual me semblàs
 voler menys gala,
 è pensant quala
 jam alegrava:

car yom cuydava
 lo parentat,
 nostra amistat
 redoblaria,
 forçarlauria
 deute y natura,
 llur oradura
 après pensava,
 delliverava
 tot lo contrari,
 trobant me vari
 dopinions,
 feyam rahòns
 del divinal,
 à la final
 yom dellibère:
 que pus no spère
 prenga parenta,
 sols hi consenta
 lo sanct decret
 si fent pertret
 en Còrt Romana
 de mòlta llana
 ferse poría
 aixis farià,
 aconortat,
 è confortat

fan-

fantasiant,
 ò dormitant
 yo stant aixi
 sobrel coixi,
 haguí terror,
 per la orror
 gran que sentí,
 yom despertí
 endormiscat:
 mes arriscat
 los ulls girant,
 è remirant
 yo res no viu;
 oí quem' diu.
 O hom cansat,
 vell amansat,
 empagefit,
 vell envellit
 en tos mals dies,
 yo crech ja lies
 despoderat,
 apoderat
 per filles Deva,
 despertat lleva,
 no hajes por,
 obril teu cor,
 è les orelles,

grans caramelles,
 son estes tues,
 convè que fues,
 puix varieges,
 è tant vaneges,
 ara ploraves
 com te membraves
 dels impropers,
 è vituperis,
 ontes, despits,
 quals has sentits
 en lo passat:
 vell acaçat
 tu to volguist;
 car no creguist
 lo sanct ans vostre:
 ara gran nostre
 Apostol Pau
 en mòlta pau
 fores vixcut,
 fill sèu tengut
 concell haguesses;
 penes y presses
 te auries tolt,
 puix fuisse absolt
 de la primera
 tala com cera

perquen cerquist,
 altran prenguiſt
 mòlt voluntari,
 ſens ben guardari
 tut ingeries,
 è coneixies
 que tenganaves,
 perque tornaves
 entrar al llaç
 com perdigaç,
 ſoltat plomat,
 mes reclamat
 tornal reclam,
 de coan lam
 may hi doniſt,
 è coneguïſt
 que la llur eſca
 not era brefca,
 ni canyamel:
 ans era fel,
 amarch doncell
 en lam y brell
 tut hi meties,
 tals les volies,
 donchs perq̄ plores?
 è dins dos hores
 lo teu cervell

giral penell
 ab tan poch vent?
 vell ignocent
 tan mala vida
 tan preſt toblida:
 de tantes plagues,
 jat afalagues?
 de tant forts greuges,
 tan preſt talleuges?
 fet than mil faltes
 è ja ten altes?
 ara ten dols,
 ara les vols?
 tu minyonejes,
 ja les bandejes,
 tantost les guies,
 è donchs ja tries?
 aixiu vols fer?
 Lo Carnicer,
 ques negligent,
 qui va ſovent
 al beſtiar,
 per bous triar,
 triant, triant,
 è confiant
 de ſon ſaber,
 yeuſe llauger,

per

pert ne la por
 à la fi mor,
 toro, ò rancall,
 los met daball.
 Aragonès
 ne diu bon vès,
 mostins, è perros,
 qui per los cerros
 los lobos cazan,
 lobos los matan:
 à la final,
 hom feminal
 triant morràs,
 not guardaràs?
 ni fabs fugir
 donchs vols morir?
 fabs que lo gat
 poch scaldat
 tem laygua tebea;
 queda, è rebea,
 tem gat mullat,
 en lo filat
 llàços, è brell,
 en lo costell,
 leixades plomes,
 pardals, palomes
 no hi tornen mes,

pardal may près
 fonch, ni trobat
 ja descoat
 daball la llosa,
 linfant no gofa
 tocar lo foch,
 si qualche poch
 la ja scalfat,
 tu focarrat,
 pelat, è sech,
 ungles, è bech
 tant scatit,
 cuytat, ardit
 ja tornaràs,
 ja dius pendràs
 muller parenta,
 pus tost empenta
 de mort nhauràs,
 prest la veuràs
 de tu senyora,
 mes manadora
 esser volrà,
 menys te tembrà,
 per quet encegues;
 par mafa begues
 tant perts lo fest,
 no has tu llest,

hom

hom de parens
 pot haver bens,
 bona muller
 nos pot haver,
 sinos de Dèu,
 dò es tot seu,
 daball lo Sol
 Joseph tot sol
 obtench tal dò;
 hom del Mon no
 jamay obtès;
 al Mon no es
 dona complida,
 è proveïda
 de sabièa,
 virtuts bonèa,
 è de seny clar,
 nol cal cercar
 car no ni ha
 bes trobarà
 en qualque part;
 mas lluny, è tart
 muller tal qual,
 è eominal,
 tolleradora,
 ordenadora,
 queu com curosa;

en abundosa,
 casa fornida,
 mes regida
 per lo marit.
 Tan mal profit;
 tal pertinacia,
 tan gran audacia
 pels, è repels,
 tants de recels
 les dones tenen;
 que may obtènen
 ni obtendrà,
 quantes seràn,
 nom apurat,
 net, è tarat
 de si, sino
 mes, ò pero;
 de muller bona;
 la que menys trona
 que menys lampega;
 q̄ menys mou brega,
 que menys fa, tala:
 qual es menys mala
 com lagre vi,
 es dit bon vi
 es dita bona,
 tal es qual dona;

Dèu

Dèu hon li plau
 noy fa res grau
 dafinitat,
 ni parentat,
 Còrt consultar,
 ni dispensar
 en grau vedat,
 à la bondat
 noy afig res,
 tart, ò jamès
 casats parents
 son opulents,
 fills, pau, ni pa,
 à tart ni ha:
 hoc prou remor,
 poca temor,
 è feres manyes:
 has vist destranyes
 mullers mal manses,
 è no ten canses
 nit descontentes?
 mullers parentes
 encara cerques?
 de menys enterques
 fas inventari?
 mòlt voluntari
 vens à llurs bregues,

no par conegues,
 la llur ferèa,
 ni ta fluixèa.
 Lhom diligent,
 ardit, sabent,
 qui bes meneja;
 sabs senyoreja,
 ab sa prudencia,
 la influencia
 celestial,
 imperial
 te monarchía;
 è senyoria,
 è mòlts regnats;
 millars armats
 capitaneja,
 Si patroneja
 castells, è naus,
 turchs, tartres, sclus;
 fa obeir:
 per son servir
 doma, y amansa;
 carrega, cansa
 de castells grans
 los Orifans,
 Onsos, Leons,
 Geryos, Mufrons;

fa manfuets
 toros mafets,
 lo mul, è mula,
 trets del adula,
 ab mòs, è trava,
 los assuava,
 è fa acostar
 al cavalcar,
 è fa parlara
 la cadenera,
 al puny dhom cuyté,
 onfos falluyten,
 grues ballar,
 lo ca callar
 mostrant al braç
 cobrar matraç,
 è dir al cau,
 lligat fal brau,
 mes ab collar,
 agenollar
 fa lo camell,
 lo cavall bell
 enfrena, y ferra;
 no es en la terra
 brutal tan fer,
 hon siu sab fer,
 col domestique;

è pacifique.
 Mes la malvada
 muller elada,
 fer corregible
 es impossible;
 nos pot domar,
 menys avear,
 al llur poch seny,
 no hi val congreny
 derrocador,
 trava, tortor,
 art, ni destrèa:
 mòlt mes vellèa,
 aço vell trist
 tu bè ho has vist,
 mil nas tocades,
 è practicades,
 tots temps fellones
 com à lleones,
 à tu senyores,
 ja les enyores,
 è creus, è penfes
 que tu les vences
 tals feres fembres.
 Be crech te membres
 dels set marits
 jovens ardots

lacivosos,
 libidinosos,
 galants orats,
 enamorats
 duna doncella,
 filla mòlt bella
 de Rachel,
 dels de Israel,
 com del primer
 foren trobats,
 morts ofegats
 al costat della.
 Esta querella
 tots la sabèren,
 no sabstinguèren
 fer casament,
 tots follament,
 perço perïren,
 è tots morïren.
 Quantes vegades
 nhas sposades
 morir devïes:
 car sols seguïes
 la voluntat
 desatentat,
 sit tens per dit

ton foll delit,
 ab jove fresca,
 muller te cresca,
 è llonch temps dure;
 yot assegure
 destrangulada,
 è de ulcerada
 mòlt prest sens triga
 certa veixiga
 de gran ardor,
 dolor, cuyçor
 en lorinar,
 è tremolar
 cap, peus, è braços:
 ab cuytats passos,
 de popleixia,
 ò litargia
 ben tost morir.
 Si per parir,
 puix fills no tens,
 dius que la prens,
 quit assegura
 que creatura
 della veuràs?
 è sin hauràs
 filles, ò fills,
 orphens pubills;

te naixerien,
 è may haurien
 etat complida
 durant ta vida.
 los llurs tudors,
 è curadors,
 tos pubils tendres,
 pendran per gèdres
 fershan hereus
 de tots arreus,
 è ta muller
 marit certer
 ton enemich
 sit sab antich
 aquell pendrà,
 es pagarà
 de dot, è creix,
 traurà bon feix
 ab lo furtat,
 è apartat
 del millor munt,
 casat defunt
 may fonch trobat
 amonedat,
 la viuda amaga
 ultraixos paga
 del creix, è dot

com millor pot,
 lo creix augment,
 injustament,
 mòltes lo prenen,
 que saben vènen
 ja encetades,
 è violades,
 al encartar,
 dot, eixovar
 lo pert per dret,
 la qui comet
 fer adulteri,
 à vituperi
 del marit seu,
 è morir dèu
 sentenciada,
 apedregada
 per la Ley Vella.
 Dins en Castella
 mor degollada;
 alt enforcada
 en Aragò;
 per lo Fur no
 mor en Valencia;
 sols penitencia
 pecuniaria,
 feb fornicaria,

puta , bagasa,
 al simple passa,
 punició,
 sabent que no
 ha ben pagat
 dot encartat,
 sens consciencia;
 obrè sentència
 de pagament,
 la còrt venent
 sens encartar
 fan stimar
 tot val no res,
 yl quil diu es
 ben subornat
 esli lliurat
 tot à menys for,
 no li fa por
 vendas retracte
 per lo fals acte
 abdol que fan,
 ni per engan
 de mig es dit.
 Quant lo marit
 es ja finat,
 nols par pecat,
 ni esser vici,

furt , lladronici
 robar del mort,
 nils par fer tort
 al hereu gens,
 robant sos bens,
 quant vel Notari
 fer inventari
 los cofrens scriuè,
 buyts, è diriuèn,
 llarch la pintura,
 è tancadura,
 joyes ; ni roba
 no sen hi troba,
 per mortallar
 han à comprar
 capell de cap,
 camisa drap
 de la Botiga.
 Hihà enemiga
 al Mon major?
 Chaim pijor
 pus adxersari?
 trobas Cossari
 pus celerat?
 hihà collarat
 major traydor,
 ni robador

en Balaguèr,
 que la muller?
 totes gofades,
 totes ufades,
 son de furtar
 si baratar.
 altre no poden
 sos fills enlloden,
 è deshereten,
 los bens se meten
 dels fills llevar
 per augmentar
 dot, à les filles,
 joyes, hostilles,
 cambra, xobar,
 los fan pagar,
 triant al ull
 lo corumull
 dels millòrs bens.
 Tu bells ulls tens,
 è nohi vols veure,
 tornes à beure
 lo vomitat,
 enormitat,
 fer vols com gòs,
 vell tosegòs,
 etich, è sech.

Per Dèu te prech,
 que renunciès
 les companyies
 no temptes Dèu,
 pren concell mèu
 si mil mudaves,
 è les triaves
 bè duna en una,
 per llur fortuna,
 è qualitat,
 per llur pecat
 serien tals:
 car tots sos mals
 son per natura,
 de rara cura,
 ò incurables,
 ab los Diables
 qui fa llaurada
 gran agullada
 ha menester,
 è ton mester
 no basta tant,
 ni hi fuy bastant
 yo quant vivía,
 llur vana via
 nos pot trobar;
 ans en lo Mar

hon

hon es passada
 nau aviada
 se trobaria,
 es mostraria
 alt fenderola
 per llà hon bola
 locell en layre,
 entreguart, scayre:
 llivell, compàs,
 llur font, ni pas,
 barrachs, ni valls,
 deu scandalls
 nohi plegarien,
 ni trobarien
 llurs forts atalls.
 Trenta batalls
 han en llur seny,
 per bell desdeny
 sonen ensemps,
 aço es al temps,
 doblen, repiquen,
 lo que practiquen
 nos pot entendre,
 ni menys còpedre
 sa intenció
 la afecció
 nunca lanferma;

que les desferma
 nos hom al Mon,
 ni may hi fon,
 haja vist quart,
 ni quinta part
 del que yon sè.
 Yo sò Mosè,
 Solomò Rey
 dantiga Ley,
 gran sabidor,
 Rey, è Senyor
 mòlt rich potent,
 en mon jovent
 mullers prenguí,
 yon repleguí
 fins en setcentes,
 è ben trècentes,
 drudes amigues,
 mil enemigues
 en quem metèré,
 que fer me feren
 nou cal dir ara,
 quant me fonch cara
 llur messió,
 la ració
 de misèria,
 carnicèria

cert infinida,
 è senfe mida,
 botilleria,
 paniceria
 inenarrable,
 cosa mirable,
 tantes hostilles,
 xorques, manilles,
 collars, vestits,
 tants llits fornits,
 orfebreries,
 tapiçeries,
 nos pot asmar,
 menys stimar,
 los artificis,
 nils edificis
 dels meus Palaus,
 ab quantes claus
 eren tancades,
 è ben guardades
 per caponats,
 altres armats
 deforal clos,
 en torn del fos
 de jorn guardaven,
 altres vetlaven,
 è tot valia

lo que podia:
 Altres servien,
 or despenien
 innumerable,
 inestimable
 fonch la despesa;
 per mi mal mesa,
 mal smerfada,
 del tot llançada:
 sols ma valgut
 que he ben sabut
 llur qualitat,
 son vanitat
 de vanitats,
 diniquitats
 iniquitat,
 è pravitat
 de pravitats,
 per llurs pecats
 lo general.
 Diluvi qual
 preycà Noè,
 de cert vingùe
 car se lliuraven
 dones se daven
 als seus Diables
 cosos palpables

fal-

falsos prenien,
 è subcumbien
 furtant, prenent
 daltri sement,
 ab diabolica
 art no catholica
 ells engendraven,
 è semprenyaven
 de fills malvats.
 Quantes Ciutats
 son derruïdes,
 è subvertides
 per ses ufanes,
 pomposes vanes,
 terç Disaies
 lligint veurïes
 Dèu que promèt
 hon se permèt
 elles collegen,
 è senyoregen
 ses chaperïes,
 quinquillerïes
 qui les consent
 sa part ne sent.
 Gran Ninivè
 perço cayguè,
 Colach, Sidonia,

Tyr, Babylonia,
 Troya, Sodoma,
 Carthayna, Roma,
 lo gran Sagont:
 huin restal Mont
 antich mòlt vert
 aquell de cert
 quis feu tal mal
 per Anibal,
 huí dit Morvedre,
 no speres medre
 pus en creixença
 Caliz, Ciguença:
 quals en Castella
 perderen bella,
 è gran Potencia
 vella Valencia
 fonch derrocada
 per inculpada
 dincontinencia,
 laltra Valencia
 dita Vellarda,
 gran, è gallarda,
 tant pus antiga,
 quan gran amiga
 dels vells Romans
 llurs Capitans,

Q. Aquilino,
 Q. Valentino,
 Q. Sertori:
 Grans del Pretori
 quant hi vingueren
 franca la feren,
 may cens pagava
 quant dominava
 lo llur Senat
 girat llur stat,
 regnant los Gots
 may mudà vots,
 ni senyoria,
 may com dormia,
 segur de nit,
 Taulfus dit,
 llur Rey matà,
 nis reberlà,
 com Barcelona
 dins en Girona:
 Bamba regnant,
 Rey coronant,
 altre dit Pol,
 no fonch hu sol
 car altreu feu
 Ciutadà seu
 En Berenguèr,

cognom Ollèr,
 Rey per ell pres
 feune quartès,
 lo Pol fonch Grech,
 tots temps se stech
 esta Valencia,
 ab gran prudencia;
 mòlt fidelíssima,
 per gent nequíssima
 Morisca strana
 puix tota Spanya
 fonch calcigada,
 è dissipada
 feuho la Cava,
 la qual criava
 lo Rey Rodrich,
 llavors te dich
 mal temps passà,
 puix la quistà
 Rodrigo Cit,
 Diegues dit,
 Campejador,
 segur Senyor
 mentres vixquè:
 mòlt mes creixquè
 per Jaumel Bo,
 Rey Daragò,

quant

quát lach guanyada,
 è lach poblada
 de Cleresia,
 Cavalleria,
 artiçat poble:
 Constant immobile
 gent valentissima,
 terra amenissima,
 tota de rech,
 en va festech
 com la assejà,
 è campetjà
 tant tèmps sobrella
 Rey de Castella
 ab son poder,
 fonch li mestèr
 perques salvàs,
 que sen pujàs
 per repicar
 al campanar
 de Sanct Vicent;
 la gent valent
 si sò pensàs
 quell repicàs
 pogueral pendre.
 Sabès defendre
 del Rey malvat

esta Ciutat
 mòlt valentment,
 è llealment
 absent son Rey,
 per tal servey,
 è valentia
 per cortesìa
 de tot peatge,
 è cabeçatge,
 morabatí,
 la enfranquì
 lo Rey sèu Pere;
 qual alt prospere
 en lo Cel Dèu,
 com tanta hi veu
 fidelitat,
 fèu la Ciutat
 noble real,
 com pus lleal
 la coronà,
 è li donà
 com mòlt lamàs
 sola portàs
 en sa bandera,
 penò senyèra,
 altres senyals,
 armes reals

foles pintapes,
 no gens mesclades
 ab lo passar:
 lo camp daurat
 bermells bastons
 sobrels cantons
 dor coronat,
 hon tu est nat,
 è tè lestatge
 lo teu llinatge
 dantich solar.
 Huetaviar
 lo sèu riu blanch,
 com si fòs fanch,
 ò munt de fems
 en antich temps
 lan dissipà,
 è derrocà,
 puix alt obrada
 fonch fort murada
 contra lo riu,
 après Dèu viu
 pels abitans
 esser Christians
 la ben guardada;
 amplificada,
 feta major,

mes del millor
 de là Ciutat
 del nou poblat,
 è vell ricòs
 per les erròs,
 primerament
 daquell convent
 quin temps passat
 fonch començat,
 quant era horta
 fora la porta
 del mur antich,
 per fer castich
 dun orrent cas
 en lo camp ras
 deyas Rovella,
 aras apella,
 è se nomena,
 la Magdalena;
 hach mal inici
 del crim, y vici
 abominable,
 fet per diable
 dona vilment
 hach fonament:
 La pecadora,
 qui gran Senyora
 fonch

fonch, è Comtesa,
 per ser revessa
 à son marit,
 seguint partit
 per sa fortuna
 se feu comuna
 en lo publich,
 fonch son amich
 un Cavaller,
 un Mariner;
 puix la hi tolguè,
 è las tenguè
 peix li venia:
 mòlt la seguia
 lo gran senyor,
 plè de furor,
 è la cercava,
 tot sol anava,
 è desfreçar,
 desesperat
 cercant lo Mon;
 quant asi fon
 lo marit sèu
 de fet la veu
 vil envellida,
 è mal vestida,
 venent lo peix,

allí mateix
 la volch matar,
 è degollar;
 carniceria,
 peixcateria
 se abalotà,
 tot hom cuytà;
 è la hi llevaren,
 presa portaren
 à la cadena,
 per fer smena
 de semblant vida;
 repenedida
 dins la caseta
 de parets feta;
 hi fonch tancada:
 emparedada,
 sola reclusa:
 ja hui nos usa
 lo emparedar,
 ni sola star.
 Lo marit Comte
 donà per conte
 son eixovar,
 è feu obrar
 lo Monastir,
 per sostenir

allí tancades
dones errades
dincontinencia,
fent penitencia,
per temps avant,
mòlts ajudant
fonch ampliat,
è fonch fundat
de Observança
à la usança
de Preycadors,
ab tancadors
alli les tench.
Après al Trench,
hon Dèu nol volen
dones, ni colen
manades festes,
algunes prestes
fer en ses tendes,
publiques vendes;
may à Dèu lloen,
ni Misses oen,
de fals pes usen.
Altres hi cusen
robes girades,
portes tancades,
Dumenge tallen,

Disabte ballen,
cuynen Divendres
ab fâbes tendres,
cebes, è alls,
carn, è tassalls,
galls, è hanins:
als Florentins
Venecians,
los navegans,
en les galeres,
son grans parleres,
ab lo cardò,
è llarch fermò,
tant saben dir
quels fan vestir
lo vell per nou,
è de un sou
ne fan ducat,
lo mal cuynat
qui vè après
tal mateix es.
Les peixcadores;
grans robadores,
son dentradòs,
è caladòs,
è bruginès,
al vendre mes

peix de fer esch
 venen per fresch,
 lo dalbufera,
 riu de Cullera,
 per peix de mar,
 lencamarar
 saben bè fer,
 del garrofèr
 Altèa lbir,
 cert vos se dir
 per Galp lo venen,
 è totes tenen
 fa paltonera,
 servix primera,
 fa bosa après,
 sols los darrès
 mostren no pus
 ab tal abús
 als parçonès,
 è traginès,
 als de la quinta,
 à sobre pinta
 los fan les barbes,
 falses alarbes,
 fet preus demanen,
 è gens nos manen
 per llurs Jurats,

nos son girats
 jals fan bef, bas,
 lo Mustaçaf,
 sos balancès
 hi van de mes:
 ans daforar
 solen mostrar
 triar millor
 ab aquell for
 ne val sotil.
 Ab tal stíl
 en lo mercat,
 en và fitat,
 per tot si roba,
 lloch no si troba,
 per pollacèes,
 è vidrièes,
 taules, è gavies,
 tendes, è rabies,
 les strangeres,
 è forasteres,
 descaminades,
 son menassades,
 fan los despits
 cercant parties
 lo mercat roden,
 trobar no hi poden

lloch,

lloch, ni repos,
 venen en gros
 fou per tres malles
 ses vitualles,
 les concertades,
 agabellades,
 tenen tercères,
 ab ses manères
 tant exquisites,
 rompen les fites,
 compren arrèu
 ans lleven Dèu,
 cada matí
 del sou florí
 fan revenent
 robant la gent,
 altres roncères,
 è regatères
 revedores,
 enganadores
 de venedors,
 è compradors,
 en pès, y preu,
 may lo llur peu
 eutran lasgleya.
 No menys hi feya
 festes trencar,

sofer obrar
 debanadores,
 llates destores,
 pesos, granères,
 que les fustères
 als catius sien,
 tamben venien
 tot en les festes,
 per totes estes
 fer tals pecats
 daquells veinats
 la Pellería,
 Trench, Fustería:
 fins mig mercat,
 nhas vist cremat
 anys sis quaranta,
 pus de setanta
 cafes alberchs.
 Sino per prechs
 dels Vicents dos
 intercessòs,
 per llur Ciutat,
 martyriçat,
 y Confessor,
 lo Preycador
 qui Dèu pregaren,
eu impetraren,

totas cremava.
 Tambè pregava
 la llega gent,
 devotament,
 ab crits, è plors,
 davant lo cors
 sanct consagrat,
 al foch portar
 per sanctes mans
 dels Capellans.
 Dèu suplicat
 per tants pregar,
 com li plaguè
 de Ninivè,
 ab en Jonàs,
 perço romàs
 tot nos cremà.
 Mòlt hi aydà,
 car Dèu irat
 fonch mòlt placat
 per la justícia,
 daquella nícia,
 enrabiada,
 qui degollada
 fonch lo jorn ans,
 altres aydans
 squarterats,

è rocegats,
 hu sols penjat,
 per crueldat
 quella tractà,
 aixis placà:
 com quant Cesar
 feu lo matar
 dels Disrael,
 per lo bon cel
 de Finchès,
 è com sospès
 la mort mòlts dies,
 à Ezechíes,
 per penitència,
 per tal sentència,
 è prest procès,
 Dèu ho remès
 per bons respectes,
 mudant efectes
 no mudant sell,
 nil llur concell,
 car es inmoible,
 com quant lo Poble
 lo Bedell feu,
 parlant ab Dèu
 Moyfès sant,
 è suplicant

pel Poble tal
 no feu lo mal
 que fer volia.
 Bèu mereixia
 esta Ciutat,
 per vanitat
 ells consentir,
 dones regir,
 masa manar,
 fent revocar
 stabliments,
 dabillaments,
 delles profans
 imposats vans,
 fent perdonar
 deixant doblar
 en llur vestir,
 lo destruir
 que totes fan:
 car totes van
 ab grans entulls,
 pompes, ergulls,
 vanes despeses,
 faldes bè steses,
 ab forradures,
 è trepadures,
 draps de gran preu.

ab gran menyspreu
 tot ho rocèguen,
 de fanch empèguen,
 fan ne granera
 per la carrera
 qui lo fem torcà.
 Tambè Mallorca,
 la llur riera
 tota ribera
 los derrocà,
 mòlts ne matà
 per altres tals,
 dir tots sos mals
 mòlt llarch seria,
 no hi bastaria
 tota la nit,
 eu repetit,
 alguns per moure
 que son, vull cloure,
 superbes vanes,
 vils inhumanes,
 en homens mil
 no hi hà un vil,
 è si ni hà
 algun vilà
 en lo miller
 fau la muller,

è qualsevulla
 dona lo çulla,
 mare tambe,
 bell nom obtè,
 honrat en Còrt,
 cornut, è bòrt,
 bastart malvat,
 afeminat,
 gayol fembrer,
 è bagaser,
 concubinari,
 è fornicari,
 mancip cachat,
 nos hom tachat
 per algun vici,
 reputat nici,
 vilà dolent,
 sinol volent,
 en res amant,
 participant
 gens ab alguna.
 Tota llur cuna
 Ley, art, è manya,
 practica stranya,
 hypocresía,
 è roncería
 te vull mosttrar,

è declarar,
 curt per semblançes
 per ses usances
 aixi diverses,
 è tant perverses
 obres, è manyes
 sòn alimanyes,
 serp tortuosa,
 sòn, è rabosa,
 mona, gineta,
 talp, oroneta,
 muçol, putput,
 gall, cutibut,
 aranya ab tela,
 tava, mustela,
 vespa, alacrà,
 rabiòs cà;
 la sangonera,
 è vermenera,
 mosca, è grill,
 llebre, conill,
 drach, calcatrès,
 tir, basalis,
 vibra parida,
 è cantarida;
 la onsa parda,
 è lleoparda,

lloba, lleona,
 la fmicona,
 sòn llop de mar,
 lo peix mular,
 drach, è balena,
 polp, è serena,
 de milà coa,
 à qui la lloa
 de llur bellèa,
 mes de noblea
 sòn bell mari,
 de llur verí
 oir nols plau,
 sin scoltau
 qualsevol delles,
 dir maravelles,
 è grans llàos.
 Del llur bell cos
 nos farta may,
 com papagay
 de llengua juga,
 diuse tartuga,
 jamay ofen,
 res no despen,
 ni beu, ni taSta
 com tortra casta
 en vert nos possa,

com mariposa
 del ayre viu,
 vetlant se diu
 grua, gall, oca;
 curosa lloca,
 cadella amiga,
 firsant formiga,
 simpla coloma,
 llisa de ploma,
 è sense fek
 nos para pel
 com de si ralla,
 è sis baralla
 façalleva,
 è mal mesclar
 nunca sen cansa,
 mes sòn balança
 de carnicer,
 è de barquer
 retorçut rem,
 sòn munts de fem,
 si gens se muden,
 olen, è puden,
 çabata streta,
 qui par ben feta
 al mirador,
 è fa dolor,

è ull de poll,
 al peu del foll
 corrents atzebres,
 lludries, nebres,
 hon bo, ni bell,
 sino la pell
 als no si troba,
 de pellers roba
 à gràs chichs cosos,
 als flachs, è grosos
 à tots serveixen:
 mes prest sesqueixé
 sòn rocì fart;
 car sols à part
 giren lasquerre,
 pus prest quel ferre
 si hom nol malla,
 ò nol treballa,
 prenen rovell,
 sòn oripell,
 è brut stany,
 portes de bany,
 è de riñores,
 sòn cantiplores,
 brunyets, poliges,
 obertes ciges,
 pintat carnè,

sens centener,
 sòn, la madeixa,
 è joch de fleixa
 per cego fer,
 fir cascun tret
 foral terror,
 sens cab carrer,
 ò atsucach,
 è sens fons llach;
 è brolladòs,
 de voladòs
 vidres, ampolles;
 groses bambolles
 del mal çabò,
 fum de carbò,
 daguila ploma,
 cascada poma,
 ram de tavernes,
 buydes cisternes
 res no retenen.
 Pedra al cor tenen
 com les sponjes,
 torbats relonges
 per rodes cordes
 sonen discòrdes,
 sòn contrapès
 falsant lo pes

Sz de

de la romana:
 dôchs quils comana
 qualsevol fet
 tenir secret,
 pert com Samsò
 fa questió
 trenta mantells
 als jovencells
 sos companyons
 ans de set jorns
 hach à pagar,
 saygua stojar
 vol en cistella,
 en bòsa vella
 sens rancadòs,
 ab boques dos
 met son cabal,
 en lo foch sal,
 foch en bombardà,
 mig jorn nos tarda
 parra nhan feta.
 Artús, trompeta,
 è companyons,
 per los cantons,
 crida Real,
 è general,
 publicà veu

del secret seu.
 Lo Redemptor,
 al quen Tabor
 volch fer secret,
 no feu pertret,
 dones vinguessen
 ne res ne vessen,
 mes lo matí
 quant ell sortí
 resuscitat
 del vas tancat,
 è Moniment,
 com prestament
 à ell plaguès
 tost ho sabes
 tota la gent.
 Primerament
 à dones clar
 se volch mostrar
 en ans del dia:
 car be sabia
 tost correrien,
 eu preycarien
 res no tement,
 publicament,
 com la Serrana
 Samaritana

cuytà preycar
 dias en Cicar
 de sa venguda,
 fdevenguda
 de plè lavía,
 ham dit tenia
 marits morts cinch,
 lhome qui tinch
 ara yo viu
 veritat diu
 nos mon marit
 per lo feu crit
 tots prest ixquèren,
 è lo rebèren.
 Bès de notar
 lo simular,
 è ficció
 del fill minyò,
 Romà discret,
 mudant secret
 à sa senyora,
 ans duna hora
 les Ciutadanes
 donès Romanes
 dellàu sabèren,
 de fet vingueren
 les ancianes.

è novençanes
 al Capitoli,
 ab malempoli,
 è abalot,
 à dir llur vot
 ab brams, è crits
 si los marits
 dos ne prenien,
 elles pendrien
 cascunà tres,
 y encara més,
 lo que si fia
 trobahi falsia
 com Lunicorn
 quin pert lo corn,
 alsis met foch
 de serp nol roch,
 metlas al coll
 en ma del foll,
 met sòn coltell
 nau, è castell,
 beu en flascò
 lo fort Samsò
 ne fonch lligat,
 orb encegat
 al lo cap ras
 Rey Ypocràs

Phy.

Phylosoph vell,
 Poeta aquell
 en alt pujat
 restant pentjat
 Duch Sifarà
 quant si fià
 aygua volguè,
 mes llet beguè
 feusc cobrir,
 mes sa dormir
 contra la pau
 un ben llarch clau,
 ab gros martell,
 per lo cervell
 li fonch ficat,
 è travessat
 de pòls à pòls,
 sobre la pòlç
 quen terra stà
 ell mort restà
 certs infinits
 ne sè scarnits.
 Qui les doctrina
 pert disciplina
 en và tè schola,
 llava rajola,
 repasta tests

ab lhom de fets
 qui dorm rahona,
 al sòrt sermona,
 è Missa canta,
 la serp encanta,
 castiga saura,
 è lestany daura;
 vol fondre ferre,
 que nos aferre,
 plega la edra,
 en alt la pedra,
 per si pujar,
 vol avar,
 dels fills tolpan
 per dar als cans,
 en laygua scriu,
 lor llançal riu,
 met vi novell
 en ordre vell,
 ab rot ambùt,
 llum jus lalmùt
 ell vol possar,
 perles sembrar
 als porchs davant.
 Socrates quant
 volch smenar,
 è ordenar.

mu-

muller, ò filla
 de fort jahilla
 abdos dun feix,
 aygua hou peix
 llavat avien,
 per quant bonien
 garronejaven,
 è bravejaven,
 com sapartàs
 per bon solàs,
 sus li llançaren
 tot lo çullaren,
 de semblants sons,
 crits, llams, è trons,
 yo ja sabia
 pluja nauria
 dix tollerant.

Joan parlant
 de negres bodes,
 quals ab Herodes
 feu sa cunyada,
 fort desdenyada
 per sa doctrina,
 feu que Herodina
 lo fes matar,
 lo cap tallar
 als seus doncells.

Quin pren concells
 no mor de fam,
 com feu Adam,
 è vol cercar,
 è creu trobar
 en lerm figues,
 en lo cep figues,
 raím, è perès
 en les figueres,
 en larbre sech,
 de lloch sens rech,
 fruyta rosada,
 de mar salada,
 vol aygua dòlça,
 han poca molsa,
 such, è fabor,
 de vera amor,
 llurs pensaments,
 è parlaments,
 concells reports
 tots venen torts
 ab ficció,
 è passió,
 propria llur
 lestil be scur,
 è males arts,
 tots son brocarts,

è ab retochs,
 dits equivochs,
 è amphibolichs,
 may son catolichs,
 la llur rethorica,
 es methaphorica,
 è varioms
 cacefatoms,
 gentils, è vils
 destils subtils
 saben ben dir
 fals bon oír,
 com elles ploren;
 marits com moren
 alt endechant,
 fan elegant
 parlar plaent,
 no altrament.
 Bella parlara
 fo, y concellerà
 Rebeca sola
 com feu caçola
 à Jacob fill,
 de un conill,
 ò cabritet,
 feune broet,
 ab quengana

pare, y germà.
 Per lescoltar
 llur concellar,
 Saül gran Rey,
 cercant remey,
 trobà la mort.
 Per mala fort
 en tot mal guany
 yon fiu Deu strany,
 per llur' concell,
 fiu Deu novell,
 el adorí,
 apostatí
 contra mon us,
 non vull dir pus.
 Qui haver vol
 delles costol,
 quant es malalt
 farà bon salt
 del llit al vas,
 mostrant solàs,
 è gran amor,
 è sots color
 de molta cura,
 sense mesura
 de brous prépsats,
 è destilats

en

en ampolletes,
 folsits dollètes,
 celiandrats:
 è mòlt picats
 lembotiran,
 è fassiran
 com al porcell,
 may lo concell
 del Merje tenen,
 elles sentenen,
 la malaltia
 nol mataria
 fer la morir,
 fols lembotir,
 è falsiment,
 honestament,
 certs infinits
 han mort marits,
 è may à mort,
 criminal cort,
 per tal falsia,
 les sentència,
 ni eixecuta,
 ni les reputa
 hom per pijòs,
 ans per millòs,
 sino matar,

ò si salvar,
 lo marit volen,
 tambel se colen
 negligentment,
 lo pus dolent,
 moble que tenen
 al llit lestenen,
 quant marit jau,
 dient llevau,
 sus que haveu
 nous jahilleu:
 car lo llit tira,
 ab gran squira
 si mòlt se plany,
 sus en mal guany,
 sius sòu cansat
 desnaturat
 no sè ab qui:
 pur no ab mi
 beus ne guardau,
 llevau, tornau
 al altre niu,
 de hon veniu,
 legua prenyada
 pach la cibada,
 puix resta prenys,
 ab crits desdenys

del llit larrullen,
 garrons li bullen
 dels de cabrò,
 cor de moltò
 li fan solsir,
 lo vi jaquir,
 un hou en truyta,
 ò qualque fruyta,
 dient menjau,
 no febrejau,
 no serà res,
 de fredor es
 sobrepossada
 cuytan cendrada,
 madeixa crua,
 lo vent desnua,
 rajola, teula,
 calda meteula
 sobre lo mal:
 cert un cantal
 ben scalfat
 de vi ruixat
 es fina cosa,
 saquet, ventosa,
 è tabalet,
 albaranet
 al coll lligat,

vime tallat,
 no hi ha res tal,
 Metje no hi cal,
 maten de fam,
 è dient dam
 no hi cal despendre,
 si volen pendre
 sols dayguafal,
 peu cristorval,
 ab un diner
 yol porè fer
 un bon cristiri,
 vostre martyri
 no durarà,
 prest passarà:
 puix nol serveixen,
 aixil deixen
 à la ventura.
 Dèu, è natura
 sinols guarien,
 les mes morrien,
 algunes certes
 per ser cobertes,
 è dar creença,
 sols de parença,
 è ombrallum
 delles perfum

com

com seràn etichs
 los dies cretichs,
 vint, è un jorn
 metent sentorn
 seràn passats,
 mòlts acusats
 Metjes demanen,
 mes del que manen
 may ne fan res;
 lo quels plau es
 collacions,
 perficcions,
 è que tots veigen
 que si menejen
 diligentment
 al pagament,
 lo llur marit
 enmalaltit
 florins vells tria
 ellals cambía,
 baratarà,
 è comprarà
 timbres trencats,
 è stisorats,
 nachcis, è mals,
 falsos reals,
 sabudament,

generalment
 han falsa paga,
 si donals paga,
 è poch profit.
 Si jau al llic
 marit malalt
 quant à sòn alt,
 è pren plaer
 de la muller,
 è per la colica
 porten cresolica;
 portant turqueses
 cauen bè steses,
 fanes se lleven
 les pedres beuen
 polvoriçades,
 en llimonades,
 è restaurant
 alquermes tant
 que nols profiten,
 ans sen enfiten
 ne stant pel cost
 sols vinga tost,
 los marits paguen
 ans que sò traguen,
 cert nou aforren,
 è may se morren

T 2 fins

fins destruí
 han lo marit.
 Qui les defen,
 fa vida ven,
 la fe, y honor,
 è sa valor,
 sin empren llissa
 se embardiga
 per llur malicia,
 contra justicia,
 è veritat,
 sa malvestat
 volent cobrir
 solen mentir
 en lo camp clos
 perdrà lo cos,
 perque les creu,
 è tempta Dèu,
 ell hi morrà
 os desdirà
 com à vençut,
 è abatut,
 mentres viurà
 eu restarà
 après sa mort
 totstemp recort,
 lo Cayaller,

Jordi guerrer
 cuydà avançar
 per defenfar
 del Rey la filla
 dintre la llla
 hon eral drach,
 tal premi nach
 mòlt poch après
 ell ne fonch près,
 è fort batut
 dins en Barut
 fonch scorchat,
 per mig serrat.
 Qui les comèt,
 è sarremet
 cera bermella,
 molla sagella,
 lo vidre trenca,
 de llenç romp llenca,
 chich afalaga,
 la llum apaga,
 è roses cull
 un mirall dull,
 ò donatiu
 algun motiu
 fals de grandèa,
 ò de bellèa

de

de personatge
 de gran linatge,
 fícte lagor,
 obtè llur vot
 de foll amor,
 mes prest ne mor.
 Qui mòlt si feixa
 la força, y deixa
 cap semblanquix,
 prest senvellix
 com lo pardal,
 è lo fruytal,
 fent mòlta fruyta
 morir se cuyta,
 mor com llebrer
 en lo femer,
 qui les servix,
 è obeix
 fent mil plaès,
 per un no res
 samor finix.
 qui les seguix
 fins à la mort:
 mes nhan recort,
 ni la virtut
 de gratitut,
 quel chich infant;

es orifant,
 qui si acosta,
 è pren per posta
 tal ferrat abre
 llit mes que marbre
 dur fret banyat,
 acompanyat
 descorpions,
 serps, scurçons,
 no de fluixell,
 tot laparell
 es ginjoler,
 garaguller,
 è gayarrera,
 de romaguera,
 è dargilaga,
 viu ab gran plaga,
 ab semblant osta
 tant indisposta,
 qui hi participa
 mort santicipa
 com llurcheller,
 è traginer,
 qui vol guardar
 tal bestiar,
 de no fer tales
 de feres males,

rampellament,
 crebantament,
 è altres dans,
 no hi basten cans
 murat castell,
 lloba, pastell,
 reixa, grillò,
 de full presò,
 no hi cal res dir,
 ell vol morir
 com lleoner,
 tal carceller
 en và trahulla
 per cos dagulla,
 ò portal vell,
 vol pas camell,
 è pendre vol
 lo raig del sol
 ell à grapades,
 à cullerades
 tota la mar,
 vol mesurar,
 en clot la buyda
 folgar qui hi cuyda
 suòr de mort,
 fens may de portar,
 en si remira,

brugina tira,
 è cava mena,
 lo molì mena,
 quis diu de fanch,
 catiu may franch,
 la tirant serra
 daball la serra
 la ferradura
 als ulls fatura,
 talla pedrera,
 qui bè nespera
 speral punt
 que puig amunt
 laygua del riu,
 que torne viu
 speral mort,
 è bufant fort
 en sa fornal
 phylosophal,
 pedra curable,
 or fer portable
 argent de coure
 gran hos ha roure,
 ab garbell poa
 vol per la coa,
 ò per lasquena
 tenir morena

anguila viva,
 donchs qui no squiva
 ferir les roques,
 ab semblans coques,
 naus, caraveles,
 sens rems, è veles,
 carta govern
 en foch Dinfern,
 quis vol calfar
 dins en lo Far,
 prop Mongibell,
 lestrangol vell
 bolcà fumòs,
 en port fangòs,
 platja Romana
 Valenciana
 hon illaural ferre,
 en ques aferre
 nos pot trobar
 qui hi deù calar,
 ni vol forgir,
 fuigir, fuigir
 à veles plenes
 de tals Serenes
 encantadores,
 falses cantores,
 à tots encanten

qui, no sespanren
 del llur moral,
 perquel coral
 llur amoròs
 mal dereòs,
 sil posseix
 sovent guarcix,
 sil natural,
 è menstrual
 li fan ben veure,
 yot vull fer creure
 quant lhan horrible,
 fort abhorrible
 extremament.
 Generalment
 los animals
 que sòn brutals
 fan maravelles
 dells llur femelles,
 may son geloses,
 ni receloses,
 elles, ab elles
 baques, ovelles,
 egues, someres,
 mòlt grans raberes,
 ab un mardà,
 toro, guarà

se companeixen,
 may sembregueixen.
 Cert temps del any,
 ab poch afany
 llur mal splèten
 sols si jusmèten
 fins que semprenyen,
 tantost los renyen
 nols causen pus,
 fins per llur us
 avent parit,
 è fills nodrit
 los mou natura:
 A dones dura
 tot lany bon temps
 mesclanthi sempre
 llur vpluntari,
 lo llur armari
 porten cobert
 sovint obert
 los sials plau
 sis pert la clau,
 ò sis aprima,
 ò si sesquima
 çà altre pany
 pera tot lany,
 sòn desdenyades

per ser prenyades
 dien, treballen,
 sofiren, callen,
 aixi fescusen:
 mes no refusen,
 ni sen enuigen,
 nunca rebuigen
 colps de guerrer
 per fills haver,
 tot frau: farien,
 enganarien
 lo pate llur,
 ab vi fort pur
 donat ab art
 Loth ja vellart
 lo decebèren,
 dell concebèren
 ses filles drudes;
 lo prhom de Judes,
 ja vell, è fogte,
 fa nora ab llogre
 lo penyora,
 dell semprenya
 de dos en una:
 totstemps la Luna
 bonals hi par,
 à treballar,

è menar mans
 ven ab engans
 esser prenyada
 una banyada
 en comù bany,
 tornant ab guany
 dix semprenyà
 quant se banyà,
 cert sens marit,
 è sens dellit
 quella sentís,
 Avenroís
 quiu descriví
 algun matí
 ho somnià.
 Bè sè ni hà
 de closes nades,
 ò no passades
 vergens de dit
 no desperit,
 vergens de fet
 mes contra Dret
 dites doncelles,
 ab coceguelles,
 ò no sè com,
 mes no sens hom,
 ni sens plaer

fills saben fer,
 ab natural,
 ò mañual,
 cert instrument,
 forçadament,
 shan dobrir
 ans del parir,
 les mes ne moren;
 com se desfloren
 les nades closes,
 no cal fer gloses
 noves llectures
 per creatures,
 totes hi penen,
 è fort entenen.
 Gran arteria
 hach Na Maria
 de Mompeller,
 Reyna muller
 del Rey En Pere,
 anant darrere
 lo decebès,
 è concebès
 qualche fill dell,
 en un Castell
 hach sòn obrat
 un sòn Privat

lohi feu anar
 cuydant trobar
 qui mes amava.
 Ella callava,
 ell era llosch,
 lo retret fosch,
 no discernia
 ab qui dormia,
 altrás cuydava
 nos talayava
 sa muller fos
 prestàlil cos
 ben contentada,
 restà prenyada
 de fill Senyor
 Conquistador
 de tres Ciutats
 ab sos Regnats.
 Na Sarràhí
 no requerí
 fer emprenyar
 sa moça Agar
 dejus sa falda
 tant era calda?
 puix no paria,
 è no tenia
 fill della nat,

fill adoptat,
 almenys haver,
 per infants fer,
 velles modorres
 eixorques porres
 mòltes hi roden,
 quant als no poden
 han fill furtat,
 ò manllevar,
 suposant parts
 fills ab tals arts
 tu jan has vist,
 mentres tenguist
 la viuda xorca
 tambèn la forca
 desta Ciutat.
 Per tal tractat
 dues mesquines
 has vist madrines,
 sentenciades,
 ensemps pentjades
 ab un tercer,
 ab gran saber
 Na Nohemí,
 mostràl camí,
 temps, è bon hora,
 à Ruth sa nora

com concebria,
 cert sis cobria
 jus lo mantell
 de Boç ja vell,
 è prop parent,
 al cap jaent
 ab tal pertret
 haguén Ober,
 sieneralment,
 g tens besment
 totes hi dancen,
 y may sen cansen
 per fills haver,
 è per plaer
 auràn rebut,
 ò concebut,
 è mes ne reben,
 è reconceben
 dos, fet, huit, tres:
 en mòltes mes
 grans quantitats
 multiplicats.
 Sè tres mullès
 fills dunsenès
 cent vint, y huit
 aver parit
 en mòlts parells,

daquells ocells
 dits, è infants
 nats tants germans
 de Godofrè
 cascun naixquè
 ab sòn collar
 en lo tallar
 se tornà signe:
 sinol insigne
 dit de Bollò,
 si fonch, ò no
 Apocryph par,
 Langles en clar
 te ques Canonica
 aquella Chronica,
 es Poesía
 ficta falsia
 com cent novelles
 als oínts belles.
 Lo fet daquells
 dits nou porcells
 cosa es comuna,
 setanta una
 fills animats,
 tots figurats
 cos ab melich
 en un bolich

los abortà,
 è los contà
 Jutje comú
 de hu en hù.
 Duna fabs bè,
 ab tu tinguè
 afinitat,
 per un orat
 que la sglayà
 com safollà
 de fet justats,
 vius batejats
 may pus nhaguè,
 recorreguè
 à la Metjesa,
 com à Deesa
 cert la tenien
 les quehi venien,
 venguèhi ab dues
 parentes sues,
 à totes tres
 en bany les mes
 medicinà,
 ó metzinà
 may no pariren
 les dos moriren,
 en lendemà

ella restà
 fet anys lligada,
 morint orada
 sense testar,
 continuar
 los plau la rubrica
 totes han lubrica
 la afecciò
 per pansiò,
 è gran calor,
 fan mes error
 al engendrar,
 sense llabar
 feràn freçosfes,
 è fan Hebrofes
 ses creatures,
 lleigès pintures,
 è variades,
 davant possades
 quant concebràn,
 com de Labàn
 à les ovelles,
 ò pensant elles
 daltri figura,
 torben natura
 virtuts majors
 manen menors

los

los animals
 à naturals,
 è per llur cuyta
 no serà cuyta
 prou la llur fanch,
 de pare blanch
 hauràn fill negre,
 de sà; y alegre,
 de seny catholich,
 fill malencolich,
 è maniach,
 dhom fort fill flach
 desfigurat,
 lleig mort feat,
 per falliment
 de llur sement
 tant indigest
 ixen de fest,
 fanne sens braç
 hu gran cabaç
 dells cap dins pits
 hermaphrodits,
 altres sens ses,
 altres sens res,
 sens peus, è mans,
 è dos germans
 abdos pegats,

dells encegats,
 nats sòrts, è muts,
 dells paren bruts,
 mes imprudens,
 è negligens
 ben indiscrets,
 cinyense strets,
 ballen à salts,
 fan los llits alts,
 è grans tapins,
 è per bocins,
 fils mívaràn,
 safollaràn
 si prest nò menjen;
 è si nos venjen
 de quis discorden,
 è si no morden
 al Frare al coll
 anant en foll
 stropeçant,
 è mòlt usant
 amprar la clau
 lo que bels plau
 sovint saborten,
 si lo que porten
 les vergonyoses,
 è rabioses

nols plau mostrar
 per abortar
 cobertament;
 mes ferament
 Metjes demanen,
 è los enganen,
 mostren orina
 daltra veina,
 tots mals atorguen
 perque les porgué,
 fagnies facen,
 queu arrebacen,
 fansi empastres,
 è mil defastres,
 ballesta encollen
 perques afollen.
 Com Dèu nou vol
 sis prenys dun Sol,
 ò daltres mes
 al setè mes,
 ò huit, ò nou,
 è si nos mou,
 de deu fins once,
 siu creus catorce,
 è mes encara,
 per çuna, xara
 dona Morisca,

set anys farrisca
 restar prenyada,
 descompanyada
 del marit seu,
 vengut sil veu,
 ques sua jura
 la creatura,
 dins ha dormit
 fins la sentit
 bon creureu fa.
 Si mòlts ni hà
 los de poch mesos
 no son atesos,
 è tots perixen
 sols ne partixen,
 los ja complits
 criden prou crits
 al parturir,
 qui ver vol dir
 nos dolen tant
 com es llur plant,
 è continença,
 à la naixença
 si ja no moren,
 A, O, E, ploren
 pel pecat Deva,
 per la ques lleva

me-

melich tallat
 men mal lligat,
 llabats, bé bolcats,
 ò enconats
 alguns ab mel,
 los mes ab fel
 delles quils amen
 la llur fet mamen,
 los mes ab ptofs,
 puix per les flors
 de ques nodrien
 dins, è peixien
 per los melichs
 pobres, è richs
 han per egual
 tots semblant mal,
 pigotes, rosa,
 mes sils fa nosa
 lo fill qdes nat,
 en han mal grat,
 nols plau que vixca
 dells fan perixca,
 bollit, cremat,
 nu soterrar:
 altres ofeguen,
 en mar los neguen,
 en pous, è rius

ne llancen vius -
 sens batejar.
 Dells fan menjar
 tallats à trosos
 à porchs, è gosos
 malignament,
 negligentment,
 altres devoren,
 è los açoren
 per malandreça,
 llur sanch se vessa
 pel meliquet
 restar fluixet,
 trobenso mort,
 altres mòlt fort
 stret bolcant,
 altrenconant
 ab medicines
 pus ver metzines,
 altres desvien
 los quals envien
 secretament,
 è nuament
 als Spitals,
 ò als portals
 de la Seu possen,
 mòlt poch reposen

desparterades,
 dun mes llevades
 ja van al bany,
 è faràn pany
 per haver llissa,
 ixen à Missa,
 ab fill, ò filla,
 com la conilla,
 ab ventre gros
 llet no nhan ros:
 meten dos fills
 à grans perills
 abdol de mort.
 Mes per deport,
 è gallàrdia,
 per fidalguia
 la mes part delles
 per llurs mamelles
 servar gentils
 tenen per vils
 mares qui críen,
 sa carn avien
 dides hi lloguen
 sos fills alloguen
 com la cuquilla,
 sos hous pon ella
 en nius stranys

dels fills afanys
 nols plau sentir,
 è fan mentir
 la llur llabòr
 per sa erròr,
 è oradures,
 ses creatures
 mig aborrides
 donen à dides,
 è les mesquines
 no guarden quines;
 quines, ò quales,
 bones, ò males,
 si malaltices,
 entulladices,
 si masa traguen,
 sis embriaguen,
 si fels, è castes,
 si de llet bastes,
 folles verdoses,
 braves iroses,
 si amigables,
 afalagables,
 è humanals:
 virtuts morals,
 males costumes,
 dirè en sumes:

mòlt

mòlt se deriuen,
 ab de que viuen
 llet de les mares,
 mes que dels pares,
 no sols moral,
 mes natural
 la llet altera,
 si de somera
 mama la llet,
 lo chich potret,
 may porà ser
 cavall llauger,
 ni bon ginet;
 lo moltonet,
 è fill dovella,
 si mor ella,
 de cabra mama,
 com cabrò brama;
 corre, furt, falta:
 dretet li falta,
 naixli la banya
 grossera, stranya,
 no prima, blana,
 li fa la llana:
 Pijor fan dides
 mal comedides,
 dida embriaga

lo chich ne plaga,
 è la bagasa
 semblant atraffa,
 dida Juia.
 pauruch lo crià;
 la poch sabent
 fal ignocent,
 qui no tè llet
 flach, è magret,
 de fam lo mata:
 femta de rata,
 chinchas menjant
 cristall portant,
 ò caramida,
 si daltra dida
 qui la hi furtà,
 mentjant dun pa
 la llet no cobren;
 perque sen cobren
 los bolquès çullen,
 daygua los mullen
 fingint prou ixen,
 è que bè pixen:
 si tot los fall,
 quants ab cascall
 per fer dormir
 los fan morir,

ols fan dements,
 no tendràn dents,
 jals fan mentjar,
 dells fan mamar
 llet danimals,
 è resten tals
 per temps avant:
 chica mamant,
 una doncella,
 llet de cadella
 que vomitava,
 mentjar tornava:
 hu llet de truja,
 en fanchs ab pluja
 en lo femer,
 fonch sòn plaer
 jaure çullat,
 è rebolcat:
 altre Ermità
 çerval crià:
 un altre egua
 dins una llegua,
 si fanchs trobava
 en cent pixava:
 puix llet no tenen,
 perquen emprenen
 fer semblant tala,

si han llet mala
 com no sen deixen,
 puix les coneixen,
 les inhumanes
 no Christianes.
 en la color,
 sabor, olor:
 Dèu les ne paga,
 è dònà plaga,
 per çal no cura
 obrant natura,
 si llet bermella,
 de llur mamella,
 ix, è no blanca,
 mòlt prest nols mãca
 del tot ser folles,
 mes per ser molles
 de flach recort,
 algun fan tort,
 visch, è guerchèr,
 lleig, squerrèr,
 è geperut,
 contrèt, ventrut,
 per mal focòs,
 trencat, potròs,
 è cames tortes:
 dormint com mortes,

al-

alguns plorant,
 altres mamant,
 mafa, los maten:
 altres ne sclaten
 fus ells llançades,
 endormiscades
 negligentment.
 En mon jovent,
 yo, Rey regnant,
 viu cas semblant,
 entre fembrases,
 ab dos bagases,
 una ab tal fort
 son fill hach mort,
 prest despullal,
 è cambiàl,
 ab altre viu,
 laltra sentiù,
 veureu punyades:
 foren llunyades,
 fonch tal contesa
 davant mi mesa,
 la matadora,
 gran ralladora
 fort defenia,
 puix consentía,
 è requestava,

è fort instava
 yol mig partís;
 que no morís
 laltram pregava,
 è fort plorava
 tot loy donàs,
 sols viu restàs;
 siu dret juí,
 puix conseguí
 qual mare fora,
 la dormidora
 siu castigar.
 Sens comparar
 fonch cas pijor
 de gran error
 mares traydores,
 dissipadores,
 è celerades,
 delliberades
 tan scientment,
 com follament
 propnis fills manqué,
 ulls los arranquen,
 è allisien,
 perque mils sien
 acaptadors,
 è vividors

sobrel país,
 de bon avís,
 art doctrinal,
 dot, è cabal
 sos fills hereten,
 de cert cometen
 mòlta maldat,
 lo fill sanat
 volent mancar:
 mes vull contar
 llur crueldat,
 è pravitat,
 per incident,
 lo sòlchí torcent.

En temps antich
 no feu publich,
 acte malvat,
 è celerat,
 Semitamis,
 que feu morís,
 è de sa ma
 ùn fill matà,
 per no complir,
 ni obeír
 son manament,
 gran foch ardent
 que si sentía,

sòn fill volia
 lo hi apagàs,
 è lan fartàs;
 ell lo hi negà,
 perçol matà
 la furiosa
 llibidinosa;
 mòlts ne elegí,
 è sen serví
 fins refusaven,
 com sen cansaven,
 pus no podien,
 ni la plaien,
 feyals matar,
 à cans donar,
 ans los forçava,
 puix los matava.
 Be foch semblant,
 eixorbitant,
 è cruel acte,
 dos feren pacte
 sos fills matassen,
 è sels mentjassen;
 la hu menjaren,
 puix pledejaren
 pel quí vivia,
 morir devia.

tambè mentjat:
 E asserjat
 Hierusalem,
 en un strem
 de la Ciutat,
 no fonch trobat
 per los veïns,
 olor sentins
 de carn mòlt fina,
 que una veïna
 viuda Juía,
 mig fill coia
 en alt partit,
 com à cabrit,
 perquel menjàs,
 è que stojàs
 l'altra mitat,
 del fill cuynat
 beguès, lo brou.
 Ara de nou
 en la Bretanya,
 mare tacanya
 dun fill mòlt bell,
 per lo budell
 last li metè,
 pel cap ixquè
 al foch lo mes;

com sòn fill vès
 mort, è rostit,
 pare, y marit,
 bon Christià,
 à Dèu cridà
 viu lo hi tornàs,
 è reclamàs
 al Vïcent Sanct
 Ferrer, pregant,
 resuscitàl,
 nos animal
 sòn fill maràs
 perquel mentjàs?
 Una malvada
 Regina fada,
 deyas Athalia,
 fartá dalgalia,
 com à çabìa,
 de malaltia
 Dèu li ferí,
 fill quin morí
 prest feu cercar,
 presos portar
 los fills reals,
 tots ab destrals
 squarterar
 feu, è matar

gran quantitat.
 Johàs furtat
 chich qui mamava,
 per quil amava,
 fonch amagat,
 è ben criat
 al Temple dins
 per los Rabins,
 ab tal remey
 fonch après Rey.
 E Na Thamar
 no feu matar
 lo gran Rey Cir,
 è feu partir
 lo cap del cos,
 sense repos?
 Rey de sanchs Got
 en lo plè bot,
 dix vull fartar,
 è confitar
 perques venjàs.
 Un altre cas
 vull dir terrible,
 no menys orrible,
 dira mòlt lleja,
 de gran enveja,
 iniquitat,

è crueldat,
 de feres dones,
 les Amazones,
 quant començaren,
 dels que restaren
 vius llurs marits
 sans, ò ferits
 duna batalla,
 de colp destralla
 les enviudades
 abalotades,
 tots los nafraren;
 també mataren
 pares, germans,
 fills, chichs, è grans
 tots hi moriren,
 après sumiren
 casi infinides
 ensenyorides,
 han mòlt vixcut,
 è prou creixcut,
 matant los fills
 com à conills,
 no les femelles,
 mes les mamelles
 dretes llevades,
 ab archs armades
 fent

fent cruel guerra,
 gran part de terra
 cert conquistaren,
 edificaren
 Temple bellissim,
 mes nefandissim,
 obra molt vana
 de Na Diana,
 fent Dèu strany
 dor, ò destany
 fus contrafer.
 No fonch malfet
 com Na Justina,
 mare mesquina
 Demperador,
 del Creador
 renegadora,
 Emperadora
 dels Arrians;
 dels Christians
 pus de vint milia,
 à sa familia
 martyriçar
 feu, è matar,
 ans Christiana,
 puix Arriana
 apostatà,

puix sclatà.
 Una vil fembra
 del nom non mèbra,
 la qual tenia
 fill, qui seguía
 al Sanct Andreu,
 com ella veu
 jove politic
 del parel llit,
 linstà çullàs,
 è violàs,
 fer nou volguè,
 recorreguè
 ellal Pretor,
 possant clamor
 de violència;
 sens audiència
 del ignocent,
 no mal merent
 fonch condemnat
 fer ofegat,
 llançat al riu;
 Dèu lo feu viu,
 Andreu pregant
 del Cel rajant
 llamp la ferì,
 è descobrì

fa

fa malvestar.
 No menys pecar,
 è defamor,
 feu Na Leonor
 Reyna Chiprana,
 qui fonch germana
 del vell quis dia
 Duch de Gandia,
 à sòn cunyat,
 tot descuydat,
 lo feu matar,
 è feu entrar
 dins Famagosta,
 mes que llagosta,
 gent Genovesa
 de toba fesa,
 è violada
 en la entrada
 prou ni haguè.
 Cert bè tinguè
 iniqua furia,
 è gran lluxuria
 una en Castella
 Regina vella,
 mare del Rey,
 cercant remey
 à sa calor,

per folla amor
 dun Tagari,
 donant verí
 al Rey fill feu.
 Altre mal greu
 de no menys dan,
 quals als chichs fan
 vull recitar,
 lo mal criar
 dels fills fadrins,
 quels fan roíns,
 ben empeltats,
 è viciats,
 cobrint, scufant,
 defenculpant,
 ses oradures,
 è travessures,
 friandaries,
 è llepolies,
 lladrupejar,
 raçanyejar
 aixils desvien:
 pares bels crien,
 ab rahòls baten,
 mares quels maten
 veurèu cridar,
 è flatomar,

pare cruel,
 ab lo feu vel
 los ulls los torqué,
 aixils enforquen,
 dogàls los filen,
 los mes avilen,
 si hu sols nhan,
 pus foll lo fan,
 è ignocent,
 grosser, dolent,
 viudes pus nicis,
 de pijors vicis,
 los mes pentjats
 sòn sos criats,
 los alcavots,
 è galiots,
 fombres errades,
 è coronades
 en lo públích,
 viudes te dich
 les ben criades,
 folles irades,
 si carta giren
 pus fort los firen;
 è sens rahò,
 ab bon bastò,
 veurèu sovar,

cap, braç trencar,
 cruixir los hossos;
 la carn à moços
 danques tallar,
 stopa lligar
 grossos moixells,
 ab bons cordells
 al ventre, y cames;
 encendrehi flames
 leixant cremar,
 nas, dits llevar,
 è à les filles,
 ab les clavilles
 ferir de punta,
 la pell pus junta;
 è vergonyosa,
 ab fus, filosa,
 arrancar lull,
 leixarmen vull,
 llur crueldat,
 iniquitat,
 insipencia,
 è negligencia,
 pus recitar,
 per apartar
 lestil de llarch,
 descolle larch,

è pus nols tire,
 la ladre gire,
 torne al camí
 dhon mapartí
 al natural
 llur general,
 perque pensaren,
 è començaren
 la indicible,
 pudent, horrible,
 fort llebrosia
 la sodomia:
 pecat no poch
 digne de foch
 del mundanal,
 è infernal,
 al anima, y cos,
 dins lo llur cos
 no ben tancar
 per tal pecat,
 ò com Dèn vol
 formar-se sol
 del ques possible
 lo menys noble,
 millor vivent,
 oculrament
 obrant natura,

de podridura,
 dumòrs corruptes
 fovint nohi dubtes:
 fergantanetes,
 serps, granotetes,
 rates penades,
 feres alades,
 è baboines,
 per draps cortines,
 bolen, è van,
 cranchs, polps si fan
 dits companjons,
 semblants rayons,
 moles diformes,
 de lleiges formes,
 è monstruoses,
 mes sòn ventoses
 dodre mig buyt,
 daygues conduyt
 tabal, tambor,
 par la remor
 de llur costat,
 ventositar,
 grosa vapòr
 de llur fredor,
 dins engendrada
 en la illada,
 mòlts

mòlts sons fa fer,
 com fa tróter
 de Lenguadoch,
 no dura poch
 fer menstruoses,
 mòlt enujoses,
 lo quart del mes,
 pertant james
 les dones Gregues
 Monjes, è llegues,
 ni les Juíes,
 huit, ò nou dies,
 mentres sanch tené,
 no van, ni venen
 à Deu pregar,
 al Temple entrat
 nois es permès,
 en Lestiu mes
 per tant com pudé.
 Del drap ques mudé
 fertilles fan,
 del quen roman,
 may bon paper
 dell sen pot fer,
 sin fas pendò
 mes al may mò
 de les Galeres,

bon vent no speres,
 ans les perdrás,
 sil cremarás
 may clar flameja,
 totstemp blaveja,
 no val res lesca,
 la nafra fresca
 si lin fan bena
 se stiomena,
 ò si fan cuchs,
 qui tala buchs,
 si del fum porta
 dabelles morta
 cau la mitat,
 embolicat,
 ab tal basor
 de la llavor,
 dels cuchs de seda,
 mes sen refreda,
 no sen aviva,
 ò se calvía,
 pur viune poca,
 sil drap la roca,
 si sòn presents
 tocants veents,
 quát há llur magna,
 lhome ques sagna

pus sançh no ix,
 ò sefmortix,
 si tals saturen,
 quant Metjes curen
 home naïfrat
 es tart curat,
 ò ben prest mort,
 si van per lhort
 los arbres sequen,
 maten, entequen
 erbes sin cullen,
 è lespill çullen,
 è com llobs miren,
 mes si may firen
 ab sa saliva,
 no speres viva
 lescorpiò
 infecciò,
 è verins obra,
 lo vi quels sobra
 en la llur copa,
 ò si fan sopa,
 è lhom si beu
 rentar la deù.
 De furioses,
 è rabioses,
 gosets orinen,

è senverinen
 per traciò
 complexiò,
 mudant ab art
 de cetta part
 lo mir fit toca,
 la mort te floca
 com Aleixandre,
 quin celiandre
 per llonch us,
 ab cert greix fus,
 com diu la gent,
 se fan unguent,
 è bruixes tornen,
 en la nit bornen
 mòltes sapleguen.
 De Dèu reneguen,
 un boch adoren,
 totes honoren
 la llur caverna,
 quis diu viterna,
 mentjen, è beven,
 apres se lleven,
 per layre bolen,
 entren hon volen
 obrint les portes,
 mòltes van mortes

en foch cremades,
 sentenciades
 ab bons processos,
 per tals excessos,
 en Catalunya,
 tal fet sis llunya
 de veritat,
 jas declarat
 en lo decret,
 allàt remet,
 fet es mirable,
 lo gran Diable
 qui les ginyà,
 hi tè la ma.
 Ell les engana,
 è les profana
 fins que sòn preses,
 en carçre meses
 à mal sòn grat,
 la llibertat
 com lhan perduda;
 pus nois ajuda,
 nils val pus lart
 delles ja fart
 quant sòn al foch,
 ell sen trau joch,
 è sen fa trufa,

al foch los bufa,
 mes les damnades
 sòn inclinades
 naturalment,
 mes follament
 sòn fitilleres,
 è sortilleres,
 conjuradores,
 invoçadores,
 è adevines,
 mòltes mesquines
 ab grumancia,
 nigromancia,
 sòn Pythoneses,
 les Diableness,
 totes malignes,
 cert son indignes
 per los sguarts
 de males arts,
 è fals compàs,
 et aliàs
 hom si acoste;
 mes deù ser hoste
 de sols mig dia,
 è tirant via,
 poch aturant,
 è menys curant

del

del llur acost
 qui passa tost,
 è tant l'hom canfa
 llur amistança,
 afeciò,
 dilecciò,
 treua, y amor,
 sens oy, rancor,
 gronyir, reinyar,
 no pot durar
 al mes un hora,
 sino ab nora,
 ò ab fillastre,
 fogre, parastre,
 fogra, cunyada,
 acompanyada
 ab quis que sia,
 la revesía
 es llur camisa,
 sens pagat sisa,
 ab quants pratiqué,
 ab tots repiquen,
 neguen si deuen,
 crim fals alleuen,
 secrets descobren,
 ab ales cobren,
 ab lo bech piquen,

è prevariquen,
 mentint difamen.
 Pux res no amen
 esser amades,
 vana, y debades,
 es tal usança,
 sols sa criança
 ques tendrelleta,
 mentres que alleta
 la pot amar,
 lo desmamar
 parteix lamor
 en lamargor
 daceber groch,
 qual en lo broch
 de llurs mamelles
 se possen elles
 quát los desmamé,
 ja par defamen
 sa creatura,
 mostrant figura
 començament,
 è casament
 de la margosa
 vida penosa
 que passar deuen,
 qui llur llet beuen,
 è

è mal cuynat.
 Per mal veinat,
 è sobres dan
 que cotes fan,
 à tot veì
 hi proveì
 Calixte Papa,
 vestint la Capa
 Dapostolat,
 vent assolat,
 è jas perdia,
 de dia en dia
 Leclesiastich,
 è Stat Monastich
 tot Sacerdoci,
 possat en oci,
 se divertia,
 es convertia
 en dar plaès
 à ses mullès,
 è sostenir,
 è mantenir,
 elles guarnides,
 cases fornides,
 deù invocar,
 è convocar
 tot lo Apostolich

Senat Catolich,
 ab gran conflicte
 ell feu edicte,
 è decret llarch,
 llevant lembarch
 tot rasament
 del casament
 als Capellans,
 sols apellans
 foren los Grechs,
 qui com folls llechs
 fan matrimonis,
 llurs patrimonis
 per los fills venen,
 tots alienen,
 è destruixen,
 Deù no servixen
 delliurament,
 lliberament
 viuen Latins,
 qui tots matins
 missant còbreguèn,
 tots à Deu preguen,
 dien ses hores,
 mullès, ni nores,
 gendres, nebodes,
 casaments, bodes,

res nols embarga,
 be fonch amarga
 un temps la Sgleya,
 com ellas veyà
 fer enganada.

Una malvada
 hom se fingia
 per sa monia,
 è ficció,
 elecció
 fonch feta dell,
 Papa novell,
 evidentment,
 è dignament
 Dèu la matà,
 ella sclatà,
 mostràs fer dona,
 per tant en trona
 publicament,
 ab tocament,
 si es hom se proba,
 com se renova
 lo Pare Sanct,
 tostemps pensant,
 quel Redemptor,
 dells Fundador,
 è fonament,
 claus, regiment

à hom donà,
 è ordenà
 sols mascle hom,
 guarden, è com
 may nols engane.
 dona, nils mane,
 ni ordens prenga,
 ni may emprenga
 de fer sermons,
 de fe tres mons
 regiraria,
 llur parlleria,
 ni han permès
 oixen jamès
 confessions:
 delles perdons
 nunca se aurièn,
 revelarièn
 pecats secrets,
 foren discrets,
 promens, è sabis
 los pares avis
 qui desviaren,
 è apartaren
 de Clerecia
 tal travessia,
 è gran destorb:

SE-

SEGONA PART,

DEL TERCER LIBRE.

E Tu vell corb,
 com alquimista,
 avent ja vista
 llur art frustrada,
 altra vegada
 experimenta,
 no sen absenta,
 ni sen aparta,
 ni may se farta
 bufar al foch,
 è com en joch
 lo perdedor,
 gran jugador,
 ab mala sort,
 para pus fort,
 è mil jochs muda,
 fins que perduda
 ha la moneda,
 may sen refreda,
 ven tot quant tè,
 quant no hi hà que
 per jugar furtas
 à mort sabuta

per tornar tost,
 fins que desboft
 guanye quivulla,
 allis despulla
 en lo taulell.
 Tu pagès vell
 lasciviòs,
 porfidiòs,
 aixiu faràs,
 not fartaràs
 bufar al foch?
 scach pel roch,
 tens per la dona,
 sus, mat. te dona,
 puix soriguer
 te saben fer,
 è nol coneixes?
 yot prech ten deixes,
 may pus no jugues
 ab tals feixuges.
 Si may te tempta
 la sua empremta
 tan afayrada,

è repintada,
 per ta defenfa,
 dins que sòn penfa,
 veules lluent,
 no tenen dents,
 alcosollades
 dulls afollades,
 per lemblanquit
 perden lo oir,
 el odorar,
 per lençofrar,
 al cap grans banyes,
 dins han migranyes,
 veus les brodades,
 è divisades,
 coa tallada,
 crenchà calada
 fins à les celles,
 sit paren belles,
 ab tals ufanes,
 no ten enganés,
 llevals les robes,
 mira que hi trobes,
 llabals la cara,
 ab aygua clara,
 forals, tapins,
 mira que tins

un vell monet,
 ò cerronet,
 rot cap, è cames.
 Dóchs not inflames
 per ses pintures,
 ab brodades,
 nin faces Dèus,
 com los Jueus,
 nostres antichs,
 dels arreus richs
 delles tan bells,
 collars, anells
 dor dos fonèren,
 un Dèu sen fèren,
 idolatraren,
 Bou adoraren.
 Tu no adores
 ses alcandores,
 ni ses lligases,
 per les carases,
 ni lluent pell,
 menys pel cervell
 no ten tribules,
 nit acomules
 idolatries,
 per frasqueries
 de quantes sòn,

ni

ni pel pregon,
 ni pel defora.
 Mes tota hora
 ta carn refrena,
 si guerrat mena
 llibidinosa,
 è furiosa,
 com fan lo brut
 si dius virtut
 de contenir,
 no puch tenir,
 que ti esforces:
 car no fa forces,
 la part carnal
 servicial
 à la rahò,
 de bon varò
 pren bon concell,
 à cas novell
 nou mergent,
 è contingent,
 no necessari,
 no voluntari,
 ni impossible:
 meç deligible
 triant millor
 à ta calor,

segons la lley
 donant remey
 may ha fallit,
 De sarments lliu,
 è dagnus cast,
 fornix ton trast,
 è dun cantal
 te fes capçal,
 llançols dortigues,
 ab quet abrigues,
 muller de neu,
 com Francesch feu,
 vetla, treballa,
 puja deballa,
 fins que tenuig,
 com Joseph fuig;
 usa lo bany,
 reb cascun any,
 sagnies dues,
 fes sovint sues
 enans del past,
 per viure cast,
 les disciplines,
 è com te dines,
 pa, y aygua usa,
 fins vi refusa,
 è beu vinagre,

lo mentjar magre
 sols per la vida,
 ab certa mida,
 ans poch que masa,
 carn de res grassa,
 llet, è los hous,
 potatges, brous,
 lo mentjar blanch
 fan molta fanch,
 donchs molt fement,
 è moviment,
 llegüms fumosos
 sòn, è ventosos:
 cuyts, ò torrats,
 ventositats
 dintre recluses;
 les cornamuses
 fan fort inflar,
 dreçar sonar:
 Donchs carn, llegüs,
 ni los perfums,
 perque conciten,
 apertits citen,
 non uses gayre,
 mes ab desayre
 ta carn castiga,
 com enemiga,

portan lo lлом
 plancha de plom,
 cercol bè stret
 de ferro fret
 en los renyons,
 mullals borons
 en aygua freda,
 aixis refreda
 tal moviment,
 lo sentiment
 rahò senyora,
 la carn traydora
 del hom discret,
 ab si retret
 deü rominar,
 è dominar,
 è ben regir,
 è deü fuigir,
 no sols pensar,
 mes somniar
 avinentèa,
 lluquet, è tèa
 es de chich foch;
 è poch à poch
 sencèn molt gran,
 qui lo gran dan
 pot stimar,

qual per Thamar
 se feu Amò,
 cert Absalò,
 perçot matà,
 del que pensà
 creiqué gràs flames
 si tant tin flames
 lo seny nohi basta,
 tant te contrasta
 la carn yt mou
 tant fort te rou?
 si tant te crema,
 torna ton tema
 puix tant te plau,
 com dix Sançt Pau
 mes val casar
 que no cremar.
 Quin casament
 no semblantment
 com mul, cavall,
 als quals seny fall,
 mes sols casar
 per venerar
 lo Sagrament,
 Dèu mòlt tement,
 per seus haver
 de la muller

fills successors,
 ò per calors
 refrigerar,
 ò per squivar
 aquell pecat
 pus difamat,
 ò sino vols
 habitar sols
 per ser servit;
 è cosceit,
 per tals sguarts
 ab bones arts
 casar te pots,
 no per grans dots,
 per ser rixòs,
 ò per amòs
 ensajari,
 qualsevol fi
 que ti mourà
 crech quet courà;
 à un plaer
 haüràs certèr
 tantes dolors,
 quantes suors,
 treballs de mort
 ha un deport,
 ha lhome darmes;

per quiet defarmes
 de tal fatiga,
 convè yot diga,
 perque sòn tals
 descominals,
 è dhon los vè
 tants mals, poch bè,
 ou bè no dormes.
 Per quiet informes,
 pus prontament,
 primerament,
 vull explicar
 com llur pecar,
 è mal los dura
 per sa natura,
 è voler delles,
 les maravelles,
 virtuts, honors,
 premis, llaòrs,
 de sola una,
 mare comuna,
 è primicera,
 major clavera,
 Capitanesa,
 è Alcaydesa
 de Parais,
 per ton ayís

hi vull mesclar,
 è recontar
 algunes coses,
 ab que deposes
 tos moviments,
 bruts sentiments,
 folls aperits,
 è vils dellits,
 leixant en terra
 en altra serra
 de meditar,
 volent muntar
 lnteniment,
 pus clarament
 si vols apendre,
 poràs entendre
 lo que no veus,
 solament creus,
 ab simpla fe,
 pel que dirè,
 è meditar,
 è contemplar,
 millor poràs,
 quant oiràs
 les lliçons velles
 hajes orelles.
 Deu prepotent

lo Mon present
 creat pensant,
 ell començant
 al Firmament,
 del ornament,
 è divisible,
 de tot visible
 fonch Creador,
 util Senyor,
 feu d'animals,
 de minerals,
 treballador,
 cultivador
 de ferm, è mobile,
 hom bell bo, noble,
 per ell creat
 en lo vert prat,
 camp de Damàs
 hon nohi romàs,
 mes aparrat,
 fonch transportat
 en Paràis,
 com sa dormís,
 Dèu per sa ma,
 donç formà
 duna costella,
 jus la mamella

sens despertar,
 ni destorbar
 lo llur sopor,
 sense dolor,
 no res trencant,
 ni foradant
 del hom traguè,
 è li plaguè
 costella fos
 no dret fort hos,
 mes flach corbar,
 redò; boltat,
 per sa natura,
 car tal figura
 per ser redòna,
 mòlt poch sadòna,
 ab cos dret plà,
 tal virtut ha,
 è qualitat,
 ab lhom pla nat,
 ella ab sa punta
 may se conjunta;
 qual vol tal es,
 ni menys, ni mes
 pus nos torçrà,
 nis dreçarà,
 ans se trencara

fi

si la forjara
 dalgun fort focil,
 may fora docil,
 nunca flexible,
 pus fort flexible
 com larch Turquès
 fet al revès,
 duna cabreta
 pres la coeta
 llengua lin feu,
 cert be prevèu
 Dèu que seria
 ab maestrìa,
 imposà nom
 Adam al hom,
 Eva à la dona:
 Adam camp sona
 bermell, ò roig,
 Eva mal goig,
 maldiciò,
 perdiciò,
 è remor d'hosos,
 boca, è moços,
 plor se interpreta,
 segons la lletra
 per Dèu donada,
 li fonch manada

una primera
 lley prou llaugera,
 que la servàs,
 ella soldàs
 ab un damnat
 apostatat,
 à Dèu rebel,
 llançat del Cel,
 soperbiòs,
 mòlt envejòs,
 mal spirit,
 sols per sòn dit
 la lley trencà,
 ella pecà
 de crim mòlt fort
 digne de mort,
 Magestat lleffa,
 per Dèu repressa
 fonch, è citada,
 tota s'glayada,
 comociò,
 compuncciò,
 è resistència,
 erubescència
 se hach sentida,
 envergonyida
 al natural,

lluch

lloch maternal
 per fer infans
 de fulles grans
 de les figüeres,
 verdes lletères
 feu cobertura,
 en llur sífura
 toçà, y la llet,
 lexà, y de fet
 la ordinaria
 hereditaria
 proig, y ardor,
 com sa error
 no confesàs,
 ans lascusàs
 ab la serpent,
 eternalment
 fonch condemnada,
 à mort damnada,
 è malaída,
 tota sa vida
 fer subjugada,
 è bandejada
 de Parais,
 tostemps parís,
 no sens tristot,
 ab gran dolor.

Del obeír,
 è reverir,
 è fer subjecta,
 tota la secta
 may na fet res,
 llur credit es
 puix fonch primera,
 ella parlara
 primer mentjà,
 è menejà,
 la llengua, y morros,
 restaren forros
 à fer llenguda:
 puix no fonch muda
 de tal plomada
 vent sagreujada
 cert sapellà.
 Del part callà,
 qui calla atorga,
 la amarga porga
 del parturir,
 dolor, morir
 perço li resta.
 De fet infesta
 contrariant,
 è rebellant,
 al hom fent brega,

daixon allega
 perscriptiò,
 possessiò
 de fe antiga,
 primer amiga
 fonch dol diable
 per conestable
 ellal prengùè,
 de mala fe
 posseidores,
 detenidores
 de sa amistat,
 ab malvestat,
 è contra dret,
 pus ver de fet
 han prescribit
 contral marit
 rebelliò,
 contenciò
 totes abruga.
 Donchs per la figa,
 ò altra fruyta,
 qual sens gran lluyta
 fort cobejà,
 tastà, mentjà,
 delliberada,
 no pas forçada

la lley trencant,
 no gens dubtant
 lo manament,
 Dèu no tement,
 guanyàls mals Eva,
 deixant hereva
 sa genitura,
 mòlt poch sen cura
 de tal herencia,
 la descendencia
 cert masculina,
 la femenina
 es quis atura
 la diablura
 quellals llegà,
 ella lligà
 à ses hereues,
 ab fermes treues
 ab linferral,
 llur special,
 drach Lucifer,
 dell censaler
 emphytheotes
 les feu à totes,
 jus fa fadiga,
 fa ab elles lliga
 à fer errades,

tè

tè capbrevades
 totes arrèu
 en sòn capbrèu
 à cens no cert,
 tal li fa vert,
 tals atçurat,
 altra morat,
 les mes bermell
 negre burell,
 groch, ò tenat,
 ó alquenat
 sòn acensides,
 è bè stablides
 ab drets lloïsmes,
 ab sos sophismes,
 llimits, è fites,
 les tè descrites
 en manual,
 aquest censal,
 peyta recens,
 mil quatercens
 vint set complits
 anys sòn finits,
 sens trenta tres
 anys los primès,
 desque naixquè
 mentres vixquè,

lo pagador,
 que per vigor
 dun instrument,
 gracia havent
 fonch ja quitat,
 è cancellat
 en lo notal,
 loriginal
 antich contracte,
 desfet lo pacte,
 è difinit,
 preu infinit
 de carn, è fanch,
 per ferlo franch
 ne fonch pagat,
 è revocat,
 lo plegador,
 com robador
 aprefonat,
 è castigat,
 elles encara
 no obstant lampara,
 à franquiment,
 è quitament,
 per fer plaer
 abel peyter
 dell no renèguen,

ni li denèguen
 la senyoria:
 ans, volen sia
 perpetual,
 chrisma, ni sal,
 de padrins fè
 no les retè,
 ni sen amaguen:
 totes li paguen
 morabati,
 en lo mati
 de Sanct Joan,
 ò dat, ò han
 jorn de Ninou,
 la boca clou
 à carnestoltes.
 Destes reboltes
 fener, è colta
 Dèu sols absolta
 de totes una,
 lluent com Luna,
 cintillant stella,
 mes que cel cella
 ab lo Sol sola,
 com voltòr bola,
 abella bella,
 ovella vella,

è signat signe;
 fenix insigne,
 colent coloma,
 ben olent goma,
 segur segonya,
 dels cens, è ronya,
 è victigal,
 tan general
 sola nes franca,
 mes que neu blanca,
 rosa, gesmir,
 è flor de lllir,
 mes que mirall,
 è pur cristall,
 immaculada,
 no may tacada
 del heretatge,
 hach avantatge,
 sublimitat
 gran dignitat,
 è privilegi,
 sobrel collegi
 de les catives,
 porrogatives
 obtè mòlt altes,
 totes malaltes,
 belles mòlt flaques,
 com

com les set vaques
 Egypcianes,
 altres mal fanes
 de set humors,
 ab set thumors
 mòlt engrassades,
 grosses, inflades,
 ab set dolors,
 de set colors,
 totes tacades,
 de set picades,
 caps de serpent,
 tal excellent
 casa obrada,
 edificada,
 sus set colones,
 dor, è redones,
 llibre tancat,
 è sagellat
 ab set sagells,
 de set ramells,
 arbre de vida,
 sana guarnida,
 de set virtuts,
 ab set scuts,
 è mil defesa,
 en set entesa

Arts Liberals
 Zodiachals,
 les set Planetes,
 ab set Cometes,
 la illumenen,
 set llums li tenen,
 set canelobres,
 set cares obres
 proiximals pies,
 en los set dies
 Disabte més;
 car jorn seu es
 singularment:
 car certament
 en semblant dia
 la fes perdia,
 sola tengué
 ferma la fe.
 Sola fonch ella
 perços apella
 seu lo Disabte
 dant bon recapte
 potent obrera,
 pels seus guerrera
 defenedora,
 è protectora
 als caminants,

è batallants
 gonfalonera,
 portant bandera
 de pur argent,
 blanch, è lluent,
 humilitat,
 virginitat
 es sa empresa,
 per sa noblesa,
 maternitat,
 fecunditat
 es sa lliurèa.
 Per tant altèa
 mereix aquesta
 de dita questa
 esser exempta
 daquellamprempta
 original,
 còrt divinal
 ha preservat,
 è reservat
 aquesta sola,
 ques llum, y schola
 dalta doctrina,
 flor sens spina
 justament dita,
 crim, ni sospita.

nunca tingué,
 Eva cayguè,
 esta lalça:
 Eva pecà,
 estans absol;
 del etern Sol
 es Orient,
 dhon purament
 naixquè mortal,
 esta lo mal
 nos mudàn bè;
 nohi ha perquè
 no sia exempta,
 puix fòch lamprèpta
 del rich sagell,
 en lalt Consell
 pur fabricat,
 y après forjat
 dins lo sanct ventre
 desta ques centre
 del esser pur,
 es lo fort mur
 de la defensa
 contra la ofensa
 del enemich,
 puix lo castich
 dellal rebè,

cf-

estal vencè
 ab puritat,
 contral pecat
 es pugnadora,
 com. pecadora
 esser podía:
 Dèu quiu sabía
 tal la volguè,
 volent poguè
 ferla tan neta.
 Tota perfeta,
 y tal prevista:
 ans de la rista
 del nostre crim,
 lo prim del prim,
 de pura, y bella,
 se troban ella
 sens algun vici,
 tot leixercici
 de humilitat,
 tota bondat,
 tota clemencia,
 tota prudencia:
 en ellas troba,
 dellas la roba
 que Dèu vestí,
 destas collí

nostre remey,
 Mare del Rey
 del Mon, y Cel,
 sens ombra, y vel
 dalguna culpa,
 y la disculpa
 ella lans dona,
 qui la blasona
 guanya grás merits,
 pren los demerits
 qui fal contrari,
 dolç lietovari
 es, y confort,
 ab qui la mort
 ha restat morta,
 pont, camí, y porta
 del etern segle;
 compàs, y regle
 del perfet viure,
 y tan delliure
 quens delliurà
 com donchs errà,
 qui del tatquim
 de culpa, y crim
 nos deixà purs:
 cessen murmurs,
 vots, y arguments,

contradients
 tal veritat,
 tal charitat,
 tan general,
 en lo mental
 ja preservada,
 no fonch tacada
 per Ley de Gracia
 de la desgracia
 que tots portàm,
 è si parlàm,
 tingàm lesforç
 que nunca torç
 del nom concepta,
 ferma, y accepta,
 sancta, y devota
 es la gran flota,
 qui li diu pura.
 No la fa scura
 gens aquell crit
 que fonch oït
 en Pathmos bè,
 Laguila vè
 à tots naixents
 terra tinentes
 dir tres vegades
 Ave debades,

Langel nò dix
 aquell seguix
 fel Relador,
 Embaixador
 de Dèu primer,
 Ave certer,
 capgitant Eva
 tots tres, vè, llevà,
 è lanapura.
 La sens, vè, pura
 plena, perfeta,
 la tota neta
 sense querella,
 la tota bella
 ver or sens lliga,
 Mare, y Amiga
 del Creador,
 potent Senyor
 de, vè, brutura
 res de futçura
 en cos spirit
 aver sentit,
 sols un instant
 nos ver semblant,
 qui de no res
 feu tot quant es,
 de Verge llim,

cer-

terròrs tarquim
 feu lhom manant,
 dient, parlant,
 è del costat,
 sens fer forat,
 traguè costella,
 yn feu femella,
 è dix creixèu,
 fols pel dit sèu,
 è sa virtut,
 han concebut,
 è engendrat,
 ensemps mesclat,
 de dos sement,
 no altrament,
 è qui baixat,
 è humanat,
 sens home pare,
 de sola mare,
 la carn prengué,
 no suspengué
 tal mesclament,
 cert qui es potent
 fer gran misteri,
 lo vituperi,
 chich, mixiòs,
 contagiòs,

hereditari,
 involuntari,
 accidental,
 no essencial,
 ni positiu,
 fols privatiu,
 de natural,
 original,
 vera justícia.
 No gens malícia
 bel pot suspondre,
 quát volch repèdre
 fort Eva Dèu,
 per lo que feu
 no condemnà,
 sentencià,
 en lo parir,
 totes sentir
 pena, dolor,
 por, è tristor:
 esta parí
 mes no senti
 dolor alguna,
 qui la comuna
 lley general,
 è corporal,
 suspès en ella,

la lley aquella
 accidental,
 doriginal,
 be poch suspendre,
 cō quant encendre
 feu gran fornal
 aquell Rey tal
 de Babylonia
 per cerimonia
 dels tres Jueus,
 qui llurs vans Deus
 nō adoraren,
 hon nos cremaren
 ni mòlt, ni poch,
 cremar al foch
 es natural,
 Dèu eternal
 lo suspenguè,
 donchs be poguè
 tal ve sospendre
 sens mòlt cõtendre.
 Com feu la lley
 aquell bon Rey
 dit Assuer,
 la Reyna Hester
 no lan tolguè,
 quant li vingué

ben abillada,
 acompanyada
 de ses doncelles,
 not maravelles,
 fi qui pot mes
 la lley suspès.
 No pot fer Dèus
 mes que los seus
 subdelegats?
 Metjes, Prelats,
 lo Confessor,
 lo pecador,
 de tots pecats,
 greus confessats:
 puix bels engrune
 nol re: immune,
 è desinferna
 de mort eterna,
 nos dit al doble
 Metje pus noble,
 lo preservant
 que lo curant
 lo mal que veu?
 Lalt Metje Dèu
 scientific,
 ver magnific,
 inexorable,

ò impecable,
 dignificada,
 deificada,
 ans quel Mon fos,
 ell gloriòs,
 en leternal,
 in mente, tal
 com Papa fa
 la reservà,
 è prelegi;
 puix confegì
 sanctificada,
 verga plantada
 per dar salut
 al Mon perdut,
 en mig del tems
 entrels strems
 del Mon en mig,
 en lo config
 de la promesa
 terra sotsmesa
 als de Judà.
 Dèu saludà
 en lo mig jorn,
 lo Mon entorn
 tot Dorient
 fins al Ponent,

ab la fabor,
 suau olor,
 de tal canella,
 farment novella,
 de balsem planta.
 Filla tan santa
 de sancts parents,
 Jutjes sabents,
 Patriarchals,
 è Prophetals,
 è Sacerdots
 sancts, è devots,
 è dels reals
 à Dèu lleals,
 de fet fonch nada,
 fonch nomenada
 nom honoròs,
 bell, graciòs,
 per Dèu manar,
 è comanat
 pel Missatger
 Angel certer
 al pare prhom,
 li posàs nom
 mòlt alt Maria,
 vol dir mig dia,
 Alba, Diana,

Bbz

è Tremuntana,
 de mar la Stela,
 è naü ab bela,
 amarinada,
 illuminada,
 illuminant,
 lo caminant,
 è madarià,
 mes amarià,
 è maridada,
 la mar salada,
 ò mar amarga,
 è mare llarga,
 essent chiqueta,
 de etat poquera,
 è delicada,
 fonch dedicada
 fervir al Temple,
 hõ fonch eixemple
 de sanctetat,
 en tal etat
 mostrà miracle
 al Tabernacle,
 quinze grahons,
 alts scalons,
 ellas pujà,
 may senujà

de la clausura,
 ab mòlt gran cura
 Dèu inspirant,
 è revelant
 fõch prest Mestresa,
 è Doctoresa
 dels majors Mestres
 ellas feu destres,
 en fer servicis,
 è sacrificis
 ben acceptables
 de Dèu placables.
 Dins hi vivien
 qui Dèu servien
 mòltes fadrines,
 donals doctrines
 doraciò,
 devociò
 spiritual,
 perpetual,
 virginitat,
 integritat,
 les feu amar,
 volch les dotar
 de castetat,
 è dhonestat,
 cõplits anys dotce
 ans

ans dels catorce,
 no obstant lo vot
 sens algun dot,
 dot ne florins,
 los sancts Rabins
 la maridaren,
 tots acordaren
 fos sòn marit
 pel ram florit,
 Joseph Jueu
 vell del Trib seu;
 hom cast, honest,
 just, sanct, modest,
 la Ley sabent,
 è Dèu tement,
 abduys parens,
 foren consens,
 llur volentat
 pel parentat,
 al casament
 fonch prestament
 consolidada
 la maridada,
 del marit vell
 prenguèl anell
 en senyal darra,
 millor que Sarra

la riallosa.
 No fonch llebrofa
 una semana,
 com la germana
 de Moyès,
 Dèu fos permès
 fet jorns mesella.
 Ni fonch aquella
 altra Maria,
 qui no sabia
 ques demanava;
 fort infestava
 qui no calia.
 Ni scarnia
 sòn bon marit,
 com à David
 Na Michol feu,
 perço volch Dèu,
 perque sen iis
 may no paris;
 esta curosa
 fonch, y amorosa,
 dòlça, agradable,
 no irritable,
 com la de Job,
 tenint à prop
 de sòn mester,

li

lo prhom Fuster
 en fusteria,
 ò ferreria:
 ell safanyava;
 ella guanyava
 en teixidures,
 tallar costures,
 mòlt temps filava;
 cert no furtava
 cabrit, corder,
 com la muller
 del cech Tobies:
 les nits, è dies
 à may leixar,
 fet veus orar.
 Complidament
 Joseph content,
 may enganat,
 en lo cuynat
 fonch com Isach;
 may embriach
 com fonch Noè,
 ni cometè
 de vi torbat,
 è crapulat
 com Loth incest.
 Joseph aquest.

ab sa muller
 en pau, plaèr,
 mòlt favenien,
 tostemps vivien
 sobriament,
 honestament
 ells se tractaren;
 may se tocaren,
 nis coneguèren,
 llur may rompèren
 virginitat,
 en equitat,
 drets com palmera.
 Cert l'alma vera
 yo la previu,
 per ella fiu,
 Dèu inspirant,
 yo prophetant
 los bells dictats
 cantichs cantats.
 Fonch figurada,
 è prophetada
 en prophecies
 per Esaies,
 è tots Prophetes;
 per ella fetes
 de Noè Larcha,

la

del Patriarcha
 la Scalalcel,
 del Temple vel,
 darcha, ò thora,
 pell, cobertora,
 dor la tarraça,
 urna, ò taça,
 Verga de Arò,
 de Gedeò
 Conca del ros;
 eixut Vello,
 Era banyada,
 Porta tancada,
 Carro de Helles;
 peix de Tobies;
 del Rey la filla
 lo chich afilla
 llevàt del riu;
 è de Daviù
 Torre, Corona,
 Biula, Clau, Fona
 del salt verdesca,
 de Samsò bresca,
 diram argila,
 de Rabins vila
 Jethfemaní,
 mont Sinai,

Tabor, Orep,
 got de Josep,
 sach, è graner,
 lo gavarrer
 tot inflammat,
 è no cremat,
 font, hort, tot clos,
 thalem despos,
 pou de Sichem,
 Hierusalem,
 Nau mercadera.
 De sa manera
 yon scrivi,
 è descrivi
 qui na seria
 en darrerìa
 dun meu report;
 muller prou fort
 ben lluny trobada,
 gran preu preada,
 sabent, faynera,
 è filanera,
 conservadora,
 è provissora
 dels servidors;
 ab senadors
sal marit siure

en sòn ben viure,
 es gran , è chica,
 pobre , è rica,
 dona spectable,
 é reduptable:
 entre centmil,
 la pus humil
 per Dèu triada
 al seù criada
 mòlt alt mysteri,
 hach ministeri
 Angelical,
 Dominical,
 Nunciador,
 pus alt major,
 quel Missatger
 de la muller
 de Manuè,
 com fill haguè
 Samsò forçor.
 Lembaixador
 fonch Gabriel,
 tramès del Cel
 ves Galilèa,
 fora Judèa
 en la frontera,

Nazareth era,
 Ciutat , è flor,
 ab gran claror
 Langel venint,
 ventla llegint
 la trobà seyta,
 dixli beneyta,
 Ave graciosa,
 mes fructuosa
 que tota mare,
 perques repare
 nostra ruína,
 del Cel Regina
 tantost seràs,
 fill concebràs,
 Reparador,
 è Salvador,
 Dèu es ab tu:
 semblantli cru
 lo quexplicà,
 prest replicà,
 un tant torbada
 per lambaixada,
 mòlt humilment,
 è gentilment
 dix ser contenta,

de

de Dèu serventa,
 è mijançant
 L'esperit Sant
 hach concebut
 ab la virtut
 de Dèu altíssim
 de fill sançtíssim
 restà prenyada
 acompañada
 de sòn espos,
 lo ventre clos
 sempre restant,
 aquell instant
 que dix fet sia,
 l'humil Maria
 Verge secreta,
 fòch préys perfeta;
 Verge sancera,
 è Mare vera,
 Verge casada,
 prenys no cansada;
 grosa, llaugera,
 prenys caminera,
 un jorn matí
 ella partí
 ab lo bon prhom,
 temprat, è com

de Natzareth
 Helifabeth
 volch visitar,
 è recitar,
 del sançt prenyat,
 al seu cunyat
 En Zacharíes,
 per alguns dies
 los consolà,
 è hi arurà;
 puix sentornaren,
 après anaren
 no per delicte,
 mes per edicte
 que feu Cesar,
 convench anar
 à Bethlem dret
 ab prou gran fret,
 fonch Peregrina,
 dona veína
 de la Ciutat,
 non haguè grat,
 ni la volch rebre,
 en un Pesebre,
 de comù era,
 hach ser partera,
 ni haguè madrina;

for , ni cosina,
 tristor , ni por,
 dolor , ni plor,
 filla , è mare,
 parí sòn pare,
 pare , è fill,
 sens tot perill,
 fill , è senyor,
 sens entrenyor
 senyor capdal,
 Aguila tal,
 veent bolant,
 al Cel pujant.
 Parí ver Hom
 còplit chich Prhom,
 parí fill Bou,
 Sacerdot nou,
 parí Leò,
 Rey, è Barò,
 parí fill Dèu
 qui lo Mon feu,
 parí Mefsies,
 marant Golies,
 parí fill Verb,
 daram la serp,
 parí Gigant,
 Sarhan lligant,

parí fill Christ,
 salvant lhom trist,
 parí ver cos
 de carn , è dhos,
 parí fill fort,
 destruint mort,
 parí anyell,
 tol pecat vell,
 parí fill sant,
 lhom abraçant,
 parí salut,
 guarint lo mut,
 parí fill llum,
 del Mon trent fum,
 parí lo Sol,
 Jutje sens dol,
 Sol de justícia,
 ab gran perícia,
 lo embolcà,
 è ladorà
 latríament,
 fonch certament
 la verdadera,
 de Dèu primera,
 adoradora,
 aquella hora
 qual ell naixquè

trencat cayguè
 tot Dèu strany,
 rebè mal guany
 la sodomia,
 idolatria,
 ab fos Levites,
 los Sodomites
 mort infernal,
 è corporal,
 ab gran scarn,
 mes nat dins carn
 pel bou, è ruch,
 com Rey, è Duch
 fonch conegut,
 servit, temut
 com Dèu Senyor,
 Lemperador
 Oçtavià
 ell ladorà
 com à ver Dèu,
 en Romas veu
 visiblement,
 anar pel vent,
 ampla font doli,
 del Capitoli
 mòlt prop ixquè,
 lo Nil creixquè.

regant jovades,
 lluny fet jornades,
 mes que may feu,
 ni may se veu,
 è Pastors certs
 essent desperts,
 vetlant ovelles,
 cançons novelles
 Angels cantans,
 manifestans.
 Dèu nat oïren
 de fet partïren,
 el visitaren,
 eu recitaren
 bè stefament:
 en lo Ponènt
 tres Sols si veren,
 tots tres hus feren,
 è fonch trobada
 pedra tallada
 en mena nova,
 dins era tova
 ab sculpides
 lletres polides,
 hon se llegia
 la Prophecía,
 que concebrà

Verge, y parrà
 fill certament.
 En Orient
 tres Reys Gentils,
 pels nous stils,
 quen lo Cel veren,
 lo conegueren,
 puix lo cercaren,
 è ladoraren,
 ab dos presens,
 mirra, y encens,
 com à Senyor,
 hom moridor,
 è à Dèu tany,
 è cascun any
 si hi tens be sment,
 certerament,
 lo poliol
 secà al Sol,
 veuràs florir
 à mija nit,
 è cau un tros
 del Temple gros
 dels antichs vans
 Dèus dels Romans,
 quen Roma resta,
 nit de la festa

anyal major,
 puix Salvador
 universal,
 è general,
 al Mon vinguè,
 à tot volguè
 manifestat
 fos ell ser nat,
 perquel Mon pas,
 nos scufàs
 per ignorancia,
 ab abundancia
 de testimoniis,
 Angels, Demonis,
 Cel, Elements,
 homens vivents
 testificaren,
 al Mon mostraren
 senyals notables,
 mòlt admirables
 dant coneixença
 de tal naixença,
 huit jorns après
 ell fonch remès
 al gran Rabi
 volch donar fi
 al circumcir,

fols per complir
 hi fonch menat,
 lo tall manat
 no duràs pus
 hach nom Jesus,
 Emmanuel,
 per Gabriel,
 com fonch retret
 aixi fonch fet.

La humanal,
 è paternal,
 mare parida,
 verge fonch dida,
 verge tendrera,
 verge lletera,
 verge nodrí
 lo chich fadrí,
 petit fillet,
 è ab la llet
 celestial,
 è virginal
 propria della,
 ab sa mamella
 del Cel omplida,
 fins que complida
 hach sa infantèa,
 ab gran abtèa,

è cament,
 abundantment
 lo alletà,
 de cor lo amà
 ab gran temor,
 com Dèu Senyor,
 è fill carnal
 feu natural,
 mes mare fon
 que quantes sòn,
 ni seràn mares;
 no hi acompares
 mares passades
 totes ajustades,
 maternitat,
 ab qualitat,
 aver semblant,
 à tan bastant
 es impossible,
 sanct, è terrible
 nom ne retè
 mare nol tè,
 quen lo mon sia;
 Verge Maria,
 Mare de Dèu,
 Dèu es fill seu,
 fill realment,

pus verament
 que may fill fos,
 fill dins sòn cos
 fet en instant
 complit infant
 inreprensible.
 Lalt invisible
 per sentiment
 del hom vivent
 Dèu impalpable,
 fet cos palpable:
 Dèu immortal,
 fet hom mortal:
 Dèu infinit,
 fet cos finit:
 Dèu impassible;
 fet hom passible:
 les accions,
 è passions
 miserials,
 è humanals;
 sense pecat,
 ell acceptat,
 mort, fam, è fet,
 sentir calt, fret,
 colps, batiment,
 son, cansament,

suar, tofsir,
 palpar, scopir,
 riure, plorar.
 No ignorar,
 ni smortir
 enmalaltir,
 ni pronitat
 à fer pecat,
 ni rès profà,
 de hom res va
 ell no prengùe.
 Bè li plaguè
 fer humanat,
 Verb encarnat,
 ver Hom, ver Dèu,
 perquen nom seu
 sa genollassen,
 tots se prostrassen
 Celestials,
 Angelicals,
 spirits humils,
 Jucus, Gentils,
 los terrenals,
 è infernals,
 endiablats,
 tots aplatats,
 fets lescabèll

jus los peus dell,
 Jurje final
 en Tribunal:
 cert quant seurà
 sclafarà
 los reyatons,
 les Nacions.
 Dèu poderos,
 hom piados,
 just jutjarà,
 caps calcarà
 del terrenal.
 Dèu eternal
 pare Dèu viu,
 tal à Daviù,
 fill Rey: tramès
 jurà, promès
 no hi fallirà
 en sa cadira,
 per ell seuria,
 è regnaria
 eternalment,
 è realment
 sobrel seu Poble,
 lligat en coble
 tot entecat
 per lo pecat

que Eva tractà,
 mes se tractà
 ab jurament
 Lomnipotent.
 ab Abraham,
 los fills de Adam
 renunciants,
 è tenegans
 à Sathan feu,
 per un gran preu
 aixils rembria,
 sòn Fill seria
 lo Redemptor,
 may fonch deutor,
 è pagaria
 tal Fill moria
 Rey coronat,
 en Creu clavat,
 en mig de dos
 per los traydos
 allancejat,
 assedejat
 dins en Salem:
 ans en Bethlem
 Ciutat no chica,
 hon pas practica,
 Duch naixeria,

qui

qui regiría
 tot Israel,
 Emmanuel
 Sanct, Fort, suau,
 Princep de pau
 ell se diría,
 perço pendria
 en mig, ò centre
 dun sancer ventre,
 tot virginal,
 carn humanal,
 sens dhom parria,
 lo qual seria
 en sa sement,
 dell descendent,
 no dix sements
 dels descendents
 que deballam
 del Abraham,
 de mi fonch neta
 per llinea dreta,
 è lley contat,
 lo parentat,
 sò mòlt content
 esser parent
 de tal Senyora,
 qui tant honora

lo seu llinatge
 del alt seu statge
 inenarrable,
 no recitable
 marvellòs,
 è gloriòs,
 près sòn morir,
 sols referir
 sen pot un poch,
 es lo seu lloch
 alt als Cels, sobre
 lo Sol la cobre,
 tota la abriga,
 Luna calciga,
 obtè repos,
 lalma ab lo cos
 glorificat,
 de goig dotar
 perpetual,
 Dèu eternal
 Fill seu la mira
 prop sa cadira.
 Yo Salomò
 en lo dret tro
 mils no seguí,
 ni reverí
 tan alt, ni bè

Na Bersabè
 la mare mia,
 com fer devia,
 car li neguè
 que requeri.
 Esta Priora,
 Mare, Senyora
 està à la dreta
 Reyna feta
 Celestial,
 Ceptre real
 tè, è Corona,
 al cap redona
 de dotce Steles,
 vist primes teles,
 roba daurada
 de bays forrada
 la cortapisa,
 ella divisa
 millor coneix
 usa frueix,
 clarament veu
 la faç de Dèu,
 ella conquista,
 pus alta vista
 que tocs elers,
 ençrels perfets

es pus perfeta,
 mes que Propheta,
 Patriarchesa,
 Apostolesa,
 Martyr secreta,
 Verge pus neta,
 mes Confessora,
 de Preycadora,
 alt en tribuna,
 trona comuna
 mentres vixquè,
 Dèu nó volguè
 ella preycàs:
 car no fonch cas
 convenient,
 impertinent
 fora star vist,
 que Jesu Christ
 testificat
 fos, è preycat
 per Mare sua:
 car no desnua
 dubietat
 lo parentat
 testificant.
 Bè fonch preycant
 instruidora

raferidora,
 als Chroniquistes,
 Evangelistes,
 è dels deïxebles
 en la Fe febles,
 confirmadora,
 consoladora
 de tots mòlt bè,
 bè mereixquè
 per semblant schola:
 donchs laureola
 dels Preycadors,
 entrels Doctòrs,
 Mestres sabents,
 alt entenents,
 è Metaphysichs,
 Metjes, ò Physichs:
 fonch pus sabent,
 mòlt mes veent
 quels comprensors,
 ni quels cursors.
 Adam format
 ans fes pecat,
 mes no sabè
 veu conegùè,
 Joan Baptista
 may hach tal vista,

may en Thabor
 ab tal claror,
 ni tant hi veren,
 cinch q vingueren,
 may Pau veu tant,
 Jacob lluytant,
 ni Moysès,
 ni quin veu ttes
 la hu adorant,
 Joan orant,
 als pits dorment
 subtil scrivent,
 nil Pedregat
 may han plegat
 al seu entendre,
 veure compendre
 dels vells algu,
 è menys nengu
 dels Sàctrs moderns,
 los quatre Perns
 Latins Doctòrs,
 Grechs inventors,
 Mestres de Athenes,
 gran Origenes,
 ni Dionis,
 tans de París
 Theolechs grans,

tres

tres borts germans,
 nil de Domàs
 Bernat, Thomàs,
 sanct Preycador,
 de boca dor,
 Rey Honorat,
 Francesch plagat,
 lo gran Antofol
 quat foch Christofol,
 ni quant partí
 lo drap Martí,
 may han sabut,
 vist, conegut,
 ni tant entès,
 ni han après
 tan alts decrets
 tant dels secrets,
 may à hom nat
 fonch revelat,
 may tant sabí
 qui obtinguí
 la sabiesa,
 à mi promesa,
 per dò de Dèu,
 may hom tant veu
 en mort, ni vida.
 Es reverida

per tots los Angels,
 Virtuts, Archàngels,
 è Potestats,
 los Principats,
 ò Dominants,
 Dèu adorants,
 è Cherubins,
 Trons, Seraphims
 tots obceixen,
 è la serveixen,
 per Dèu alçada
 alt exalçada
 sus ells Senyora,
 ordenadora,
 è Cancellera,
 com Dispensera
 partix los dons
 que dò perdons,
 à-sòn fill mana,
 Matz humana,
 sos pits mostrand,
 dell impetrant
 pels pecadors,
 sos oradors
 fills adoptats
 à sos optats
 de quant demana

Ddz gra

gracies mana,
 tota nes plena,
 abundant veña,
 distillant font,
 es segur pont
 mòlt prest se cala,
 dreça laschala
 per qui li plau,
 ella ab la clau
 obrì la porta,
 è à Dèu porta
 qui la invoca,
 ella advoca
 millor que Hester
 com de Assuer
 obtench los seus,
 catius, Jueus,
 de corporal,
 è temporal
 mort effer quitis.
 La Facuytis,
 Na Bigail,
 ab bell stil,
 ni eloquencia,
 benevolencia,
 mils no acaptaren,
 ni impetraren,

del Rey David
 als llur marit,
 è fill perdò.
 Remissió
 mes general,
 al humanal
 llinatge fel,
 del Rey del Cel
 Dèu Crèador,
 Senyor major,
 tè impetrada,
 vera advocada
 elegantíssima,
 sapientíssima
 dels miserables,
 los fills culpables,
 Jesus fill seu
 estant en Creu
 li comanà,
 è ordenà
 que Mare fos
 als venidòs
 à nova Sgleya,
 aço li deya
 Joan mostrant
 per fill donant.
 La Mare Santa

tals

tals fills tresplanta,
del militant,
al triumphant,
com fa la lloca
sos fills col·loca
dejus ses ales,
alt en les sales
celestials.

Ulls corporals,
cor, ni orella,
quels aparella
Dèu als servents,
seus diligents,
may han oït,
vist, ni sentit
tan divinal
goig eternal
de Parais,
queu referís,
no es decible,
ni intelligible,
après ta mort
veuràs tal cort
inenarrable.

La mòlt amable
alt en lo Cel
ab gran recel
los vius conserva;
de mal preserva,
è per ells prega,
al quis encega,
los ulls li obre,
al fill ques pobre
prest l'enriqueix,
quin malaleix
ellal guarix.

De Dèu partix
ab vigil cura,
ab la mesura
ben afachsada,
è recaldada
ben affluent,
à la corrent
corumullada,
no atrafada
sens frau fallacies,
totes ses gracies,
è mercès mòltes.

TERCERA PART,

DEL TERCER LIBRE.

Dóchs si bè scoltes
 llevals ulls alt,
 fes un gran salt,
 furt ab bell tranch,
 ix daqueix fanch
 hon jaus mullat,
 de fanchs çullat,
 tinyes, è ronya,
 tu sens vergonya
 en lo fangaç
 plè dalbaraç,
 me par hi jagues,
 ab altres plagues
 prou verinoses,
 è doloroses,
 è no les sentes
 sòn te placentes,
 perque les ames?
 è no ten clames,
 ni ten acuses?
 ans les scuses,
 febra tens vera,
 alma y cos, quera

cotidiana
 glòria vana,
 tens idèria,
 per avaricia
 groch rot lo cos,
 tens hercos
 bestial furia
 de gran lluxuria,
 frenetiquea,
 ira, bravea,
 folla furor,
 dalè pudor
 tens de golaça,
 tants mals atraça,
 tens de enveja
 ulcera lleja,
 è corrosiva,
 de vidat priva,
 paralitiquèa
 tens de petèa,
 tals distraccies,
 è chachechies,
 langors agudes,

fi

si ti ajudés
 porràs curar,
 si vols cercar
 devotament,
 è humilment
 la medicina
 vera divina,
 Dèu verdader,
 quin hal poder,
 si tu supliques,
 è li repliques,
 ell te oirà,
 è guarirà,
 la Cananèa
 no de Judea,
 mes de Sidonia,
 ab querimonia
 porfidiant,
 è alt cridant.
 Senyor, mercè
 dell obtrenguè
 que fonch curada,
 endiablada
 sa filla era
 ab fe sanaera,
 sòrts, murs, llebrosos,
 cechs, tremolosos,

orbs aixi nats,
 tropichs, inflats,
 tifichs, febrosos,
 los puagrosos,
 coixos, artetichs,
 folls, è frenetichs,
 subets, llitargichs,
 etichs, mirarchichs,
 menures vixquè,
 è li plagnè,
 quans hi venien,
 tots obtenien
 llurs sanitats,
 primer peçats
 los remetià,
 puix los guaria
 la corporal,
 è temporal
 infirmitat,
 tal sanitat
 hi trobaràs,
 si tu vindràs
 ab fe, speranza,
 è confiança,
 com Na Sophía,
 sanch flux tenia,
 antigament,

lo vestiment,
 sols li tocà,
 de fet curà,
 è com plorant,
 los peus llabant,
 ab untament
 de si unguent,
 vench Magdalena;
 solemne strena
 Dimas haguè,
 per prompta fe
 hach Parais,
 prèn per avís,
 Centuriò,
 el reyatò,
 que obtingueren;
 quant hi vingueren
 ab tanta fe,
 ves hi també
 no dubtes pus
 perque Jesus
 prest te repare,
 piadòs pare
 Christ Redemptor,
 è Salvador
 al Cel muntat,
 aparellat.

es pera oir
 qui vol guarir,
 à perdonar,
 justificar,
 lo pecador
 cridant Senyor,
 si hi vols venir
 pot te guarir,
 si mòlt lo prègues,
 è nol renegues
 dell despitant,
 è blasphemant
 com foll heretge;
 ell es rich Metje
 aromatari,
 è unguentari,
 Cirutgià,
 de quant ell fà
 may ne pren res;
 Dèu or may pres
 ni vol grans pagues,
 sols' vol tes plagues
 li manifestes
 tes deshonestes,
 è praves obres,
 yol li descobres,
 è les confesses,

à ell tendreces,
 dell sols confies
 abrenuncies
 Bel , è Sathan,
 è à, quant fan
 exarmadores,
 encortadores,
 les Piromantiques,
 è Nigromantiques,
 de Zabuch filles
 ab ses fitilles.
 Tu enegat,
 desesperat
 de quant dit es,
 fas lo reves,
 Bel no bandejes,
 ans lo festejes,
 è res no fas
 sens Sathanàs,
 vicis amats,
 continuats,
 res passions,
 è illusions,
 aixi revestes
 quant pots desfreces,
 è les amagues,
 bet embriagues

fort de vinagre,
 plè de puagre
 tens lo cervell,
 pren lo concell
 del Sanct Silvestre,
 Papa , è Mestre,
 que divertì
 à Constantí
 que nos llavàs,
 pus ver çullàs
 en tantes sanchs,
 mòlts infats franchs
 matar volìa,
 per altra via,
 sens sanchs tocar,
 tants chichs matar
 ell lo feu sà,
 è Christià.
 Concell pus breu
 pren de Heliseu,
 ves set vegades
 per set errades,
 set dolencies,
 set Astrocies
 que sòn en tu,
 llavat tot nu
 al flum Jordà,

Ee com

com acordà
 Duch Nahaman
 al riu te man
 llebrós, mesell
 te faces bell,
 fenthi set banys,
 dorm per set anys,
 no en moll lit,
 nu, mes vestit,
 no pas cobert,
 en lo desert
 à la serena
 sobre tasquenay,
 è tot lo cos
 cayga lo ros,
 com bou remuga,
 com feu Nabuga
 Donofor, Rey
 de tant homey,
 è crueldat,
 en sòn Regnat
 fet al prohisme,
 y à Dèu altisme
 tanta ofensa,
 hac coneixensa
 repenedit,
 devot, contrit,

tornàs à Dèu
 humilment feu
 tal penitencia,
 gran paciència
 com Job haguè,
 à Dèu plaguè,
 cobràl perdut,
 aixi salut
 prest cobtaràs,
 è reviuràs
 resuscitat,
 com lo tocat
 per Eliseu,
 com aquell feu
 ulls obriràs,
 badallaràs
 tu set badall,
 perdràs set calls,
 è set brians,
 quals en les mans
 tens, è als peus
 llevat d'on seus
 mala cadira
 furt, fuig, è tira,
 pas no ti stigues
 perquet obligues
 ab neus, è plujes,

à guardar truges
 per les montanyes
 par que tibanyes
 en aygua ros,
 roses, è flos,
 clavells, gesmir
 hi creus collir?
 quant ençullat
 porch engrassat
 jaus en lo fanch,
 Dèu ta fet franch,
 net, è llibert,
 en lloch desert
 te fas ratiu?
 fuigs de Dèu viu,
 deixes Senyor
 ton Creador
 onnipotent?
 faste servent
 del teu pecat,
 Dèu oblidat,
 vas al Diable?
 fuig del stable
 tan prophanat
 descaminat
 lluxuriós,
 prodich, golós,

ab gran instancia
 de la substancia
 de ton rich pare,
 è bona mare.
 Ta part has presa
 hasla despesa
 prodiguejant,
 meretricant
 à ton dellit,
 has pres partit
 mòlt honoròs,
 ab lo fangòs,
 porch tacòpanyes,
 de ses castanyes,
 è segonades,
 fabes sobrades
 not pots fartar,
 que hi vols restar?
 Les dones totes
 sabs que sòn glotes
 mes que la mar,
 foch de cremar,
 terra del ros,
 Dinfern chaos
 no sòn pus glòts,
 Xuquer, llurs clòts
 no s'ompliria,

ni hi bastaria
 Ebro tampoch.
 Fuig de mal lloch
 pus nohi atures,
 ves hon tapures
 al foch com lor,
 com fenix mor,
 home ja vell,
 com serp de pell,
 y aguila vella,
 terra novella,
 muda de viure,
 deixa lo siure
 tan ociòs,
 è pereòs,
 dreçat partix
 com Jacob iz
 de Canahan,
 servix Laban
 set anys pastor,
 fel servidor
 poràs haver,
 Lia primer,
 set mes per cel
 dava Rachel,
 sis anys de tornes
 perque rich tornes,

primer treballa,
 pugna, batalla,
 obtè victoria,
 puix Rachel, gloria
 si vols complida
 ta carn oblida,
 Mon, fill, sin tens,
 muller, parens,
 ans soterrar,
 renunciar,
 primer à bens,
 not torbe gens.
 may foll fosser,
 menys hereter.
 Qui pres la ladre,
 miral baladre
 restant darrere,
 dret sòlch nospere,
 ni bon recapte,
 nos pot dir apte
 per alt regnar.
 Per dret llaurar,
 è fer guaret,
 è bon splet,
 tanima, y cos.
 juny los abdos
 jus jou sancer,

tots d'un voler,
 è dun concell,
 fen bon parell,
 prèn per pilot
 aquell prhom Lot;
 hoste tan bo,
 fes filles no,
 ni sa muller,
 mirà darrer,
 è tornàs mabre;
 de Poble Barbre
 volent eixir,
 segur fuigir
 de Pharaò,
 de la presò
 de Egipte vil,
 per adalil
 prèn Moyfes,
 not recort res
 de les carns cuytes,
 cogombros, fruytes,
 figues, magranes,
 Eypcianes
 terra leixada,
 mes traspassada
 la roja Mar,
 cuyta mirar

la serp de coure,
 not poràn noure
 les serps detràs,
 è gustaràs
 lo fust amprant;
 savor mudant
 daygues amargues,
 fes que tallargues
 no fent Bedell
 per Dèu novell,
 en lo camí,
 avançatí,
 no murmurant,
 ni Dèu temptant,
 ab Josuè
 seguint lo bè,
 passa dellà
 lo flum Jordà,
 enot atures
 per les pastures
 de Galahat,
 com fills de Gar,
 è de Ruben.
 Mes fort entèn
 fer nou altar,
 è triumphar
 en terra amable;

desiderable,
 hon los vivents
 terra tinents
 porcions han,
 Tambè Joan
 vestit de pell
 dalgun camell,
 los molls vestits,
 grassos combits
 fuigint leixant,
 llagosts menjant
 en lo desert,
 lo sucre vert,
 ò mel silvestre,
 prènlo per mestre.
 Fuig com Matheu
 del Tholomeu
 de cambiar,
 deixa peixcar
 com Pere feu,
 è com Andreu
 sobre parats,
 nau, è filats,
 à quils repare,
 leixant sòn pare.
 En Zebedeu
 en sòn bateu,

ò nau tot sol,
 ab tot, sòn bol,
 è lasposada
 en sa posada;
 è lo mantell
 de terçanell,
 ò de cendat
 desabrigat,
 ò nu corrent,
 adolecent
 Joan fuigint,
 à Dèu venint
 treballa, sies
 les tues vies,
 desigs, è fins,
 tots toç camins,
 tot lo teu cor,
 voler, amor,
 tes accions,
 intencions
 à Dèu ordena,
 girant lasquena
 al ja passat.
 Si del sofat
 fet tant fondable
 per lo diable
 Mon, carn, antichas,

tres enemichs
 not pots retraure,
 è ti fa caure
 fragilitat,
 llevat, girat
 à la paret,
 en tu retret
 com Ezechies,
 è mort Uriès,
 com David feu,
 è com à Deu
 negà greument,
 amargament
 plora com Pere:
 Nos desespera
 com Cahim, Judes,
 per les caygudes
 lanima tua,
 per culpa sua
 quant en tu sia
 en frau falsa,
 perque no çages,
 guardant no vages
 com jovencell
 en lo concell,
 ò foll just,
 malvat injust.

dimpiadoses,
 malicioses
 dones roïns,
 en los camins
 de pecadores,
 infels traydores
 pus no hi stigues,
 è may te figues
 en la cadira
 de dol, frau, ira,
 è pestilencia.
 Ab gran prudencia,
 è charitat,
 hostalitat
 sin has mester,
 à tu primer,
 puix als fervents
 après parents,
 los ans teus
 pobres fils veus,
 après veïns,
 puix pelegrins
 los peus llavant,
 past, vi, lit dant,
 morts soterrar,
 catus quita,
 malalts guarir,

los vius vestir,
 orphens casar,
 trists consolar,
 spirituals,
 è corporals.
 Tals obres pies
 fent com Thobíes,
 è Augusti,
 Lorenç, Martí,
 è Nicolau,
 Lthomas, Palau
 en lo Cel obra,
 dallo quet sobra;
 presa ta part,
 è restant fart,
 del ques de mes
 almøynes fes.
 Si com Sophía
 dant quant avia
 al edifici,
 è sil ofici
 fas, ò faena
 de Magdalena,
 donant unguent,
 ò llavament
 tan precios,
 al glorios

Omnipotent,
 si charament
 Martha sollicita
 ab obra llicita
 à Dèu ministres,
 y als seus ministres,
 qui sòn los pobres,
 fent pies obres
 sens vanagloria,
 havent memoria
 quel Pare teu
 tot quant fas veu;
 Dèu de concordia,
 misericordia
 dell obtendràs,
 impetraràs
 los teus pecats
 rasos damnats,
 seràn delits
 tots extinguits.
 Si cinch talens,
 ò dos que tens
 acomanats,
 ben smerats
 negociant,
 è ben obrant
 redoblaràs,

è los retràs
 multiplicats,
 no soterrats
 sens guany algu,
 com feu del hù
 lo negligent,
 è vil servent,
 mes fel factor,
 à ton senyor.
 Rahò daràs
 quant tornaràs
 de ton viatge,
 dartha per gatge,
 com Mercader,
 no quart diner
 tan solament,
 mes mil per cont,
 à la final,
 guany, è cabal,
 tot to darà,
 è teu ferà
 eternalment.
 E si felment
 ta vida activa,
 è volitiva,
 elecció,
 à la lliçò

divina gires,
 jorn, è nit mires,
 la curial
 lley, è moral,
 qual Dèu tramès
 per Moysès
 en dues taules,
 sols deu paraules,
 tres sobiranes,
 les set humanes,
 jou tot cortès
 prou llauger pes,
 de tollerar,
 sil vols portar,
 en quant faràs,
 prosperaràs
 abundantment.
 El instrument
 lo qual descriu,
 lo Rey Daviù,
 en sòn Psalteri,
 ha nom Salteri,
 fet de deu cordes,
 fes quer records
 ab armonia,
 è melodia
 totstempsonar,

è per servar
 cordes setena,
 è la novena
 del rompiment
 per lo ponent
 tan perillofes,
 de fraudulentos
 donos absentra,
 strana, parenta,
 totes les leixa,
 delles resqueixa
 descús, è talla,
 prest ten desmalla,
 ben aborrides,
 destituides,
 abominades,
 lluny bandejades,
 pus no ten cures,
 fes ten procure,
 oblivió,
 oració
 ti farà ajuda,
 puix coneguda
 has llur manera,
 muda carrera,
 leixal camí
 llur serpenti

tan spinòs,
 è verinòs,
 costes, barranchs,
 ullals, è fanchs,
 xara baladres,
 llaços, è lladres,
 lo de masqueria
 mòlt hom si erra
 tiral Infern,
 giral govern,
 ferma, è baixa,
 timòn de caixa
 mira fivent
 bruixola, vent,
 compàs, è carta,
 descull raparta
 de naufragar,
 è dencallar,
 mira la Srela,
 muda la bela,
 guardal mudar
 dencapellar,
 cala primer,
 com fa Nauixer,
 ben atentat,
 humilitat
serva mandera,

ves via dreta
 qui duy avida,
 de bè complida,
 ves ab la creu
 iràs pus breu,
 lo menys ferrat
 may fonch errat
 deixal real,
 tirat hostal,
 daquellantrega,
 Verge sens brega
 humil, cortesa,
 sabent, entesa,
 ab gran mesura,
 dels hostes cura
 may sen agreuja,
 aqui tallenja,
 aqui tatura,
 casa segura,
 placent, è rica,
 lo bordòhi fica,
 feshi mallada,
 prenhi possada,
 bè ti valleja,
 forthi ormeja,
 è tafrenella.
 Cartes cancella

de tancartada
 leixa sposada,
 novia abomina
 asi reclina,
 muller deposa
 asi reposa,
 drudes encorre
 asi recorre,
 yiudes aïra,
 aquestar gira,
 Monjes squiva
 ab estat priva,
 beguines leixa
 ab estat feixa,
 Beates fuig
 asi confuig,
 vergens rebuja
 ves esta puja,
 jovens evita,
 velles bonita,
 velles non veiges,
 no mires lleiges,
 totes bandeja,
 totes morreja,
 delles te clama,
 esta reclama,
 esta serveix,

esta segueix,
 esta sols ama,
 ton cor inflama
 ab molta amor
 ab gran temor
 sancta, y humil,
 no pas fervil
 la honraràs,
 speraràs
 que la ampare
 com vera mare,
 cuyta lo pas
 tornal seu mas
 segurament,
 devotament
 quant la veuràs
 la adoraràs,
 ab set postrades
 agenollades
 ab genoll nu
 an, Esau
 com Jacob feu,
 de fet quel veu,
 è ploraràs,
 imploraràs,
 lo seu auxili,
 per quel cixili

teu, revocat
 sia, y cassat
 suplicaràs,
 è obtindràs,
 que perdonat
 pacificat
 rebut seràs,
 per bon solàs,
 è festejar,
 fertha menjar
 dun gran bedell,
 dor bell anell,
 è que calçar
 te farà dar,
 è prima stola,
 sons de viola,
 orgue, tambor,
 arpa, tamor
 farà sonar.
 Après dinar
 reposaràs,
 contemplaràs
 sa placent cara
 de mare chara,
 no de, marastra,
 ni germanastra,
 ni de cunyada,

ni desdenyada,
 muller diable,
 ni desamable
 dels pobrellets
 pobills chiquets; son
 mare envidada,
 després casada,
 als fills cruel,
 les quals sens fel
 bandos, é guerra
 ab l'hom en terra.
 Viure no solen,
 tal mare colen,
 los bons fills fells;
 qui alt als Cels
 pujar cobejen,
 los qui sedejen
 esser tots seus,
 è puix, ja veus,
 prou clarament,
 com la serpènt,
 ò Lucifer
 fonch conceller;
 no pas forçant,
 Eva acordant
 de tot sòn grat
 sens lo pecat,

lo pom mordè,
 lo que perdè,
 estau cobrà.
 Sathan sobrà,
 damnat infel,
 de Israel;
 verga tixint;
 fort percurint
 Duchs de Moab,
 tallà lo cap
 del Duch inich,
 mils Judich,
 millor que Dica,
 la rebesta,
 molà llançà,
 lo clau ficà
 mils que Jabel,
 del Duch Obel,
 llur cap ferí,
 è contrari
 molt virilment,
 è dignament
 cobrà lastola:
 qual per sa gola
 Eva hach perduda,
 donchs nom li muda
 fent li bell ves,

Eva

Eval revés
 en Ave gira,
 Gabriel miras
 com salutà,
 li comença,
 Ave Maria;
 diuloy tot dia,
 è de Deu mare,
 per quet repara
 com à padrina.
 Salve Regina,
 dolçor de vida;
 sovint la crida,
 è not oblide,
 perquet combide
 asi dinar
 sobrel altar,
 pels peixcadors,
 è successors
 fet en la barca;
 no pels de lharca
 raus de la tora,
 mes per la nora
 de fill sposa,
 qui dir si gosa
 sgleya novella,
 hon saparella

altar, è ara;
 taula si para,
 hon menjaràs
 mentres viuràs;
 nol fruyt vedat
 ab quenganat
 fonch lhom primer
 per sa muller,
 no dir porràs
 quet enganàs
 ta companyona:
 Deva sa dona,
 com Adam dix,
 allis, partix
 mòlt alt pulment
 si prestament
 tu despertat,
 de peus llevat
 jus lo ginebre,
 prest volràs rebre
 pa rescaldat,
 subcinerat,
 aygua beuent,
 è dignament
 lo sumiràs,
 anar porràs
 per tres jornades,

è nits contades
 pus de quaranta,
 fins à la sancta
 de Dèu montayna,
 menjar ta fanya,
 si ti combida
 tal pa de vida,
 pa de virtut,
 pa de salut,
 pa Angelical,
 pa Divinal,
 forment candel,
 pus alt del Cel,
 es deballar,
 humilitat
 del Cel la tret,
 en Natzareh
 molt, è cernut,
 pastat, feygut
 dins en Bethlem,
 Hierusalem
 fort lo punchà,
 è lo enforrà,
 fonch pel costat
 obert, buydat
 cora' aquell pa
 quen Leydas fa,

allis coguè,
 è non, prenguè
 com laguè cuyt
 puja, ni fruyt,
 Salem pecà,
 mes ben plorà,
 bè sòn pecar,
 fonch castigat,
 Vespasià
 lan dihsipà,
 Titus també
 fa patt haguè
 de la victoria,
 leixe la historia,
 è llur Imperi,
 vull lalt mysteri
 del enforar
 arromançar
 per quet declare,
 del que mon pare
 lo Rey David,
 en Psalms ha scrit
 mòlt llargament,
 queucom breument
 del dia de sus:
 Partint Jesus
 de la gran Cena,

hon

hon Magdalena
 untat lo avia,
 tirant sa via
 ab sos criats,
 dells dos Legats,
 Pere, Feliu,
 Pere quis diu
 ver confessant,
 Feliu preycant
 ab divisoria,
 eixecutoria
 del que volguè
 ell trametè,
 eixecutaren,
 è deslligaren
 quel fonch manat
 camí ferrat,
 tira de fet,
 ab prou gran fret,
 ves la Ciutat,
 com prophetat
 fonch llargament
 Lomnipotent
 Messias ver,
 sòn alt poder,
 è senyoria
 mostrar volia

ans de sa mort,
 esser Rey fort,
 Princep de pau,
 Leò fort brau,
 è vencedor,
 Duch Regidor
 de Israel,
 Emmanuel,
 è untat Christ,
 volguè fos vist
 en la gran festa;
 hon trobà presta
 receptiò,
 rebetliò,
 noli tardà,
 humil entrà,
 no ab rigor,
 mes ab amor,
 simplicitat,
 benignitat,
 no faustuòs,
 mes poderòs
 Senyor regnant,
 Rey, no portant
 davant bandera,
 ni gent guerrera,
 entorn armada,

la spasa alçada,
 pali brocat,
 carro daurat,
 alt triumphal,
 Ceptre real,
 Corona en ell,
 ni lo mantell,
 Frederical,
 sense Fiscal
 Procurador,
 Posentador,
 ni Alguacir,
 sens sons canglir,
 danyafils, trompes,
 tals reals pompes
 als Reys tyrans,
 Gentils, profans,
 del Mon leixant,
 no cavalcant
 cavall còcer,
 mes en fomer,
 no en rocí,
 mes en pollí,
 no gens domat,
 ni aveat,
 à dur cabestre,
 anavan destre,

may portà carrega,
 feltre, ni marrega
 sobre los rebles,
 los seus deixebles,
 en lloch de bast,
 sense contrast,
 se conçordaren,
 dolce hi possaren
 los seus mantells,
 segut sobrells,
 Rey mansuet
 sobrel asnet
 fill de femella.
 Lafna aquella
 que fonch trobada,
 al peu lligada,
 ab un pinell,
 prop lo castell
 plè de almugaves,
 è de gens braves,
 mòltes squadres
 celerats lladres,
 saltejadòrs,
 è robadòrs,
 inichs contraris
 als comissaris,
 è tots ells mafa,

com à bagasa,
 sodomitava,
 è fornicava
 ab sos tacanys,
 mòlts Dèus stranys
 pseudos divins,
 ab centrocins
 quants hi anaven
 la cavalcaven
 com à pública,
 vench la inica
 coixa , è manca,
 per dolòr danca,
 è fals quarter,
 sens tragner,
 ni altra guarda,
 sens bast albarda,
 collar, tifells,
 sens cascabells
 petral , ransal,
 bòç , è dogal,
 llançada carrega
 la sobrecarrega,
 bagues , civelles,
 garrots, armelles,
 romputs, llançats,
E oblidats

deu Manaments,
 è los tants cents
 bans , ò calonies,
 è cerimonies
 vench quasi nua
 per culpa sua,
 è tant abùs,
 duya sens pus
 sobre la pell,
 un manil vell
 antich spletat,
 un poch pintat,
 ja nos mostraven,
 ni sen membraven
 dalgunes marques
 de Patriarches
 del temps passat,
 del tot cessat
 era lluntar,
 Judà regnar,
 Cepte perdut,
 Bisbat venut,
 Sacerdots llechs,
 guiadòs cechs,
 si cech , orb, guia
 erren la via,
caen abdòs

dins

dins en lo fos,
 llechs s'ó mal destres,
 per esser mestres,
 cechs, mals Doctots
 de lley colors,
 per ço Barons,
 ni prhomens bons
 hom de Dèu sant,
 ni prophetant
 jamay avia,
 per ço vivia
 defengrenyada,
 defabillada,
 è desguarnida,
 destituida
 com à infel,
 ja Sanct Miquel
 no la guardava,
 ans la leixava
 abandonada,
 acomanada
 à llobs, è cans,
 buytres, milans,
 corbs, è voltòs
 per guardadòs,
 no sen servi
 tal la jaqui,

de la cansada,
 è cancellada
 lley descriptura,
 era figura
 aixi tercera,
 com la figuera
 que malai
 prop lo camí,
 fruyt no tenia,
 è Maçeria
 edificada,
 è rellogada
 morts los primers,
 à nous faeners,
 è com Vasti
 qui no obeí,
 ni volch res fer
 per Assuer
 Rey, no tement
 s'ón manament,
 ensuperbida
 perdè la vida,
 è la persona,
 anell, Corona,
 Ceptre real,
 cercà s'ón mal
 prest lo trobà.

Hester guanya
 la senyoria
 Vastà tenia,
 per Jesabel,
 Reyna rebel,
 dalt spanyada,
 è calcigada
 per Hieu Rey,
 lantiga Ley
 fonch figurada,
 en la entrada
 del vencedor,
 senyor major,
 ser derrocada,
 per cans menjada
 fills de Leví,
 Princep Rabi
 mal doctinars,
 no castigats,
 les grasses rèses,
 queren tramèses,
 ells les menjaven,
 flaques possaven
 als Sacrificis,
 è daltres vicis
 encriminats,
 morts, è damnats

cert indicaren,
 pronosticaren,
 mal criticar,
 à mort finir,
 perdicìo,
 damnaciò,
 desta parlera
 vella somera,
 daquell Balam,
 lo prhom Abram,
 mòlt rich, è vell
 mula camell,
 ab daurat frè,
 no palafre,
 ni dromedari
 ell cavalcarhi
 no sen curà,
 sols cavalcà
 Ase somer,
 anant certer
 al mont Tabor.
 Lo Rey Senyor
 rich cavalcà
 quil adorà,
 è reveri
 Ase, pollí,
 quil conegué

quant

quant ell naixquè,
 tot prophetat,
 è figurat
 ab rams verdura
 fonch, ò figura,
 de les murreres,
 brots doliveres,
 è altres arbres,
 mòlts daqlls barbres
 qui si trobaren,
 ne enramaren
 Jethsemani,
 Rau, ni Rabi
 de Betfaget,
 ram, ni ramet
 cert no tallaren,
 ans samagaren
 de gran matè,
 fonch lo camí
 com à bell prat,
 tot enramat
 per Artefians,
 poch Ciutadans,
 mòlts strangers,
 è forasters
 se desbrigaven,
 es despullaven

lo que vestien,
 eu stenien
 per hon passava.
 La gent portava,
 ab gran plaer,
 al cap llorer
 signant victoria,
 designant gloria,
 en les mans palmes,
 è tocants palmes,
 alguns cantant,
 altres ballant
 que preceien,
 è qui seguien
 de la primera
 Ley, è tercera,
 no Phariseus,
 ni Seduceus,
 Scribans, Rabins,
 no vells mesquins,
 ni jovens grans,
 mes chichs infans,
 è mòlts gentils,
 ab nous stils,
 mòlt reverien,
 è beneien,
 ab psalmodia,

lo qui venia
 Rey Redemptor,
 è Salvador,
 en nom de Dèu,
 ab clara veu,
 è tots un crit,
 fill de David,
 alt Hosanà:
 Com Rey entrà,
 ab gran honor,
 com ver Senyor
 Dèu, è Messia,
 sols aquell dia
 pels llechs admès,
 lo jorn despes
 tot en preycar
 peral çopat,
 com no trobàs
 quil combidàs,
 ell sen anà,
 après tornà
 Rey ab rigor
 fort ab vigor
 los Billonès,
 falsos banquès,
 Sacerdots vells,
 ab certs cordells,

començà à batre,
 els feu abatre,
 tancar, fallir,
 mancar, fuigir,
 llurs banch trencà,
 è derrocà
 la vella tenda
 de compra, è venda
 è llogreria,
 de simonia
 lleig enfurtida,
 è pervertida,
 feta no poca
 de lladres cloca,
 è vellegaça,
 feta vinyaça,
 taut per malea,
 com per perca
 dels podadors,
 è conreadors,
 llarga talada,
 llobacejada,
 sens morgonar,
 ni scanyotar,
 los ceps molt vells,
 pampols bermells,
 la sarment groga,
 la

la Sinagoga,
 celler tot buyt,
 vinya sens fruyt,
 eixoꝝca erma.
 Terra pus ferma,
 nova mes plana,
 blana folana,
 tot bon terreny
 lluny del areny,
 bon regadiu
 de font, ò riu,
 moguè, llaurà.
 Planta trià
 strana pus sana,
 de muntalbana,
 boval negrella,
 no ferrandella,
 ni monestrell,
 mallol novell
 volent plantar,
 è conrear
 pus fructuòs,
 è virtuòs,
 com feu Noè,
 triar volguè
 del bosch sarments,
 de gentils Gents,

poble tot Laych,
 poch del Judaych,
 vell entecat,
 de cep corcat,
 sarment plantada,
 ni de brocada,
 ni de sporguim,
 tart fa raím,
 ni cabrerots,
 dels Sacerdots
 algu non pres,
 Rabins no res,
 llechs los prenguè,
 lo camp donchs bè,
 set pams contats,
 drets senyalats,
 fondo clotà,
 sarments plantà,
 no de rebusca
 de la llabrusca,
 com Noè pres,
 plantant hi mes
 per endolcìr,
 assaborir,
 amargòr tanta,
 de borda planta
 llim, fem, e fanch,
 de

de terra, y fanch
 fets danimals,
 quatre brutals
 lleò, bravea,
 moltò, simplea,
 lluxuriar,
 porch, é tragar,
 bugia enveja,
 al qui glopeja
 lo vi sovrent
 fort, é pruent,
 grans quantitats,
 les qualitats
 dels animals,
 li resten tals,
 causau Noé,
 primer begué,
 torbàs del vi,
 Cham lescarní,
 farments elets,
 hi mes deu nets
 portants dolçor
 à la lliquòr
 dels seus raïms,
 fems, ni tarquims
 no hi ha mester,
 per sòn plaer

daygua, y fách propia
 himes gran copia,
 raelç meteren,
 totes vixqueren,
 sinol damnat
 Judes penjat,
 puix açotades
 mes embrocades,
 é ençanya,
 é concertà
 del seu costat
 més arreglat,
 é millor rech,
 may serà sech,
 ni aygua moll,
 fisca fenoll,
 evols, bracères,
 carts, romaguères,
 canyota, gram,
 cuca, y faràm
 si hi naixeràn
 no creixeràn.
 Ben vallejat,
 embardiçat,
 com fonch mester,
 obra, y celler,
 torre, y aljup,
 premp

prempsa, trull, cup,
 è nous veixells.
 Faeners novells
 altres llogà
 al que plantà
 mallol novell,
 del celler vell
 que derrocà,
 foragità
 los vells quehi cré,
 per lo que feren
 matant arrèu,
 fins al hereu,
 per llur malícia,
 per avarícia,
 los fraus, è llogres,
 è perque sogres
 ab nores sues,
 totes ser crués
 descominals,
 braus animals
 de mal, è lleig,
 è fer meneig
 experiència
 ne fa sciència,
 è bastant proba.
 La vinya nova

pus ver Sgleya,
 que de nou feya,
 per muller presa
 de tal contesa,
 volent llunyar,
 è separar,
 nora doncella
 de la lley vella,
 com della fos,
 fill sols per cos
 no conegut,
 ni gens volgut
 dels de Judà,
 delliberà
 mare jaquir,
 è adherir
 à sa muller,
 com al primer
 Adam fonch dita.
 Com yer marit
 hora per hora
 larcha, ò tora
 de fust obrada,
 moble portada
 per caminans,
 per colls, è plans,
 taules, è verga

Hh man

mannà soberga,
 los cinch volums
 drets, è torts fums,
 lleys, è judicis,
 los sacrificis,
 alifos pans,
 bastò en mans,
 al inmolat,
 guaspes tallar
 les cerimonies,
 è querimonies
 ja malastrugues,
 quaix, ballarugues,
 chiulells, juguetes,
 bacerolètes,
 fluixes lliçons
 de chichs minyòns
 li defechà,
 è rebujà
 com à fumosa
 casa plujosa,
 è descoberta,
 restant oberta
 vella, y antiga.
 Lafgleya amiga
 ell de sa ma
 cert la obrà,

Ciutat murada
 en monts fundada,
 Temple inmobile,
 è al nou Poble
 homens Baròns
 daltres lliçons,
 no sols politiques,
 mes metaphysiques
 sobre natura,
 ultra mesura
 tot transcendent,
 enteniment,
 feu auditori,
 Scholes, pretori,
 ferm coliseu,
 botigan feu
 mòlt sumptuosa,
 è cabalosa,
 rica fornida,
 de infinida
 gran droguería,
 de pedrería
 pus preciosa,
 mes virtuosa
 en medicina,
 en pedra fina
 phylsophal,

qual may fonch tal,
 feta, ni vista,
 per alquimista,
 de general
 tiriaca,
 bezaart si
 de tot verí
 guaridor fel,
 manà del Cel
 maravellosa,
 mòlt saborosa,
 è delectable,
 inextimable
 de gran valor,
 per sola amor
 no pas venent,
 ni preu prenent
 repartidora,
 è donadora
 franch als cófreres.
 En senyal darres,
 è testimoni,
 del matrimoni,
 tan excellent,
 li feu present,
 no arres dor,
 dordi un cor,

è mig contades,
 quince argentades,
 ni dor anell,
 corder anyell,
 no carn, ni greix,
 mes si mateix
 dant per strenes,
 mes en rehenes
 sa Magestat,
 divinitat,
 anima, y cos,
 may tal focos,
 ni tan alt dò
 en lo Mon fò,
 may fonch llegat
 tal prellugat,
 ni tal herencia,
 magnificencia
 may tal se feu,
 tot lo salt meu,
 è quant David
 hach proveit
 per fer la obra,
 sitim manobra,
 argent, è or,
 tot lo tresor
 per mi despès

Hh2 en

en los obrès,
 les mans pagant,
 no valguè tant.
 Octavià,
 cert quan llegà
 tot sòn Imperi
 al gran Tiberi.
 Quant Constantí
 restituí
 donaciò,
 oblaciò
 que'svulla fos,
 quant del seu cos
 fonch Metje destre
 Papa Silvestre,
 cert no llegaren,
 ni res donaren
 que valguès tant,
 pus triumphant,
 è major cosa,
 donà à sa sposa,
 è lan dotà.
 Mes lincartà
 fent testament,
 ferm disponent,
 de fet tan sopte
 apres sòn obte,

resuscitat,
 als Cels muntat,
 taula compondre,
 Regne dispondre,
 no Monarchia,
 ni Senyoria
 gens mundanal,
 ni temporal,
 tost transitoria,
 è dilusoria,
 ni part de terra
 ab cruel guerra
 de gent traydora
 conquistadora
 à infinits,
 de Egypte eixits
 Jueus promessa,
 è sols obtesa
 per dos daquells,
 è per novells
 pel camí nats
 ab grans debats,
 perills, temors,
 treballs, suors,
 cultivadora,
 posseidora
 no sens afanys

al

al mes cent anys,
 mes supernal
 celestial,
 eterna gloria,
 als qui memoria
 dell mort hauràn,
 tots quants volrà
 esser fills seus,
 fills donchs hereus
 per sòn plandò
 per merits no,
 del Regne seu,
 ab gran conteu
 del seu camp pla
 qual el plantà,
 dels seus criats,
 dotce triats
 feu Capitans,
 è pres ne tans
 en Sacerdots,
 dels pus devòts,
 com feu Sdràs
 dels vells pus clàs,
 dotce també,
 com Josuè
 prhomens trià,
 com lo Jordà

volguè passar,
 è yo regnar
 com comenci,
 constituí
 dotce prefets,
 en tots los fets,
 ma Cort regissen;
 è just partissen
 les racions,
 mes rants Barons
 los figurí,
 yo quant obrí
 los lleonets,
 dotce chiquets
 dor si mòlt bells,
 per chapitells
 al meu Real,
 al sitial,
 è mes manà
 com de Judà
 pus char fill seu
 en Jacob feu,
 entrels germans
 Tribs començans
 fos preferit,
 è reveit,
 en Simò, Pere,

ma

major Prevere
 feu, è Clavari,
 per ell Vicari,
 ab general,
 è liberal
 gran potestat,
 ab honestat
 à deslligar,
 obrir, tancar,
 clau no errant
 al freturant
 los seus tresors,
 dels successors
 per ells criats,
 è ordenats
 à tal ofici,
 fal sacrifici
 sols lo Prevere
 altri nospere,
 tan alt poder
 nol pot haver.
 Angel, llech, dona,
 mala, ni bona,
 sols Capellans,
 per les llurs mans
 feu partidors,
 è donadors

als casats, llechs,
 Latins, è Grechs:
 fels llargament,
 bè casament
 à beguinotes,
 fictes, devotes,
 qui totes festes
 se paren prestes
 al combregar,
 masa privar
 causa menyspreu,
 lliurar se deu
 mòlt cautament,
 è majorment
 à les contraries,
 per ser mòlt varies,
 è contumaces,
 è pertinaces,
 com mòltes feren,
 è les que speren
 altre Messies,
 erren les vies
 del ser Christianes,
 hoch sòn mal fanes,
 è Filistees,
 cert Cananees,
 Samaritanes,

in-

increduls vanes
 apostatades,
 sòn batejades,
 è la Judayca
 Ley, è Mofayca
 en lo cor tenen,
 à llur dany prenen
 lo pa sagrat,
 sens fe, sens grat,
 indignament,
 mes certament
 per llur error
 non pert valor,
 nin val res menys
 per sos desdenys
 lalt Sagrament.
 Ell donchs volent
 complir sa empreffa
 ab gran llarguesa,
 com prophetat
 fonch figurat
 antigament,
 sòn testament
 ab mort volch cloure
 ell serp de coure,
 aram, llautò,
 en pal bastò,

mes à través
 per Moyfes
 en alt alçada,
 entrecreuada
 clavada ab clau
 de treua, y pau,
 arch, è senyal
 celestial,
 Iris pintat
 fonch lo possat
 al Firmament,
 ell fonament
 pedra mòlt ferma,
 en ques referma
 tot lo Senat
 Apostolat,
 pels Artesans
 edificans,
 ans-reprobada,
 puix paredada
 feta angular,
 pedra calar,
 sens mans tallada,
 è declarada
 per Daniel,
 del Rey cruel,
 Regnes rompent
 dor,

dor, è dargent,
 de Aram tercer,
 lo quart dacer,
 quint terra cuyta,
 creixent ab cuyta
 fetà tamanya,
 com gran mótanya;
 Oricorn fort,
 domat, è mort,
 cantant doncella
 humil, è bella,
 Brusol portant
 jou, dret llaurant,
 anyell rostit,
 tot engolit
 hos no trencat,
 ell grà semblat
 mort verament,
 mòlt fruyt retent,
 ell balsem fi
 del engadí,
 raïm penjat
 en pal portat
 al coll per dos
 guardejadòs,
 lo Christià
 de carahi và

Jueu desquena,
 primer lo mena
 Poble rebel,
 ell com Abel
 mort, è batut,
 Joseph venut
 à gent dolenta,
 per dinès trenta
 per sos germans,
 de peus, è mans
 Samsò lligat,
 Jonàs llançat
 tres jorns begut,
 pel peix retut
 quis diu Balena,
 foran larena
 tornat en fest,
 Isach fill prest,
 la mort volent,
 obedient
 al pare seu.
 Ell fill de Dèu
 ver Redemptor,
 llarch comprador,
 pagador franch
 del cos la sanch,
 ell pellicà,

los

fos pits nafrà,
 pels fills salvar,
 è restaurar,
 fluïntla tota,
 com una gota
 sola hi bastàs,
 no gens scàs,
 fent abundosa,
 è copiosa
 Redempció
 tal Pasiò,
 açots , colona,
 de junchs coròna,
 martell tan greu,
 llança, claus, Creu,
 fet mòlt stranya,
 sponja , è canya,
 vinagre , è fel,
 mort tan cruel,
 vituperosa,
 tant dolorosa
 ell la volguè,
 è la prenguè
 per amor nostra,
 è per fet mostra
 dinmensitat,
 de charitat

ell Jutje just,
 Adam pel gust
 condemnà à mort,
 morint à tort
 ell , è greument,
 mòlt justament
 volch anullar,
 è revocar
 dita sentència;
 dada en absència
 als naixedors,
 fills successors
 generalment,
 mòlt carament
 de tots pecats
 fets , è innats,
 ell feu ajust,
 è alt en fust
 dhon fonch llevat
 lo pom vedat
 pels innocents,
 cinch mil docents
 any seixantè
 los remetè,
 hora mateixa
 fonch la madeixa
 drachma deena,

hora novena
 llavors trobada,
 al coll portada
 ab alegria,
 qual ja peria
 lerrant ovella,
 les ertos della
 portant al dos
 fill prodigos
 fonch acollit,
 lenfellowit
 fora romàs,
 morì lo gràs,
 è roig bedell
 de cos, è pell
 inmaçular,
 sacrificat
 per lo comù
 alt, è tot nu.
 Ver hom, è Dèu
 sobre la Creu
 fermant lasquena,
 nostra cadena
 dacèr tan fort,
 dinfernal mort;
 morint desfèu,
 sa mort refèu

lo nostre stat,
 mortificat
 donantli vida,
 cert sa ferida
 humanitat,
 divinitat,
 may se partiren,
 nos defuniren,
 ni delleixaren,
 bèu confessaren;
 è coneguèren
 en lo que vèren
 dels miradors,
 eixecutors,
 alguns sabuts
 en les virtuts,
 è grans senyals,
 tots divinals,
 è mòlts secrets
 que hi foren fets;
 just lo preycà
 preu quant tornà
 Judes traydor,
 cridàl Senyor
 Dimas lladrò;
 Centuriò,
 hu cap de cent,
 dix

dix verament
 fill de Dèu es:
 Pilat Francès
 Rey lescrivì,
 gentil Longà
 Dèu ladorà
 com se veu sà;
 ans era cech;
 lo Sol festech
 de dar claror
 per sòn Senyor
 ser tormentat,
 anuolat
 lo Cel tronà,
 fort llampejà,
 movent grans vents,
 tremolaments
 feren les terres,
 dels monts, è serres;
 roques cayguèren,
 en sis rompèren,
 foren perides,
 foren solfides
 mòltes montanyes;
 Nacions stranyes
 del cap del Mon,
 fins hon se pon

lo Sol tots jorns,
 vent tals contorns
 temorejaren,
 Dèu invocaren,
 com un Gentil,
 mestre subtil,
 dit Dionys,
 lo mon sentis
 fort ttemolar,
 ves eclipsar
 lo Sol, è Luna;
 contra comuna
 Astrologia,
 en jorn de dia
 ves tal foscura,
 Dèu de natura
 dix soferia,
 ò periria
 la Mundanal
 universal
 machina sempre;
 aquest destempre
 ben prop lo veu
 lo mal Jueu,
 major Prelat
 del gran Bisbat,
 sols per lo guany

en aquell any
 arrendador,
 princep traydor,
 ab sos sequaços
 hypocritaços,
 mes no hi creguèren;
 ans dels que hi eren
 allí venguts,
 scomoguts,
 mes per temor,
 que per dolor,
 ni pietat,
 à pas cuytat
 esbalaïts,
 batentfels pits,
 barbes pelant,
 los caps calant,
 trists sen tornaren;
 may otorgaren
 aver fet mal.
 Lo triunfal
 titol subscrit,
 per tots lligit,
 Grechs, è Latins;
 als Raus Rabins
 nols pareguè
 que diguès bè

Rey dels Jueus,
 ab agres veus
 ne despitaren,
 è infestaren
 ne fos llevat.
 Mes à Pilat
 no li plaguè,
 ans romanguè
 à llur despit
 com fonch ferit;
 dels monuments
 mòlts dels durments,
 ò morts Sancts cofos,
 ab pell, carn, hossos,
 ressuscitaren,
 è recitaren
 que vist avien,
 llà dhon venien;
 Laltar cellat,
 pel Vel tallat
 se descobrí,
 Linfern obrí,
 Lim, è presò,
 com féu Samsò,
 ab clau de compte
 Lalcayt en prompte
 aprefonà,

è fort lligà
 sa cavalcada,
 al llim tancada,
 qual ell tenia
 ab tirania
 animes santes;
 qui pot dir quantes
 à mi per gracia,
 ab pertinacia,
 cert no mori,
 yon penedí
 ans de morir
 gens referir
 no gos lo crim,
 tots los del Lim,
 ò Si de Abram,
 Eva, y Adam,
 sos descendents,
 Dèu coneixents
 de fet cobra,
 è sen portà
 tots Dèu lloant,
 Chaim deixant,
 è tots los mals,
 perpetuals
 habitados
en los cahos,

totstemp penant,
 en lentretant
 Joseph Baró,
 Decuriò,
 é noble nat
 en la Ciutat
 Arimathia,
 prop vas tenia,
 ò fossa nova,
 semblant à cova;
 tallat en roca
 à pich de broca
 fet pera sí,
 ell proveí
 ab diligencia
 haver llicencia
 de Ponç Pilat,
 fer soterrat,
 qual obtengué,
 comprat hagué
 net drap de llí,
 nart, benjuí,
 altres pèrfums,
 segons costums,
 es dels Jueus,
 tot à grans preus
 lliures ben cent,
de

devotament
 lo cos lligat,
 embalsemat
 lo soterrà,
 è cimentà
 la porta clofa
 ab mòlt gran llosa,
 pels seus lo cos
 furtat no fos.
 Los Raus duptaren
 per tant instaren
 la sepultura
 ab mòlta cura
 per un Barò
 Centuriò
 fos ben guardada,
 sa gent armada,
 tots ben pagats,
 puix sglayats
 terç jorn matí,
 quant fort sortí
 del monument,
 smayament,
 é por haguèren.
 Tots lo creguèren
 ésser ver Déu,
 tots una vèu

de fet cuytaren,
 eu recitaren
 dins la Ciutat,
 resuscitat
 es verament,
 mes promptament
 dells sobornats,
 dells menaçats,
 mòlts variaren,
 è depossaren
 mentint vilment;
 ans certament
 que lo dit cos,
 despenjat fos
 de la Creu alt,
 encara calt
 del dret costar,
 hon fonch nafrat
 gran fanch nixquè,
 aygua també.
 Lo Poble ho veu
 tot aços feu,
 pera figures,
 Pſalms, è Scriptures
 dar compliment,
 Lomnipotent
 quant feu fer Larcha

al

al Patriarcha
 antich Noè,
 aygua volguè
 punís lo vici,
 è fos inici
 à la virtut,
 lo retengut
 Poble prou bo
 per Pharaò
 com à catiu,
 restà tot viu,
 è feu lo franch
 aquella sanch
 del sanct anyell,
 è fonch coltell
 de gran matança,
 en la criança
 de Egypte tanta,
 puix la gent santa
 Dèu feu passar
 la roja Mar,
 com per trespol
 del Rey lestol
 laygual negà,
 mes Dèu manà
 quel Poble vés,
 com Moyès

ferint la roca,
 aygua no pòca
 manà nixquè,
 del qual beguè
 tot Israel;
 Ezechièl,
 ell prophetant,
 Dèu inspirant
 gran aygua viva,
 neta abstersiva,
 promet donar,
 per denejar
 los delinquents;
 als penidents
 fedejans crida,
 beure combida
 Dèu aygua franca;
 com llana blanca
 promet tornat,
 è canejat
 les Astrosies
 per Esaies,
 deixen Dèu vena
 abundant plena
 daygues vivents,
 als descreeents
 diu Hieremès,

scriu

scriu Zachariès,
 ab Prophecía
 en aquell dia,
 è temps de pau,
 en lo Palau
 del Rey Daviu,
 font gran com riu
 si mostrarà,
 è llavarà
 la menstruosa
 aygua abundosa
 del dret costat,
 per un forat
 del Temple eixint,
 fonch vist guarint
 les malalties,
 è ell Mesiès,
 volch començar
 sanctificar,
 aquell flum gran,
 com Sanct Joan
 lo batejà,
 é com tornà
 del aygua vi,
 Archicli
 beure manà,
 allí mostrarà
 començ de gloria,

la nataroria
 de Siloé
 lo mostrarà bè,
 prop de Sicar
 promès donar
 al Aldeana
 Samaritana
 aygua de vida,
 font infinida
 perpetual,
 font daygua tal
 ja figurada,
 è prophetada
 per Dèu promessa,
 may fonch obtesa
 pels de natura,
 ni de scriptura
 pobles passats
 à Déu ingrats,
 ni quant suà
 sanch com plorà
 orant en lhort,
 sols après mort
 fonch dada cert
 quant fonch oberà
 lo costat seu.
 Alt en la Creu
 mig començades,

è sòls forjades
 les claus del Cel,
 à Pere fel
 promesses dar,
 volch acabar,
 subtil manyà,
 ell les temprà,
 com bon Armer,
 temprà lacèr
 ab aygua, y fanch.
 Bè lo barranch
 flum, è torrent,
 passa bevent
 calcer, è got,
 Rey Sacerdot
 Melchisedech.
 Obert lo rech
 del costat dret
 fonch lo pertret;
 è aparell
 peleant vell
 tot revocat,
 è reprobat
 dels usuraris,
 è Pothecaris
 llur receptari.
 Obert larmari

de Deytat,
 per pietat
 al nou Sacrari,
 antidotari
 novelt donà,
 hom ordenà
 set medicines,
 ab set divines
 spirituals;
 no naturals
 propietats,
 ab qualitats
 ben divisades,
 è graduades
 à quatre graus,
 tres per tres claus,
 quart per la llança,
 ab sa balança
 just dret pesades,
 ben dispensades
 les quantitats,
 ab quels Prelats
 sòn unguentaris,
 è pigmentaris,
 fessen unguents,
 è fins pigments
 preservatius,

KK

è curatius,
 ratificants,
 è conservants
 la sanitat,
 suavitat,
 beneyta noble,
 salut al Poble,
 novell ramat,
 clet triat,
 anyells, moltòns,
 barbuts cabròns
 abandonant,
 ell-alt cridant,
 anyell benigne,
 com fa lo signe,
 ab veu mòlt fort
 prop de sa mort,
 ab lo cap dret,
 haver gran set
 de tots cridà,
 per tots pagà
 ell bastament,
 lobedient
 anyell corder,
 qui volenter
 hi es vengut,
es franch remut

complidament.
 Lo frè mordent
 de dur cervell,
 ja odie vell
 embotonat,
 desempegar,
 Jueu altiu
 restà catiu
 per culpa llur,
 puix en lo fur,
 ò Pròphécies
 del ver Mesiés,
 no han fermat,
 en sòn ramat
 no sòn contats
 desveïnats,
 nols es permes
 posseir res
 en realench.
 Lo Rey que vench
 del Cel al Mon.
 Mesiés fon,
 nol han cregut
 han, è perdut
 llur bobalar,
 en lampribar
prioritat

la falvetat
 en prats pastura
 per oradura.
 Los qui llogats,
 humilitats,
 obrar volrà,
 è suaràn
 en les cavades
 no fent llobades
 del divinal
 diner real
 feràn pagats,
 los enganats
 Moros, è atres,
 Turchs, Idolatres,
 feroços, braus,
 resten sclaus
 descaminats.
 Sòn figurats
 lenterch Ebraych,
 lo Gentil laych,
 pobles abdòs
 pels servidòs
 dos jovencells,
 lase ab ells
 ensemps restats
 baix, no muntats

fer en la penya
 altar, ni llenya,
 pel sacrifici
 de Abram inici,
 començador
 de fe, y amor.
 Isaach tercer
 lo Poble ver,
 è Christià,
 qui creu, è fà
 lo que Dèu vol,
 aquest tot sol,
 la hu de tres
 sols elet es,
 los dos damnats,
 mòlts sòn cridats
 poch los elets,
 Dèu quants ha fets
 vol ser salvats,
 è mòlts malvats
 esser nou volen;
 puix ells se tolen
 lo be promès,
 afectant mes
 la vida grassa,
 restar en plaça,
 ploga, ò no ploga

troben quils lloga,
 nols plau lloguer,
 ni llogater
 conduydor,
 combidador,
 nols plau oir,
 mòlt menys seguir,
 ni les figures,
 sanctes Scriptures
 lligir entendre,
 lo ver seny pendre
 à ells simputa.
 Dèu no refuta
 qui si atança
 no fora llança,
 ni desempara
 lhom quis prepara
 rebre sa gracia,
 tot quant li placia
 fent, obeïnt,
 Sathan jaquint
 dret à ell vè
 promet la fe,
 fent homenatge
 de vassallatge
 perpetual,
 rebent la sal

de sapiencia
 en mans presència
 del seu Curat,
 propri Prelat,
 è Sacerdot,
 solemne vot
 à Dèu na fet,
 aquest de fet
 es ben rebut,
 franch, è remut
 lo seu rescat,
 per Dèu pagat
 degudament,
 per incident
 me vull llunyar,
 fora aviar
 un poch del sench,
 saltar entench
 foral cavat,
 tant he mal grat
 de les mesquines
 fictes beguines
 prest puix me moch
 llur saber poch,
 è mòlt cuydar
 vull insertar.
 Veig la beguina

sal

falta, Martina
 de sellan sella,
 de vellan vella
 gira mantells,
 pica martells,
 disputadora,
 demanadora
 de questions,
 è fent rahòns
 als Confessors,
 è Preycadors.
 Ella famosa,
 è poderosa,
 en lo moral,
 è natural
 mòlt erudida,
 avent oïda
 la nomenada,
 pel Mon anada
 del meu poder,
 è alt saber,
 mes divinal
 que humanal
 per mes entendre
 de mi apendre,
 lo Mon passant,
 è travessant

à veurem vench,
 è ab mi tench
 grans parlaments,
 donam unguents
 mòlt fins, dolor
 de gran valor,
 donam planter,
 è sementer
 de balfem, brots
 en Gadi tots
 vinyan plantam,
 sovint parlam
 è discurrim,
 mòlt departim,
 Dastronomia
 mòlt ne sabia,
 ellam signà,
 è designà
 en aquest fust
 un Rey robust,
 mòlt desijat
 ferà penjat
 per los Jucus
 mals vassalls seus
 en creu ben alt,
 delhort del salt
 prest lon traguì,

è lamaguì
 jus la piscina,
 dell medicina
 laygua prenìa,
 homens guarìa
 sols, la llacuna,
 dones nenguna,
 nos llig guarís,
 per llur avis
 après per dies,
 Jesus Messès
 als Phariseus,
 è Seduccus
 los atlegà,
 è divulgà
 tal diligencia;
 per mes sciencia
 al jutjament,
 fort argument
 à ells seria.
 Larch respondria
 sino dubràs
 temps hi bastàs,
 curt hi vull dir,
 nom cal desdir
 per poca streca,
 una oroneta

cert no fa stiu,
 muller la viu
 de infel Rey,
 fonch fora lley,
 de rot haguè,
 tambès cayguè,
 si mes rimpliques,
 è fort repliques,
 de virtuoses,
 dones famoses,
 è venerades
 qui son stades
 vergens, fadrines,
 Monjes, beguines,
 poques casades,
 canoniçades,
 per Papa sanctes,
 Sybilles tantes
 Dèu Redemptor
 ser venidor,
 pronosticans,
 dalgunes grans,
 mes foren poques,
 mares, è çoques
 de Ley antiga,
 bo es te diga
 la veritat.

Per

Per equitat,
 è Dèu honrat
 per ell format
 de Eva lo cos,
 qui dhó fonch hos;
 carn de carn llur,
 perque fan dur
 per genitura,
 obrant natura
 en lo Mon hom,
 algun queucom,
 sòn poch amables
 no extimables
 que valguen mes
 per ser mulles.
 Car matrimoni,
 no es testimoni,
 no sospitòs,
 ans prou dubtòs
 inducciò,
 presumpciò,
 es de bondat,
 seguritat
 non porta gens;
 car mòltes gens
 fills daltri crien,
convè donchs sien

no mòlt amades,
 mes comportades
 per ses aïnes,
 com les gallines
 qui tot ho çullen;
 hon se recullen,
 per tãts houspòdre.
 Mes vull respondre
 al argument,
 generalment,
 perque les dones
 formà Dèu bones,
 bondat alguna,
 sols la comuna
 sis volen tenen
 delles ne prenen
 alguna part,
 les mes apart
 ben lluny larrullé;
 è la despullen
 de si la llancen.
 Les que satancen
 fer qualque bè,
 fots lley, è fe
 sòn stimades,
 un tant preades
 en gran recort;

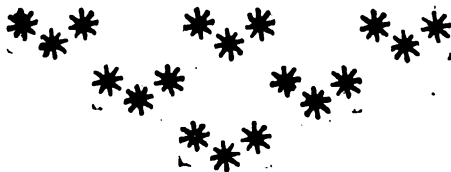
com lhome tort
 Rey entrels cechs,
 per alguns llechs
 mencionades,
 perpetuades
 per llonga fama;
 daquestes ama
 lo que han bo,
 no tot lo so
 quen fa la gent,
 mes solament,
 sola virtut.

La fortitut
 de Na Judich,
 de Hester te dich
 la complacencia,
 per sapiencia
 Rebeca mira,
 de Sarra tira,
 ò Sarraí,
 qui requeri
 Abram tocar,
 la mòça Agar,
 fidelitat,
 humilitat
 mòlt gran de Lia,
 la parleria,

è bell stil
 de Abigail,
 Delbora tria
 sols prophecìa,
 Raab celant,
 lo clau ficant
 al pols Jahel,
 amant Rachel
 viudatge de Ana,
 de Na Susana
 pren continencia,
 la penitencia
 de Magdalena,
 de lalta Elena
 peregrinatge,
 hospitalatge
 dels pobres, cel
 de Isabel
 Reyna contessa
 è Menoressa,
 de Catharina,
 Tecla, Marina,
 Anastasia,
 Agnes, Lucia,
 virginitat,
 ab charitat,
 per se martyri,
 sens

sens creptiri
 ne pots amar,
 ben afamar,
 è ben voler
 Vir ab plaer
 sols tals virtuts:
 Sollicituts
 de dones vives
 te prech squives
 sols te deportes
 de semblàts mortes
 lligir llur vida;
 car han seguida
 en lo llur pas,
 sens contrapàs
 la bona via

de quim embía,
 aixi desfas,
 è satisfas
 tots arguments;
 è pensaments,
 leixa disputes,
 è no refutes
 los concells meus;
 cert si nols creus
 viuràs penat,
 morràs damnat,
 ta testa calba
 puix es ja Lalba
 volrà dormir,
 vullmen partir
 comante à Dèu;

QUART LIBRE, O QUARTA PART

PRINCIPAL DE ENVIUDAR.

PRIMERA PART.

Com ordena sa vida.

PUix que sabèu,
yo no sentí
de fert sortí
tot elevat,
è llajenat,
sbalait
pel que oit
llavors avia.
Com qui somnia
cosa plaent
soprosament
fis despertat,
ne ha mal grat,
è li sab greu,
com plaer seu
li han torbat.

Desconsolat
com fonch Tobies,
com Azaríes,
Angel Raphel
sen tornà Cel,
è congoixat.
E com hugat
fonch Sàct Ambros
qui fonch al cos
del Sançt Martí,
tambè Frontí
fonch al deMartha,
lligint la carta
de celebrar,
sobrel Altar
ells sadormiren,

dor:

dormint partiren
 de sos Bisbats,
 per Dèu guiats
 mirablement.
 Ells realment
 feren lofici,
 lo sacrifici,
 sanctes pregaries,
 per funeraries
 dels sus dits sants,
 llurs ajudants
 ventlos becar,
 masa tardar
 los despertaren,
 perquels torbaren
 del que lluny fcyé,
 è tan clar veyen
 los desplaguè,
 cascun haguè
 enuig un tant.
 E com parlant
 Dèu instruis,
 los senys obrís
 à les figures,
 sanctes Scriptures,
 les declaràs,
 à Cleophàs,

altre ab ell,
 en lo castell
 aposentats
 maravellats
 del que parlà,
 trencant lo pà
 lo coneguèren,
 quant lo volguèren
 despareguè,
 mòlt los dolguè
 com sabentrà.
 E com trobà
 Sanct Agostí
 aquell fadrí
 riba la mar,
 volent buydar
 layguan un clot,
 li dix Arlot,
 que penses fer?
 Ab alt saber
 lo chich respos,
 ab gran repos
 ell scoltant,
 linfant parlant
 perdèl de vista,
 ab cara trista
 restà pensant.

Yo pel semblant
 tal me trobì,
 après cobrì,
 en seny tornat,
 encadarnat,
 per lescoltar,
 è tant vetlar,
 tantost pensí,
 è comencí
 rememorar,
 è recordar,
 recogitant,
 è recitant,
 lo quentenguí,
 è compreguí,
 de la creença,
 per ma valença
 à mi explicada,
 è declarada,
 fonch lo moral,
 è doctrinal
 per mi palpable;
 è practicable.
 Mes lo subtil
 de fort stil
 cert transcendent
mon sentiment,

Theorich alt,
 trobantme falt
 de vista llosca,
 è ab ma fosca
 flaca prensiva,
 com la visiva
 del Duch, è Rat,
 quis diu penat,
 è del muçol
 al raig del Sol,
 dull lo perdìa,
 nol entenìa
 sols lo cobrava,
 com se calava
 al aprensible,
 intelligible
 per mi grosser,
 siu mon poder
 nom oblidàs,
 quem recordàs
 per profit meu,
 è ara teu,
 fill Balthasar.
 Sens pus tardar
 tantost vestím,
 del llit llevím,
 è deballat,

agenollat,
à Dèu lloï,
è beneï,
regraciant,
è suplicant
fa gloriosa,
è piadosa
beneyta Marc,
quellam separe
del vell llevar,
è renovat
del infernal
drach belial
me preservàs.
E com pensàs
quel temps passat,
mal compasat,
perdùt nos cobra,
merì en obra
lo vi novell,
de bon concell.
Sés temps remetre,
volguì prometre,
fiu jurament,
vot, sagrament,
ab cor datendre
may muller pendre;

mes viure franch,
may en un banch
seure, ni taula,
ni may paraula,
rahonament,
mòlt parlament
delles sentir,
ni may oir
llur malempoli.
Bollir en oli
mentjar les mans,
morir avans,
ans peus stendre
que muller pendre,
ans soterrat
que mullerat.
De continença,
fiu prometença,
puix fuy delliure
mudí de viure,
leixant lactiva,
contemplativa,
cercant la vida,
prenint la mida
al cixemplar
de imitar,
als Ermitans;

sols

sols habitans
 en los sechs erms,
 hon viuen fermes
 sens matrimonis,
 ab tals Demonis.
 De fet ho feu
 aquell stiu,
 yo feu ma via
 ves la mongía
 ben ermitana
 la Catalana
 damunt Falcèt,
 deçà Poblèt
 quis diu Carroixa,
 hon la gent coixa
 puja ab afany,
 qualque mig any,
 yo hi aturí,
 hon apurí
 ab lo Prior
 bon Confessor
 examinant,
 è rominant
 ma consciencia,
 la penitència
 hagui finida.
 De la llur vida

fuy mòlt content,
 è certament
 vestit mi fòra
 si la traydora
 de bigamía,
 tal com la mia
 tant non vedàs,
 quem ordenàs
 à Missa dir.
 Al Monastir
 dona hi entràs;
 nis acostàs
 nunca ni veren.
 Ans me digueren
 que la Regina
 Dona Marina,
 defasaenada,
 una jornada
 sols per mirar,
 hi volch entrar
 ab ses doncelles,
 Claustre, Capelles,
 quant calcigaren,
 tot ho llavaren,
 è fòrt raguèren.
 Ells may ixquèren
 del Cor tancats,
 mòlt

mòlt sòn guardats
 de ocasiò,
 doraciò
 ells men mostraren;
 mòlt mendreçaren
 per llur virtut
 lo temps perdut
 quel smenàs,
 que ordenàs,
 lo venidor,
 vivint millor
 me concellaren.
 Tots abraçaren,
 em oferien
 Dèu pregarien
 per mi tostemps.
 De tots ensemps
 près comiat,
 per Dèu guiar,
 ves sanctes Creus,
 ab mòltes neus,
 è prou gran fret,
 fuy à Poblet,
 camè ferrat
 à Monferrat,
 prop Tarragona,
 fuy à Vallbona;

quin Monastir
 per convertir
 tot pecador,
 per la fredor
 mòlt me cansà,
 Benifaça,
 è Vallivana,
 fuy per la Plana,
 è per la Vall,
 ab gran treball
 à Vall de Christ.
 Quant haguì vist
 yo Porta Celi,
 cert fuy al eli
 de cansament;
 mes certament;
 segons mon vot,
 res pus devot,
 ni mes compost
 lloch pus dispost
 en tots no viu,
 ab rahòs diu
 del Cel la Porta;
 cert no hies morta.
 la continència,
 de la abstinència,
 ells han la suma,

may

may carn hi fuma,
 ni à llur costa
 dona facosta,
 bè hi reposí
 fins deposí
 lo llassament.
 Dells mòlt content

enamorat,
 ab llur bon grat,
 cinta ma spasa,
 tornim à casa
 hon huí yo stich
 en pau vos dich,

SEGONA PART.

Continua sòn viure.

NOranta cinch,
 ò cèt anys tinch
 dels quals cinquanta,
 ò los seixanta
 dels meus millors,
 pcnes, dolors,
 man splerat.
 En veritat
 lo sanct fermò
 de Salomò,
 quim fonch tramès
 los anys de mes
 me stalvià,
 è desvià,
 yo mal nodrit,

vell endurit,
 dolent, vilà,
 com lo milà
 del terç any vell,
 per un budell
 ja mi calava,
 jam acordra
 à fort cadena.
 Ma gran smena,
 del temps perdut
 no conegut,
 si lat recite,
 creus sols imite,
 lo pública,
 qui explica

sòn

sòn falliment,
 tot humilment,
 no pas com feu
 lo Phariseu,
 vanagloriòs,
 superbiòs.
 Yo instruit,
 è corregit,
 que Deu aydant,
 è graciànt
 ab scandalls,
 è prou treballs,
 mon temps llimite,
 dones evite,
 per no torbar
 com realgar,
 sols un cambrer,
 un scuder,
 è comprador
 coch, pastador,
 tres me serveixen,
 é may me deixen,
 sòn sou los pague,
 els afalague.
 No tinch censals,
 de naturals
 primiciades,

è just delmades,
 rendes yo vixch,
 lo meu partixch,
 finant mos dies
 en obres pies,
 è penitencia.
 Per abstinencia
 llit sus la llenya,
 è destamenya
 tinch los llançols,
 los camifols
 daspre celici,
 per eixercici
 de ma persona,
 alguna stona
 yo cave en lhort,
 per mon deport
 après passeje
 fins que fameje,
 Dijous, Dumentge,
 è Dimats mentje
 carn sense greix,
 los tres jorns peix,
 lu aygua, y pa
 si nom trob sa,
 pa, y vi bermell,
 de gros burell

es mon vestir,
 à may jaquir
 Missa tots jorns,
 cerque perdons,
 sovint confesse,
 è may no cesse
 hores diurnes
 dir, è nocturnes,
 per morts, è vius,
 yo rem catius,
 è encarcerats,
 è enviudats
 soyint visite,
 los hostes cite,
 cert ma posada
 nols tinch tancada,
 los malalts cure,
 pubils procure,
 dò past al pobre
 mascle, ò cobre.
 No les femelles
 bè cert à elles
 gens nols ne fas,
 de fret, ò glaç,
 de fet, ò fam
 tant les desam,
 sis vol morissen,

llamps les ferissen,
 è les cremassen,
 sal se tornassen
 com la de Loth
 llança en un clot,
 qui res los dona;
 mes quils perdona
 sòn falliment,
 peca greument,
 mòlt fort errà,
 com no scorchè
 En Assuer
 à sa muller
 Vastè Regina,
 també Na Dina
 morir deguèra
 por ser vayuèra,
 millor lin pres
 à Finehes,
 com acorà,
 è atravesà
 ab lo punyàl,
 dins lo tandal,
 la dona dita
 Madianita,
 nom de guerrier
 justicier,

lin

lin ha restat,
 perpetuat,
 è gran Barò.
 Per dir cansò,
 tambor sonar,
 masa cuytar,
 primer eixir
 ne feu morir,
 cremada nua
 la filla sua
 lo Duch bastart.
 Haguè gran art
 lo caminer
 de sa muller,
 partint lo cos,
 cascu bon tros
 dels Tribs nhaguè,
 de ques mogué
 fer gran venjança;
 cruel matança
 de Benjamines,
 è Gabesines
 de Galahat.
 Aquell unat
 bon Rey Hieu,
 noblement feu
 dalt spenyar,

tota sclafar
 à Gefabel,
 Reyna cruel,
 dona malvada,
 en la entrada
 ben calcigar,
 è rocegar,
 la lleixà à cans;
 sols peus, y mans
 lo quens romàs,
 en un nou vas
 per ser stada,
 ab Rey casada
 fonch soterrat.
 Bè fonch irat
 ab gran rahò
 lantich Barò
 Duch Moyfes,
 ab Finehes,
 è vencedors,
 per ser tudors
 de les casades,
 viudes portades
 Madianites,
 cert infinites
 les violades,
 totes trobades,

manà matar,
 è degollar,
 les vergens no,
 é guanyals ho
 virginitat.
 Lapostatat
 En Julià,
 bè castigà
 braves mullers,
 ben nou millers,
 per les mamelles,
 en les ramelles
 darbres curtades,
 ben aguades
 vives penjà.
 Tambè venjà
 Hercules tost,
 en un recost
 centmil armades,
 aparellades
 per ell combatre,
 sabèls rebatre
 lo llur arnès,
 ab un reves,
 mòlt les veixà,
 è les deixà
 totes nafrades,

é degollades
 baix en la foya.
 No menys en Troya
 Pantafilèa,
 ab saginèa,
 qui pot dir quanta,
 millers quaranta
 mortes tallaren.
 Tambès mataren
 los Persians,
 mes daltres tans
 delles millars
 ab ira fort.
 Nos feu gran tort
 aquella necia
 dita Lucrecia,
 gentil, infel,
 moguèla cel
 de ques vol fos
 matant sòn cos;
 car concixia,
 que mereixia
 per sòn fallir
 tantost morir.
 E la cunyada
 enamorada
 de Octavià,

tambès matà
 sabent que feya,
 car ellas veyà
 fort aborrida,
 è ben fornida
 de puteria,
 fa porreria
 mort mereixquè,
 perço prengué
 verí tant fort.

Si tal deport,
 semblants jornades,
 ab tals porrades
 sovent havien,
 millors serien,
 si yo podia,
 yols ne darìa,
 dich à les males,
 totes sòn tales
 les que conech.

TERCERA PART

DEL QUART LLIBRE.

PER lo quels dech
 per ser prohísmes,
 è pels baptísmes
 hon sòm llabats
 tots batejats,
 si he fals dit,
 ja men penit
 cert de bon cor,
 no hajen por
 les assegure,
 possat murmure
 que yols fes frau;

car nos tan brau
 fer , ni fellò,
 cert lo lleò
 com pintat par.
 Per no deixar
 elles irades,
 abalotades
 ves mi del tot,
 vull dir un mot
 per llur confort,
 tot lo llur hort
 despines plè,

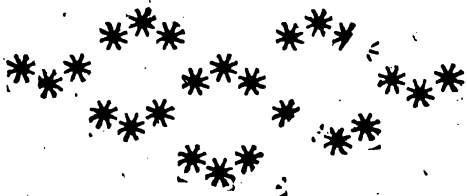
de

de carts també,
 he practicat
 bé examinat
 ma vida tota,
 en la llur flora
 dels arbres vius,
 he vist mòlts nius
 de verderols,
 ò doriols,
 é mòlts vespès,
 tots sòn vergés
 he ben cercat,
 he hi sols trobat
 un virtual
 arbre fruytal
 sols singular,
 de virtuts clar,
 ben empeltat,
 crech ha trencat
 lull al diable,
 una lloable
 sola famosa,
 è fructuosa
 ben coneguda,
 dona tenguda
 per prou valent.
 Deu molt tement,

é Christiana
 tota humana
 comunicable,
 dòlça, y amable,
 è graciosa,
 certa curosa,
 neta, gentil,
 sabent, humil,
 é poch parlera,
 mes gran faenera,
 bona endreçada,
 ben sforçada
 en tot quant feya,
 ses hores deya,
 è tot lofici,
 mes lo servici,
 è treballar,
 per sòn orar
 no romanà,
 à tots paria
 la llur persona
 mes hom que dona
 desque sò nat
 tanta bondat
 no viu en fembra,
 daquestam membra
 que fonch casada,
 è

è ben criada,
 mòlt instruïda,
 è tal nodrida
 pel marit seu,
 lo qual la veu
 mòlt ben morir,
 restà sens dir
 desconfolat,
 alienat
 fora de si,
 bel coneguí
 subplantador,
 é lluytador,
 blanch, è bermell
 es lo nom dell,
 dellam recort
 es primer mort,
 lo peix llicer
 hac nom primer,
 fonch ma veïna,
 mare padrina,

è fel amiga,
 no mafa antiga,
 dona mòlt clara,
 à mi mòlt chara,
 res en lo Mon
 mentres hi fon
 no à mi tant,
 fiu dol, è plant
 gran quant fallí,
 de cor la amí
 extremament.
 Puix solament
 en llur comuna
 ne trobat una,
 la qual mereix
 un poch de greix
 é qualche festa,
 per sola aquesta
 los dich m.e plau,
 ab elles r.pau
 final format.

QUARTA, E DARRERA PART

DEL QUART LIBRE.

DE la sens par
 Verge excelét,
 de Déu potent
 Mare MARIA,
 no mestaría
 devotament
 atentament
 no pas cuytat,
 majoritat
 dir cascùn dia,
 sa Confraria
 de la Seu gran,
 totstems que van
 à soterrar,
 é à honrar
 ses Processons,
 Misses, Sermons,
 servixch quant puch:
 Sa stola duch
 del Rey empressa

als pits bè stesa
 blanch ab gerreta,
 ò terraceta,
 ab flor de llir,
 è sens fallir
 fet vergonyans,
 les quatre grans
 festivitats
 tinch combidats,
 dos tots Disabtes,
 dels qui dacaptes
 porten sa vida,
 ab semblant brida
 regnes, é mos
 de tot mon cos
 lo si ordene.
 Perque hi smene
 lo que mi fall,
 en esta vall
 tan llacrymosa,

sa

la gloriosa
 nit, è jorn pregue,
 quellam aplegue
 ab sos servents,
 primés corrents
 per ses monjoes
 guanyant les joyes
 del alt repos,
 sperar gos,
 ab fe fiant,
 quella ajudant
 atenyere,
 è guanyare
 après ma mort,
 lo segur port
 celestial
 perpetual
 alt consistori.
 Al Purgatori
 per mos pecats,
 mal smenats
 se prou hi dech,
 quant puch li prech
 que men aparte,
 asi quem fatte,
 per fer smenes
 de mals, è penes;

sols corporals,
 les animals,
 è desplaers,
 quals les mullers,
 en temps passat,
 me han donat,
 è mals presents
 per los tormentes
 en cõpte hi hatjen.
 Aram ensaigen
 males humors,
 penes, dolors,
 tinch al present,
 yo aram sent
 mal als talons,
 en los renjons
 pedres, arena,
 dolme lasquena,
 muscles, è colces,
 tinch totes los polses
 no puch tenir,
 ni menys rigir
 taça, ni tinta,
 ploma, ni tinta,
 lull dret tinch roig,
 nim veig, nim oig,
 no puch scriure,

ni menys ja siure,
 mòlt mes ne resta,
 daquesta gesta,
 que no te dit,
 temps ma fallit,
 cert vell feixuch
 ja pus no push.
 En lo present
 mon fill placent,
 Balthasar Bou,
 nohi ha res nou
 antich es tot,
 yo char nebot
 te sols rescrit,
 quem par profit,
 mel, è mantega,
 si bes mastega
 pot ben valer,
 à ben saber
 conèixer clar,
 bè specular,
 è inquirir,
 bè discernir
 queus deù amar,
 que defamar,
 que eligir,
 que aborrire

tals dos contraris,
 eixemples varis
 clares semblances,
 è concordances
 los manifesten,
 mes los assesten
 que lalt bolar,
 lo disputar,
 grans questions,
 en los sermons,
 imperceptibles,
 no aprensibles,
 subtilitats,
 alietats,
 de Tripitat,
 si en pecat
 fonch concebuda,
 si fonch remuda,
 predestinar,
 la fe probar
 dits Den Pertusa,
 Den Lull la mufa,
 de Ocham, Scot,
 llur vari vot
 coses mòlt primes,
 ab subils rimes
 plau à les Gens,
 pro-

profit no gens
ne sol restar.

De tal preycar
à mon parer,
es tal plaer,
lo scotar,

com lo contar
d'altri florins,
è dels oins

les armonies,
è melodies

hanne dellir,
quant han oit
lo so es passat
quin serà stat
ni recitar,

ni recontar,
nou sperèu,
sols oirèu

bè han sonat,
bè han preycat,
à mon plaer.

Aixi certer

me pres à mi,
lalt so que oí
mòlt me plaguè,
mes no cabè

en mon beixell,
lo meu cervell
poch nie prenguè,
que retenguè

te he scrit desús,
lo menys confus

que bè pogut,
del que sabue

he fet procès,
mes tot sotmès,

tot à la llima,
del qui es cima

dels correctors,
en ses errors

contra la fe,
si mal dit he

no ben rescrit,
heu per no dit,

è revocat,
per anullat

vull sia hagut,
fall me virtut

vull menjaquir.

Sols te requir,
sovint hi lliges,

è quehi afiges
lo quehi sabràs,

per

per temps creuràs
 lo que te scrich,
 lo que yot dich
 si may pratiques,
 nit emboliques
 gens ab les dones,
 sols te consones
 ab lalta Mare,
 qui ab Dèu lo Pare,
 Lesperit Sant,
 dells emanant.

tè fill comù
 qui viu Dèu hu
 en Unitat,
 è Trinitat,
 eternalment.
 Tots finalment
 homens, è fembres,
 prhomés, posèbres,
 vixcam deçà,
 salvats dellà,
 dirèu Amen.

F I.

1

ores;
es,

Österreichische Nationalbibliothek

+4377309701

